

การพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ

สำนักหอสมุดกลาง

โดย
นางสาววิวรรณ ไตรรัตนานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

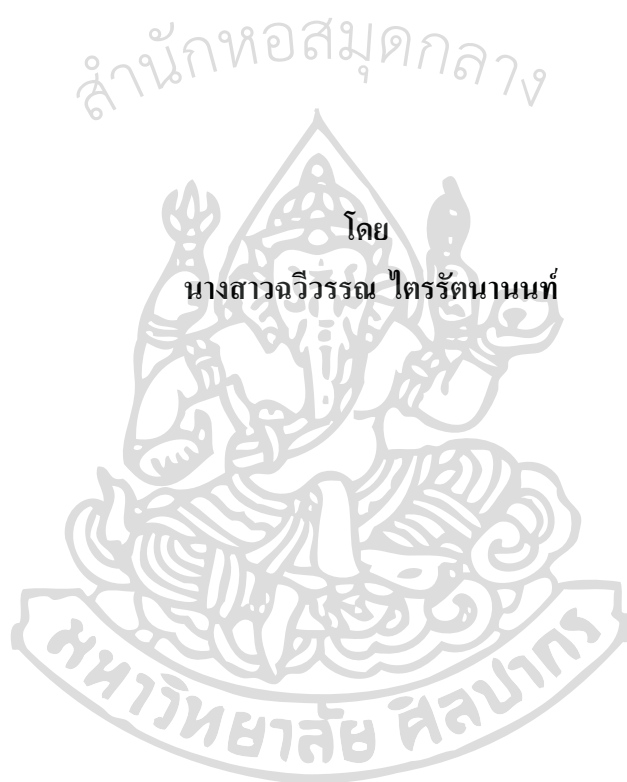
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

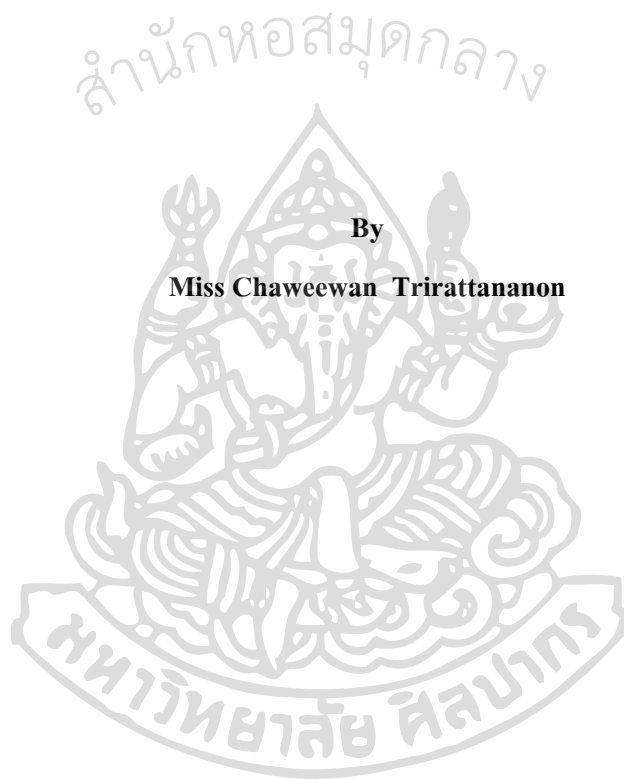
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE DEVELOPMENT OF LIFE SKILLS ON GUIDANCE ACTIVITIES
FOR FIFTH GRADE STUDENTS BY PROJECT-BASED APPROACH**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

Master of Education Program in Curriculum and Supervision

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2012

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การพัฒนาทักษะชีวิต
ในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ” เสนอโดย นางสาวฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการ
นิเทศ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัตน์วงค์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ
2. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์
3. อาจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ประเสริฐ มงคล)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย)

...../...../.....

51253402 : สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

คำสำคัญ : ทักษะชีวิต/กิจกรรมแนะแนว/การจัดกิจกรรมด้วยโครงการ

ฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์ : การพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ, ศ.พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์ และ อ.ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. 186 หน้า.

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ประเภทการทดลองขั้นพื้นฐาน (Pre Experimental Designs) แผนการวิจัยเป็นแบบ One-Group Pretest-Posttest Designs มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ (2) ศึกษาความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเรื่องทักษะชีวิตที่จัดกิจกรรมด้วยโครงการ (2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องทักษะชีวิต (3) แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ และ (4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม
- 2) ความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับสูงเรียงตามลำดับได้แก่ การวางแผนในการทำโครงการ การลงมือทำโครงการ ส่วนการเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา การนำเสนอผลงานและการเขียนรายงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ โดยภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดสามด้านเรียงตามลำดับคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2555

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2. 3.

51253402 : MAJOR : CURRICULUM AND SUPERVISION

KEY WORD : LIFE SKILLS /GUIDANCE ACTIVITIES/PROJECT-BASED APPROACH

CHAWEEWAN TRIRATTANANON : THE DEVELOPMENT OF LIFE SKILLS ON GUIDANCE ACTIVITIES FOR FIFTH GRADE STUDENTS BY PROJECT-BASED APPROACH. THESIS ADVISORS : ASST.PROF. SUTEP UAMCHAROEN, Ed.D., PROF. KANCHANA KUNARAK, Ph.D., AND KRIANGSAK SUNGCHAI, Ph.D. 186 pp.

The purposes of this experimental research were to: 1) compare learning outcomes of life skills between before and after using project-based approach 2) study the students' abilities of performing a project work after using project-based approach 3) study the students' opinions toward project-based approach. The sample group in this research were 51 fifth grade students in the second semester of the 2012 academic year from Ban Plongliam School, Samutsakhon Provincial Administration Organization. The research instruments consisted of the guidance activities planning by project-based approach; assessment test on life skills learning; evaluation form for project-based approach ability; and questionnaire of students' opinions toward project-based approach. The collect data were analyzed by the statistical mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.) and t-test of dependence.

The results of this research were:

1) The difference of students' learning outcomes on life skills before and after using project-based approach were statistically significant at .01 level. The students' learning outcomes after using project-based approach were higher than earlier.

2) The students' ability performed by project-based approach were at high level when considered in each ability the finding showed that project planning and project acting were at a high level but topics choosing and project presentation and report writing were at a middle level.

3) The students' opinions toward project-based approach were at a high level of agreement in the following aspects respectively, the usefulness of participation in the activities, learning activities and learning atmosphere.

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature

Academic Year 2012

Thesis Advisors' signature 1. 2. 3.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอนุเคราะห์ คุณเล ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงให้มีความถูกต้องและความสมบูรณ์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์ อาจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสเรศ พิพัฒน์มงคลพร ประธานกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ประเสริฐ มงคล ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งถึงความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.จิระ ดีช่วย อาจารย์ นริสา พัฒนรัฐ อาจารย์ศรียรรณ นัทรสุริยวงศ์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณาครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกท่าน ขอขอบคุณพี่ เพื่อน และน้องนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำและเป็นที่กำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สุธรรม ชาญประเสริฐ อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก อาจารย์สามารถ เต็มประยูร อาจารย์ชวนชม เต็มประยูร อาจารย์สุรีย์ แก้วท่าไม้ อาจารย์ สรวุฒิ ปึ้งผลพุด และอาจารย์ จุไรรัตน์ ปึ้งผลพุด ที่คอยสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจและให้คำแนะนำในการทำวิจัยในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้มีพระคุณสูงสุดในชีวิตที่เป็นกำลังใจ สำคัญยิ่งให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณพี่ น้อง และหลานๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ ดูแลและเป็นกำลังใจในการทำวิจัยจนประสบความสำเร็จ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตา แต่คุณพ่อ คุณแม่ และบูรพาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

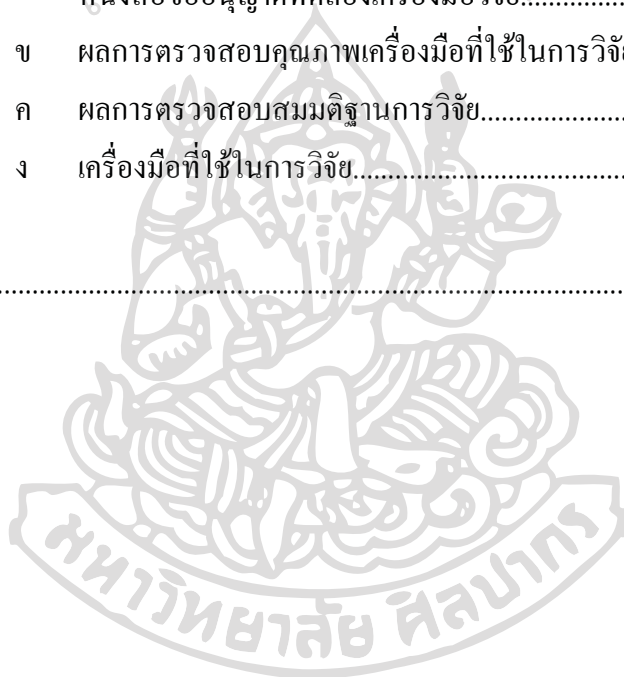
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
คำถามการวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	12
หลักการ.....	13
จุดหมาย.....	13
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน.....	14
คุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	15
มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด.....	15
สาระการเรียนรู้.....	15
ระดับการศึกษา.....	16
การจัดเวลาเรียน.....	17
โครงสร้างเวลาเรียน.....	18
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : กิจกรรมแนะแนว.....	18

บทที่	หน้า
ขอข่ายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	20
กิจกรรมแนะแนว.....	22
วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนว.....	22
ขอข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนว.....	22
แนวการจัดกิจกรรมแนะแนว.....	22
การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว.....	23
หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก : กิจกรรมแนะแนว.....	24
วิสัยทัศน์.....	24
พันธกิจ.....	24
เป้าหมาย.....	25
คุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	25
การจัดเวลาเรียน.....	25
คำอธิบายรายวิชา.....	26
แนวคิดด้านทักษะชีวิต.....	28
ความหมายของทักษะชีวิต.....	28
องค์ประกอบของทักษะชีวิต.....	29
ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	34
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต.....	42
การสร้างทักษะชีวิต.....	42
หลักการจัดกิจกรรมและการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต.....	42
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงการ.....	44
หลักการและแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ด้วยการทำโครงการ.....	44
ความหมายของโครงการ.....	45
จุดประสงค์ของการเรียนรู้ในรูปแบบของโครงการ.....	47
ประเภทของโครงการ.....	47
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ.....	50
ขั้นตอนการทำโครงการ.....	51
ส่วนประกอบของรายงานโครงการ.....	53
ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมโครงการ.....	56

บทที่	หน้า
การประเมินทักษะชีวิต.....	57
การประเมินจากสภาพจริง.....	58
ความสำคัญของการประเมินจากสภาพจริง.....	58
แนวทางการนำวิธีการประเมินจากสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้	60
หลักการที่จำเป็นของการประเมินจากสภาพจริง.....	60
วิธีการและเครื่องมือประเมินผลจากสภาพจริง.....	61
แนวทางการให้คะแนนรูปรีค.....	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
งานวิจัยด้านทักษะชีวิต.....	65
งานวิจัยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงงาน.....	70
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
การดำเนินการวิจัย.....	76
ระเบียบวิธีวิจัย.....	76
แบบแผนการวิจัย.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
แผนการจัดการกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงงาน.....	79
แบบทดสอบวัดความรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว.....	83
แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน.....	86
แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน.....	89
การดำเนินการทดลอง.....	90
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะชีวิต.....	96
ตอนที่ 2 ผลการประเมินความสามารถในการทำโครงงาน.....	97
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน.....	98
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย.....	102
อภิปรายผล.....	103

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะ.....	108
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้.....	108
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	109
รายการอ้างอิง.....	110
ภาคผนวก.....	118
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	120
หนังสือขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	121
หนังสือขออนุญาตทดลองเครื่องมือวิจัย.....	124
ภาคผนวก ข ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	125
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย.....	136
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	143
ประวัติผู้วิจัย.....	186

สารบัญตาราง

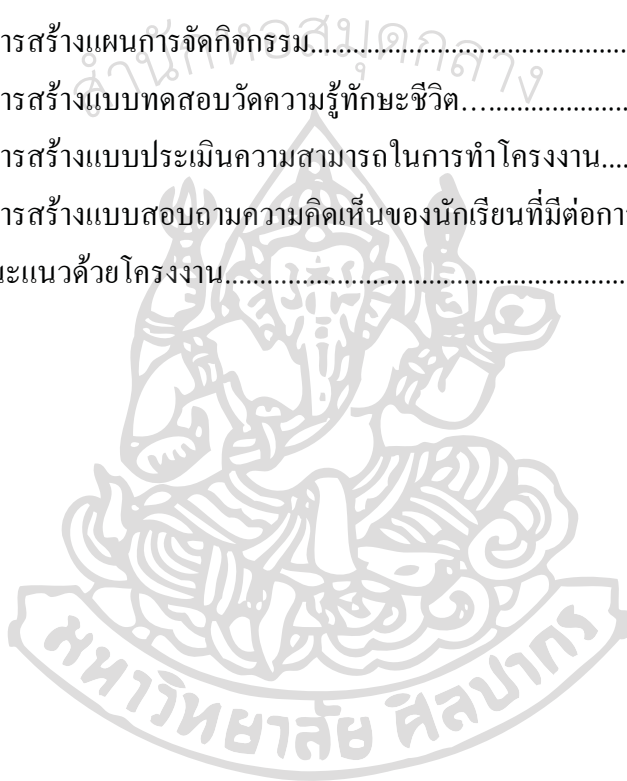
ตารางที่		หน้า
1	โครงสร้างกิจกรรมแนะแนวระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก.....	25
2	หน่วยการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	26
3	ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมแนะแนวและโครงการ.....	57
4	วิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหาและทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	80
5	จำนวนข้อของแบบวัดผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว จำแนกตามชื่อกิจกรรมและองค์ประกอบของทักษะชีวิต.....	83
6	เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการทำโครงการ.....	87
7	เกณฑ์การแปลผลการประเมินความสามารถในการทำโครงการ.....	88
8	เกณฑ์การกำหนดค่าการแปลความหมาย.....	89
9	เกณฑ์การแปลผลแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน.....	89
10	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย.....	94
11	การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องทักษะชีวิต ที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ...	96
12	คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังจัดการเรียนรู้เรื่องทักษะชีวิต โดยแยกตามองค์ประกอบของทักษะชีวิต 3 ด้าน.....	96
13	ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความสามารถในการทำโครงการ จากแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ.....	98
14	ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ.....	99
15	ผลการประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาของแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ทักษะชีวิต.....	126
16	ผลการประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องทักษะชีวิต.....	128
17	ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง ทักษะชีวิต จำนวน 60 ข้อ.....	131

ตารางที่	หน้า
18 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ..	133
19 ผลการประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการ จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ.....	135
20 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเรื่องทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ.....	137
21 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเรื่องทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 5 ที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent.....	139
22 คะแนนหลังเรียนเรื่องทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่จัดกิจกรรมด้วยโครงการ จำแนกตามองค์ประกอบทักษะชีวิต.....	140
23 คะแนนคุณภาพจากแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ.....	141
24 ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความสามารถในการทำโครงการจากแบบประเมิน ความสามารถในการทำโครงการ.....	141
25 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนว ด้วยโครงการ.....	142

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 องค์ความรู้ ทักษะสำคัญและคุณลักษณะในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	16
3 ขอบข่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	21
4 องค์ประกอบทักษะชีวิต.....	32
5 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรม.....	82
6 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ทักษะชีวิต.....	86
7 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ.....	88
8 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรม แนะแนวด้วยโครงการ.....	90

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมไทยและสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร รวมถึงความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมในสังคม ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ในการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง การเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนในหลาย ๆ ด้าน ทั้งปัญหาด้านการปรับตัว ปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ ฯลฯ ดังจะเห็นได้จากรายงานการทบทวนองค์ความรู้เรื่องเด็กเยาวชนและครอบครัวของ จันทรเพ็ญ ชูประภาวรณ (2546: 37-38) สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พบว่า เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่จะรับข่าวสารจากโทรทัศน์ วิทยุและนิตยสาร เป็นหลัก และจะให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก มักมีพฤติกรรมเลียนแบบกัน โดยเฉพาะในเรื่องการทดลองสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เสพยาเสพติดและการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนข้อมูลจากรายงานของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม รวมถึงเอกสารวิชาการในเครือข่ายของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) และสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ล้วนให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า ปัจจุบันเด็กไทยมีโอกาสเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้มากขึ้น แต่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงอันเนื่องมาจากสื่อที่ด้อยคุณภาพ ซึ่งปัญหาเหล่านี้กำลังกลายเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับความเสี่ยงต่อการรับข้อมูลข่าวสาร การแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ที่เข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็วทั้งจากทางทีวี และอินเทอร์เน็ต จากสื่อที่รุนแรงและล่อแหลมต่าง ๆ การมีค่านิยมที่ผิด การเลียนแบบพฤติกรรม และจากภัยต่างๆรอบตัว ดังนั้นผลกระทบที่ตามมาจึงไม่ได้ส่งผลกระทบต่อตัวเด็กและเยาวชนเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงผลกระทบที่มีต่อครอบครัวและสังคมอีกด้วย ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นจากการขาดทักษะในการดำเนินชีวิตแทบทั้งสิ้น ดังนั้นการสร้างและพัฒนาทักษะชีวิต จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เป็นที่ประจักษ์กันดีว่าผู้ที่มีทักษะชีวิตนั้นจะสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาบนพื้นฐานของข้อมูลและเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ให้กับตนเองและสังคม ทั้งยังมีระบบการคิดที่มีเหตุผล สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้ (คุณฉวี สุทธิปริยาศรี, 2542: 49) เพื่อให้เด็กและเยาวชนในยุคนี้สามารถ

ปรับตัวและดำเนินชีวิตอยู่ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างมีความสุข และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทักษะชีวิตโดยฝึกให้เด็กรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม หากเด็กและเยาวชนมีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี อาจเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตได้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 14) หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ ทำเป็น คิดเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 13) เช่นเดียวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้กำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต โดยผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 4)

ทักษะชีวิตที่สำคัญและจำเป็นที่องค์การอนามัยโลก (WHO, 1994: 2) ได้กำหนดไว้ ได้แก่ การรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) มีความตระหนักรู้ในตน (Self Awareness) มีความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) มีความภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) รู้จักการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร (Interpersonal Communication) รู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหา (Decision Making and Problem Solving) รู้จักการจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Coping with Emotional and Stress) นอกจากนี้กรมวิชาการ (2543: 6) ได้เพิ่มทักษะอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะการแสวงหาและใช้ข้อมูล การทำงานเป็นทีม การกล้าเสี่ยง การมีวิสัยทัศน์ การวางแผนและการจัดการ การปรับตัว เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน และจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนข้อหนึ่งคือ ให้ผู้เรียนมีความรู้อันเป็นสากลและมี

ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต โดยกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะชีวิตไว้ใน คู่มือการเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไว้ 4 องค์ประกอบคือ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

การดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สื่อเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในโลกไร้พรมแดนได้อย่างง่ายดายและสะดวก รวดเร็ว การที่ผู้เรียนมีความรู้แต่เพียงเนื้อหาในวิชาที่เรียนนั้นไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม หน่วยงานต่างๆ และนักวิชาการหลายท่าน จึงได้ทำการศึกษาและนำเสนอทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ไว้ เช่น แวกเนอร์ (Wagner, 2008: 22-25) กล่าวถึงทักษะสำคัญ 7 ประการเพื่อการอยู่รอดสำหรับการประกอบอาชีพ การศึกษาและการเป็นพลเมืองที่ดี (The Seven Survival Skills for Careers, College, and Citizenship) ที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบัน ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) การร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ (Collaboration Across Networks and Leading By Influence-Teamwork) การปรับตัวและการมีความแคล่วคล่องว่องไว (Agility and Adaptability) การคิดริเริ่มและการเป็นผู้ประกอบการที่สร้างสรรค์ (Initiative and Entrepreneurialism) การสื่อสารทั้งการพูดและการเขียนที่มีประสิทธิภาพ (Effective Oral and Written Communication) การเข้าถึงข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล (Accessing and Analyzing Information) การใฝ่รู้และมีจินตนาการ (Curiosity and Imagination) และเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ได้กล่าวไว้ว่า ภายใต้บริบทการสอนความรู้วิชาหลัก นักเรียนต้องเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นเพื่อให้ประสบความสำเร็จในโลกทุกวันนี้ ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) การสื่อสารและการร่วมมือกัน (Communication and Collaboration)

จากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตของหน่วยงานต่างๆ ที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และวิธีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่าทักษะที่สอดคล้องกันและมีความจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ ทักษะการคิดวิจารณ์ หรือการคิดวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Thinking) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving) ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making) และทักษะการสร้างสัมพันธภาพและสื่อสาร (Interpersonal Communication) โดยผ่านการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเรียนจากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) และเมื่อ

พิจารณาในแต่ละองค์ประกอบพบว่า การที่ผู้เรียนจะเกิดทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจ หรือการสื่อสารนั้น ผู้เรียนจะต้องเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นพื้นฐาน ดังที่ พอล (Paul 1993, อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2544: 20) ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับการคิดแก้ปัญหา คือการคิดวิจารณ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการคิดแก้ปัญหา และสร้างคณา เพื่อศิสอน (2550: 46) ได้กล่าวว่า เมื่อบุคคลคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วผลการคิดที่ได้สามารถนำไปใช้ต่อไปได้ในกระบวนการอื่นๆ เช่น นำไปใช้ในการตัดสินใจ นำไปใช้ในการแก้ปัญหา นำไปปฏิบัติ ดังนั้นหากเด็กและเยาวชนได้พัฒนาทักษะการตัดสินใจ และการแก้ปัญหา แล้วย่อมหมายถึงว่าได้ผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาแล้วนั่นเอง

โรงเรียนบ้านปล่องเหลียม เป็นโรงเรียนหนึ่งในความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนเล็ก ๆ มีโอกาสได้พบเห็นพฤติกรรมต่างๆ ของรุ่นพี่ ซึ่งมีพฤติกรรมทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมเสี่ยงที่เป็นปัญหาสังคม และจากข้อมูลทางด้านสุขอนามัยของโรงเรียนบ้านปล่องเหลียม ปีการศึกษา 2552 พบว่านักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ครอบครัวมีผู้สูบบุหรี่ร้อยละ 68 และเคยทดลองสูบบุหรี่ร้อยละ 9 มีนักเรียนที่เล่นอินเทอร์เน็ตและเกมออนไลน์ อย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 84.13 แสดงให้เห็นถึงโอกาสของการเกิดความเสี่ยงสูงต่อการเกิดพฤติกรรมเลียนแบบและเกิดการปฏิบัติตามสิ่งชั่วๆ ได้อย่างง่ายดาย จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะชีวิตพื้นฐานให้กับนักเรียนใน 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการสื่อสาร เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับนักเรียนให้สามารถดำเนินชีวิตได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสม

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว จึงเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้ คือ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิต ทั้งด้านการเรียนและอาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 27) ได้กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษาให้ครอบคลุมขอบข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนวทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อไปได้อย่างเหมาะสม 2) ด้าน

อาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ 3) ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะชีวิตและสามารถปรับตัว ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีหลักการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยกิจกรรมนั้นจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและการตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการปฏิบัติจนกระทั่งเกิดทักษะชีวิตหรือการเรียนรู้โดยครูเป็นพี่เลี้ยงและประสานงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 20 -21)

จากหลักการจัดกิจกรรมแนะแนวที่กล่าวมานั้น สามารถใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ได้หลายวิธี และเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน วนิตา ขววมงคล เอกแสงศรี (2546: 4) ได้กล่าวถึงหลักการสอนทักษะชีวิต ดังนี้คือ ควรจัดกิจกรรมที่เน้นในด้านการปฏิบัติ จัดการสอนที่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด ตามหลักจิตวิทยาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการบูรณาการองค์ความรู้ เพื่อให้เกิดทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และสอดคล้องกับวิถีชีวิต มีการประเมินอย่างต่อเนื่องและนำผลมาวิเคราะห์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการสอนทักษะชีวิต วิธีหนึ่งคือการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ซึ่งเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ และคณะ (2548: 57-58) ได้สรุปความหมายของโครงการไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเลือกหัวข้อการทำโครงการเอง ค้นคว้าหาความรู้ วิเคราะห์วิจารณ์ บูรณาการองค์ความรู้ในขอบเขตทางเลือกที่ตนเองคิดสรรเอง ซึ่งสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เป็นการปูพื้นฐานสู่การเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพ เน้นการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (Activity-based learning) ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างอิสระ (Independent learning) หรือการแสวงหาความรู้โดยกระบวนการกลุ่ม (Group investigation) สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการด้านทักษะสังคม ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพได้ทั้งสิ้น

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการเรียนแบบศึกษาค้นคว้าวิธีการหนึ่งที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์แก้ปัญหา เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนมีเหตุผล สรุปเรื่องราวอย่างมีกฎเกณฑ์ ทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีใช้การศึกษา ค้นคว้าจัดทำรายงานแต่เพียงอย่างเดียวต้องมีวิเคราะห์ข้อมูลและมีการสรุปผล (กรมวิชาการ, 2544: 145) ซึ่งสอดคล้องกับ แคทซ์ (Katz, 1994) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ เป็นการจัดประสบการณ์ในการปฏิบัติให้แก่เด็กเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริงเพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ตรง เด็กจะได้เรียนรู้วิธีการ

แก้ปัญหา รู้จักการทำงานอย่างมีระบบ รู้จักการวางแผนในการทำงาน ฝึกการคิดวิเคราะห์และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนรุ่งนภา สรรค์สวาสดี (2548: 4) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทำโครงการ เป็นการสอนที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม รู้จักวิธีการระดมพลังสมองเพื่อแก้ปัญหา รู้จักการศึกษาค้นคว้าหาความจริงด้วยทักษะกระบวนการต่างๆ ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดี เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยไปพร้อมๆกัน และผลการวิจัยของ นุติยาพร วงษ์เนตร (2544: บทคัดย่อ) พบว่าการเรียนการสอนแบบโครงการสามารถพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การพัฒนากระบวนการคิดของตนเอง 2) การลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง 3) การแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ 4) การเห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิรินาถ บัวคลี (2549: 82-88) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการสามารถคิดแก้ปัญหาได้สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีความตั้งใจกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้า มีความรับผิดชอบ มีการวางแผนการทำงาน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและสรุปผลงานกลุ่ม รวมทั้งทำให้ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเด็กและเด็กกับครู การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทำโครงการจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะชีวิตได้

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้น เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน 3 ด้าน คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจและทักษะการแก้ปัญหา โดยหวังว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการนี้จะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้เรียน ให้เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ มีทักษะที่ดีในการดำรงชีวิต สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

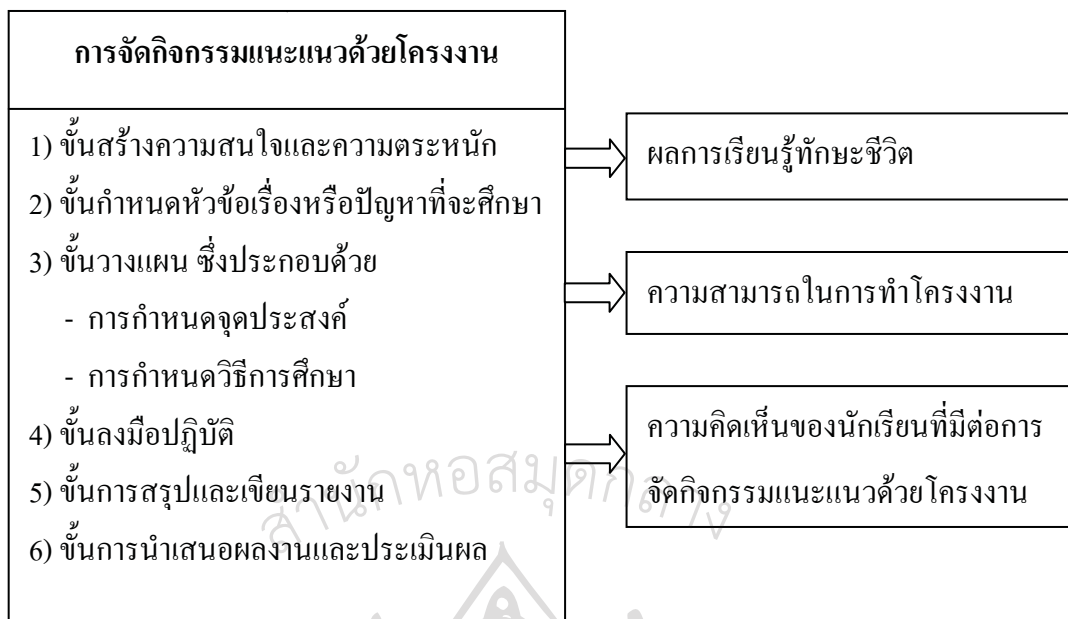
จากการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดกิจกรรมด้วยโครงการ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและศึกษางานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

จากแนวคิดเรื่องทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 และทักษะชีวิต จำเป็นพื้นฐานหรือทักษะชีวิตแกนกลาง (Core Life Skills) ที่กำหนดไว้โดยองค์การอนามัยโลก (WHO, 1994: 2) ทักษะชีวิตพื้นฐานของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาหรือรอบ ๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาท

ชาย - หญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลของสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรมและปัญหาสังคม กระทรวงสาธารณสุข (2541: 1) กรมวิชาการ (2543: 6) และสอดคล้องกับทักษะชีวิตที่กำหนดไว้ใน คู่มือการเสริมสร้างทักษะชีวิตตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 2) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะชีวิตของ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสาร เพื่อให้ นักเรียน ได้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำรงชีวิต

จากแนวคิดเรื่องการทำโครงการ วัฒนา มัคคสมัน (2550: 63) ได้นำเสนอขั้นตอนของ การทำโครงการไว้ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ ประกอบด้วย 1) การสร้าง/สังเกตความ สนใจของเด็ก 2) เด็กกำหนดหัวข้อโครงการ ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ ประกอบด้วย 1) เด็ก กำหนดปัญหาที่จะศึกษา 2) เด็กตั้งสมมติฐานเบื้องต้น 3) เด็กทดสอบสมมติฐานเบื้องต้น และ 4) เด็กตรวจสอบผลการทดสอบสมมติฐาน และระยะที่ 3 รวบรวมสรุป ประกอบด้วย 1) สิ้นสุด ความสนใจ 2) นำเสนองาน 3) สิ้นสุดโครงการ และ 4) กำหนดโครงการใหม่ นอกจากนี้ กรม วิชาการ (2544: 30) ได้นำเสนอขั้นตอนการทำโครงการดังนี้ 1) คิดและเลือกปัญหาที่จะศึกษา ผู้เรียนเป็นผู้ที่กำหนดปัญหา แนวคิดและวิธีการที่จะแก้ปัญหาตามความสนใจของตัวเอง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในเรื่องเวลา ความรู้ความสามารถ และแหล่งการเรียนรู้ / แหล่งข้อมูลที่มี 2) วางแผนในการทำโครงการผู้เรียนต้องวางแผนการทำโครงการในทุกขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดปัญหาและขอบเขตของการศึกษา การกำหนดวัตถุประสงค์ แนวคิด วิธีการที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา สมมติฐานและนิยามเชิงปฏิบัติการ การวางแผนรวบรวมข้อมูลและ การค้นคว้าเพิ่มเติม กำหนดวิธีดำเนินการ ได้แก่ แนวทางการศึกษาค้นคว้า วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ การออกแบบการทดลอง การควบคุมตัวแปร การสำรวจและรวบรวมข้อมูล การประดิษฐ์คิดค้น การ วิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดระยะเวลาในการทำงานของแต่ละขั้นตอน 3) ลงมือทำโครงการ

ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมด้วยโครงการจากแนวคิดของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักการศึกษาดังกล่าว จึงได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรมด้วย โครงการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยจัด กิจกรรม 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจและความตระหนัก 2) ขั้นกำหนดหัวข้อเรื่องหรือ ปัญหาที่จะศึกษา 3) ขั้นวางแผน ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์ การกำหนดวิธีการศึกษา 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นการสรุปและเขียนรายงาน และ 6) ขั้นการนำเสนอผลงานและประเมินผล ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

คำถามการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการแตกต่างกันหรือไม่
2. ความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก อยู่ในระดับใด
3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับใด

สมมติฐานการวิจัย

ผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปร 2 ประเภท ได้แก่

1.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

1.2 ตัวแปรตาม คือ

1.2.1 ผลการเรียนรู้ทักษะชีวิต

1.2.2 ความสามารถในการทำโครงการ

1.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 542 คน ในกลุ่มพัฒนาทำเงิน ได้แก่ โรงเรียนวัดนางสาว โรงเรียนวัดท่ากระบือ โรงเรียนวัดอ่างทอง โรงเรียนวัดบางยาง โรงเรียนวัดหนองนกไข่ โรงเรียนวังนกไข่ โรงเรียนบ้านท้องคุ้ง โรงเรียนวัดท่าเสา โรงเรียนบ้านปลายคลองน้อยและโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 51 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กและได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในส่วนกิจกรรมแนะแนวที่จัดให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) ทำอย่างไรฉันจะเรียนได้ดี 2) ภัยจากอินเทอร์เน็ต 3) ฉันทำได้ และ 4) ทำอย่างไรเมื่อมีภัยใกล้ตัว

4. ระยะเวลา ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ รวม 10 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้ตรงกัน ผู้วิจัยได้นิยามความหมายของคำต่างๆ ไว้ดังนี้

1. ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการจัดการกับปัญหาที่พบในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย ทักษะ 3 ด้าน คือ

1.1 การตัดสินใจ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิต รวมถึงการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียในแต่ละทางเลือก ซึ่งหากบุคคลทำการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วจะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์นั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา วางแผนแก้ปัญหา และลงมือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม นำมาซึ่งประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

1.3 การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูด ภาษาท่าทาง เพื่อแสดงความรู้สึกรักใคร่ของตนเองออกมาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมและสถานการณ์ต่างๆ ก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน รวมถึงความสามารถในการรู้จักรับฟัง เพื่อให้สามารถรับรู้ถึงความรู้สึกรักใคร่ของผู้อื่นด้วย

2. การจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ หมายถึง การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้และมีกระบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบอย่างมีระบบโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและเป็นพี่ปรึกษา โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจและความตระหนัก 2) ขั้นกำหนดหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา 3) ขั้นวางแผน ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์ การกำหนดวิธีการศึกษา 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นการสรุปและเขียนรายงาน และ 6) ขั้นการนำเสนอผลงานและประเมินผล

3. ผลการเรียนรู้ทักษะชีวิต หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบทักษะชีวิต ด้านการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการสื่อสาร โดยนักเรียนสามารถ ระบุนิยาม สาเหตุของปัญหา เลือกทางแก้ปัญหาที่เป็นผลดีและใช้ถ้อยคำในการสื่อสารเพื่อขอความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรือปฏิเสธได้เหมาะสมจากสถานการณ์ที่กำหนดในแบบทดสอบ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้

4. ความสามารถในการทำโครงการ หมายถึง คะแนนที่นักเรียนแสดงออกในการปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา การวางแผนในการปฏิบัติ การลงมือปฏิบัติ การสรุปผลการศึกษา การเขียนรายงาน การนำเสนอผลงานโดยการรายงานปากเปล่า การ

ตอบข้อซักถาม

5. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ หมายถึง ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าและแบบเขียนตอบแสดงความคิดเห็น

6. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2555

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัยดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : กิจกรรมแนะแนว
3. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก : กิจกรรมแนะแนว
4. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต
5. การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
6. การประเมินทักษะชีวิต
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรและกระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมายสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ที่ชัดเจน กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียน ได้ตามความพร้อมและจุดเน้นของสถานศึกษานั้นๆ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2-29)

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 6 ข้อดังนี้ 1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล 2) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ 3) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น 4) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้ 5) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ข้อ ดังนี้ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5) มี

จิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิต
 สาธารณะที่มุ่งประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มี
 คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะ
 ช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความ
 สามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ
 ความรู้สึกและทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็น
 ประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความ
 ขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการ
 เลือกรับใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม 2) ความ
 สามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์
 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ
 เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา
 เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐาน
 ของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของ
 เหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
 และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและ
 สิ่งแวดล้อม 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ
 ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและ
 การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและ
 ความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ
 สภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และ
 มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร
 การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ประกอบด้วย คุณลักษณะ 8 ประการ ดังนี้ 1) รักษา ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไรและประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อประกันระดับคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ (National tests) การตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดเพียงใด โดยได้กำหนดตัวชี้วัด ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ที่สะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน การกำหนดตัวชี้วัด ได้กำหนดเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ และ 2) ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 องค์ความรู้ ทักษะสำคัญและคุณลักษณะในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**
 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551), 7.

ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช2551 จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนา

คุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานขั้นต่ำ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง

2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิตใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

โครงสร้างเวลาเรียน

การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานและ ผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐานให้เป็นไปตามกำหนด และสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตรสำหรับเวลาเรียนที่เพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษา และเกณฑ์การจบหลักสูตรเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ส่วนเวลาสำหรับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้กำหนดไว้ในระดับประถมศึกษาปีละ 120 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีละ 120 ชั่วโมง และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) จำนวน 360 ชั่วโมง ซึ่งในระดับนี้สถานศึกษาสามารถจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ว่าจะจัดเวลาเรียนปีละกี่ชั่วโมง โดยกำหนดเป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป.1-6)	รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)	รวม 3 ปี จำนวน 45 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)	รวม 3 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : กิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติ จากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และนำประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการ

สื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในลักษณะเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการ จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีการสำรวจและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนอย่างเป็นระบบ เน้นการคิดวิเคราะห์และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรม

2. จัดกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียน ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

3. จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ สนับสนุนค่านิยมที่ดีงามและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

4. เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

ทั้งนี้เนื้อหาในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม โดยยึดหลักการที่กำหนดที่กล่าวมาข้างต้น และในแต่ละภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผล ทั้งการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมและการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนจากเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรม และผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนดด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยอาจจัดให้ผู้เรียนแสดงผลงาน แฟ้มสะสมงาน หรือจัดนิทรรศการ เน้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม แล้วนำผลการประเมินไปสรุปผลรวมเพื่อเลื่อนชั้นและประมวลผลรวมในปีสุดท้ายเพื่อการจบแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งผู้เรียนจะต้องผ่านกิจกรรมสำคัญ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ต้องให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงด้วยการ

ปฏิบัติกิจกรรมจนครบตามเวลาที่ขาด หรือปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น

ขอข่ายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียนทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรและสมานฉันท์โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมชน ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตน ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจ ในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคมและการมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้หลากหลายรูปแบบและวิธีการ โดยมีขอข่ายดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในลักษณะเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการ โดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม สามารถบูรณาการระหว่างกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

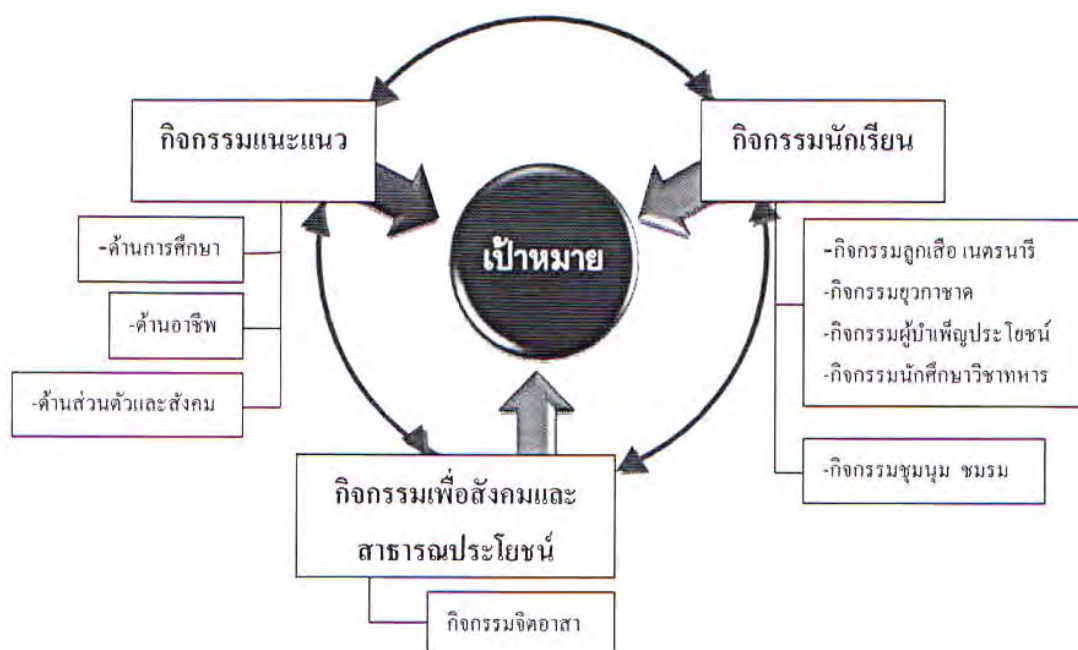
2. เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน

ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่างๆ สนับสนุนค่านิยมที่ดีงามและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภูมิ ขอบข่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้ ดังนี้

ขอบข่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

แผนภูมิที่ 3 ขอบข่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2553), 19.

กิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนว เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ เกิดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่สมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ นำไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมตามลักษณะของกิจกรรมแนะแนว ที่ระบุไว้ในหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีกทั้งยังส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต โดยมุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียน และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม จนเกิดการเรียนรู้ และเกิดทักษะชีวิต โดยมีครู เป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมและประสานความร่วมมือกับครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งมี วัตถุประสงค์ ขอบข่ายและแนวการจัดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนว

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการศึกษา อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี

ความสุข

ขอบข่ายการจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม
2. ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่าง หลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพ ตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ
3. ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของ ตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะชีวิตและ สามารถปรับตัว ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวการจัดกิจกรรมแนะแนว

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียน
2. วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิสัยทัศน์ของ

สถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

3. กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียน และเป้าหมายของสถานศึกษา โดยครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยสามารถแบ่งเป็น 4 กลุ่มกิจกรรม คือ กลุ่มที่ 1 กิจกรรมการรู้จัก เข้าใจและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น กลุ่มที่ 2 กิจกรรมการแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มที่ 3 กิจกรรมการตัดสินใจและแก้ปัญหา และกลุ่มที่ 4 กิจกรรมการปรับตัวและการดำรงชีวิต

4. กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา เป็นระดับการศึกษาและชั้นปี

5. ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ หลักฐานการทำกิจกรรม วิธีการจัดกิจกรรม วิธีการประเมินผล ภาคเรียนและจำนวนเวลาที่จัดกิจกรรมแนะแนว

6. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายชั่วโมง ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม เวลา วัตถุประสงค์ สาระสำคัญ ชิ้นงาน/ภาระงาน วิธีการจัดกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล

7. จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผลการจัดกิจกรรม

8. ประเมินเพื่อตัดสินผล และสรุปรายงาน

การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว

การประเมินกิจกรรมแนะแนว มี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน อาจประเมินได้จากครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดย

1. ครูผู้จัดกิจกรรมรับผิดชอบในการวางแผนการประเมิน ดำเนินการประเมิน นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. ผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมิน ประเมินตนเองและเพื่อน

3. ผู้ปกครองอาจมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประเมิน ประเมินผลการพัฒนาผู้เรียนโดยประสานความร่วมมือกับครูผู้จัดกิจกรรม

ลักษณะที่ 2 การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ครูผู้จัดกิจกรรมตรวจสอบเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัดสินผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

ผ่าน	หมายถึง	ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
ไม่ผ่าน	หมายถึง	ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติ กิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ที่สถานศึกษากำหนด

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก : กิจกรรมแนะแนว

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ เพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญคือการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม และประเทศชาติ

กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้เชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

วิสัยทัศน์

พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต เกิดการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา สามารถค้นพบและพัฒนา ศักยภาพของตน และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

พันธกิจ

1. จัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
2. พัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
3. พัฒนาให้ผู้เรียนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอย่างรู้เท่าทัน
4. พัฒนาให้ผู้เรียนมีวินัยอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

1. เสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน
2. ส่งเสริมและพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ
3. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
4. สามารถพัฒนาบุคลิกภาพ และปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
5. มีค่านิยมที่ดี มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม
6. มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมประเทศชาติ

การจัดเวลาเรียน

การจัดกิจกรรมแนะแนวในระดับประถมศึกษา ตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กกำหนดเวลาเรียนในแต่ละชั้นปี จำนวน 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ รวม 40 ชั่วโมง/ปี โดยบางกิจกรรมสามารถดำเนินการนอกเวลาเรียนได้ โดยกำหนดเวลาเรียนกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างกิจกรรมแนะแนวระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก

กลุ่มกิจกรรม	ระดับชั้น					
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและคัดกรองนักเรียนได้	10	10	10	6	6	6
รู้จัก เข้าใจและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	10	10	10	8	8	8
รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ	8	8	8	6	6	6
รู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหา	6	6	6	10	10	10
รู้จักปรับตัวและการดำรงชีวิต	6	6	6	10	10	10
รวมทั้งสิ้น	40	40	40	40	40	40

คำอธิบายรายวิชา

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมแนะแนว) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลาเรียน 40 ชั่วโมง
ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลและคัดกรองนักเรียน กิจกรรมการรู้จัก เข้าใจและเห็น
คุณค่าในตนเองและผู้อื่น กิจกรรมการแสวงหาและใช้ข้อมูลสนเทศ กิจกรรมการตัดสินใจและ
แก้ปัญหา กิจกรรมการปรับตัวและการดำรงชีวิต

โดยกระบวนการศึกษา คัดกรอง สนทนา ค้นคว้า ปฏิบัติ เขียน สรุป บอก อภิปราย
เห็นคุณค่าของการแนะแนว ใฝ่เรียนรู้ มีวินัย รักความเป็นไทย ซื่อสัตย์สุจริต รักชาติ
ศาสนา กษัตริย์ มุ่งมั่นในการทำงาน มีจิตสาธารณะ

ตารางที่ 2 หน่วยการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วย ที่	ชื่อ หน่วย	จุดประสงค์ การเรียนรู้	สาระสำคัญ	กิจกรรม	จำนวน ชั่วโมง
1	ทำความ รู้จัก	1. รู้จัก นักเรียนเป็น รายบุคคล และคัด กรอง นักเรียนได้	การพัฒนาให้นักเรียนให้เป็น คนที่มีคุณภาพเป็นสิ่ง จำเป็น ซึ่งการจะพัฒนาได้ ต้องรู้จักนักเรียนและคัด กรองนักเรียนก่อน	-กิจกรรมรู้จัก นักเรียนเป็น รายบุคคล -กิจกรรมคัดกรอง นักเรียน	6
2	คุณค่า ของคน	2. รู้จัก เข้าใจและ เห็นคุณค่า ในตนเอง และผู้อื่น	กิจกรรมที่บุคคลทำใน แต่ละวันถ้ารู้สาเหตุของ การกระทำจะทำให้ มองเห็นตนเองชัดเจน ยิ่งขึ้น การรู้ความต้องการ ของตนเองและวิธีการให้ ความต้องการบรรลุ เป้าหมายจะช่วยให้ประสบ ความสำเร็จ	- กิจกรรมหนู กระเจกเงา - กิจกรรมจากกลุ่ม สาระสู่อาชีพ - กิจกรรมเดินดู ทาง	8

ตารางที่ 2 หน่วยการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ต่อ)

หน่วย ที่	ชื่อ หน่วย	จุดประสงค์ การเรียนรู้	สาระสำคัญ	กิจกรรม	จำนวน ชั่วโมง
3	นัก แสวงหา	3. แสวงหา และใช้ ข้อมูล สารสนเทศ ได้	ความสามารถในการคาด คะเนเหตุการณ์เรื่องราวใน อนาคตจำเป็นต้องอาศัย การจำแนกแยกแยะข่าวสาร ข้อมูลและจัดระบบข้อมูล ข่าวสารต่างๆเหล่านั้นเพื่อ นำไปใช้ในการคาดคะเน	-กิจกรรมนัก แสวงหา - กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร : อาหารสมอง - กิจกรรมตั้งใจฟัง	6
4	คิด คิด คิด	4. ตัดสินใจ และแก้ ปัญหาได้	การคิดและตัดสินใจอย่าง มีเหตุผล บนพื้นฐานของ ข้อมูลสารสนเทศ จะทำให้ สามารถแก้ปัญหาต่างๆ และดำรงชีวิตได้อย่าง ราบรื่น	-กิจกรรมทำอย่างไร ฉันจะเรียนได้ดี -กิจกรรมภัยจาก อินเทอร์เน็ต -กิจกรรมฉันทำได้ -กิจกรรมทำอย่างไร เมื่อมีภัยใกล้ตัว	10
5	นัก วางแผน	5. รู้จัก ปรับตัวและ การดำรง ชีวิต	การเรียนรู้ที่จะจัดการกับ สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่าง มีสติ มีเหตุผล รู้จักอดทน อดกลั้น จะทำให้บุคคล สามารถควบคุมอารมณ์ และแสดงออกในทางที่ สังคมยอมรับ	-กิจกรรมผูกมิตรไว้ ด้วยไมตรี -กิจกรรมใช้ปัญญา พัฒนาอารมณ์ -กิจกรรมฟังหน่อย นะ -กิจกรรมอะไรเอ่ย	10

สรุปการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถตามศักยภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม เกิดทักษะชีวิตในการคิดตัดสินใจ แก้ปัญหา และสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

อย่างมีความสุข ผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหากิจกรรมแนะแนวในหน่วยที่ 4 เรื่อง 1) ทำอย่างไรฉันจะเรียนได้ดี 2) ภัยจากอินเทอร์เน็ต 3) ฉันทำได้ และ 4) ทำอย่างไรเมื่อมีภัยใกล้ตัว มาใช้ในการทดลองครั้งนี้

แนวคิดด้านทักษะชีวิต

ความหมายของทักษะชีวิต

การศึกษาความหมายของทักษะชีวิตได้มีหน่วยงาน นักวิชาการ และผู้ที่สนใจศึกษา ทักษะชีวิตหลายท่าน ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ดังนี้

กาญจนา จุ่งรุ่งเรือง (2543: 5) กล่าวว่าทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคล ในการจัดการกับสิ่งกดดันต่างๆรอบตัวในชีวิตประจำวันได้สำเร็จ ทักษะชีวิตนี้เป็นความสามารถของบุคคลที่สร้างขึ้นจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และการฝึกฝน ทำให้สามารถปรับตัว มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ องค์การอนามัยโลก (WHO, 1994: 1) กรมวิชาการ (2543: 6) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถในการปรับตัว โดยมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ทำให้สามารถจัดการกับความต้องการและความขัดแย้งของตนเองในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุข นอกจากนี้ สัมฤทธิ์ สันเต (2547: 10) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถในการรวบรวมข้อมูลและประยุกต์ใช้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจจัดการกับปัญหาและแก้ไขปัญหาค่าที่ตนเผชิญในชีวิตประจำวันได้ โดยแสดงพฤติกรรมที่เป็นจริงออกมาอย่างสร้างสรรค์และตรงไปตรงมา ช่วยให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และในการประยุกต์ใช้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสมนั้น จะต้องผ่านกระบวนการคิด ซึ่ง ทศพร สุวรรณปักษ์ (2550: 9) ได้กล่าวถึงทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถโดยรวมของนักเรียน อันประกอบด้วยกระบวนการคิด วิเคราะห์ และประเมินเหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตนเอง นักเรียนได้เผชิญกับสภาพการณ์ต่างๆที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2543: 1) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 1) ที่กล่าวว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

จากการศึกษาความหมายของทักษะชีวิตจากหน่วยงาน นักวิชาการและผู้สนใจศึกษา ทักษะชีวิตข้างต้น พอสรุปได้ว่า ทักษะชีวิต เป็นความสามารถของบุคคลที่สร้างขึ้นจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และการฝึกฝน อันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะ ความสามารถในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินเหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ

ตนเอง เพื่อช่วยในการตัดสินใจ จัดการกับปัญหาต่างๆตัวเอง ในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

องค์ประกอบของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1994: 2) ได้กล่าวถึงทักษะชีวิตของคนในแต่ละประเทศ แต่ละสังคมและวัฒนธรรมว่า ทักษะชีวิตของมนุษย์จะมีความแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ แต่โดยรวมแล้วจะพบว่าทักษะชีวิตที่จำเป็นพื้นฐานหรือทักษะชีวิตแกนกลาง (Core Life Skills) 10 ประการ ดังนี้

1. การตัดสินใจ (Decision Making) เป็นความสามารถในการรับรู้เรื่องราวต่างๆ ในชีวิต รวมถึงการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียในแต่ละทางเลือก ซึ่งหากบุคคลทำการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วจะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์นั้นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา วางแผนแก้ปัญหา และลงมือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม นำมาซึ่งประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

3. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นความสามารถในการตัดสินใจและการแก้ปัญหาต่างๆ การคิดที่ไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ คิดได้กว้างไกล หลายแง่มุม โดยความคิดสร้างสรรค์มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการตัดสินใจและการแก้ปัญหาต่างๆ ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จ รวมทั้งการนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่

4. ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดวิเคราะห์ รู้จักแยกแยะข้อมูลข่าวสาร เรื่องราว ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆรอบตัว โดยใช้สติปัญญาและประสบการณ์ไตร่ตรองอย่างรอบคอบด้วยเหตุผล

5. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) เป็นความสามารถในการใช้คำพูด ภาษาท่าทาง เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน รวมถึงความสามารถในการรู้จักรับฟัง เพื่อให้สามารถรับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นด้วย

6. ทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship Skill) เป็นความสามารถของบุคคลในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เป็นการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีที่นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

7. ความตระหนักในตนเอง (Self – Awareness) เป็นความสามารถของบุคคลที่เข้าใจ

ถึงจุดเด่นและจุดด้อยของตนเองและตระหนักถึงความแตกต่างของตนเองจากบุคคลอื่น การเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ภายใต้แรงกดดันต่างๆ ได้อย่างปกติสุข

8. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการที่จะเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีข้อดีและข้อเสีย เราจึงต้องยอมรับข้อดีและข้อบกพร่องของตนเองและบุคคลอื่น ซึ่งความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเห็นอกเห็นใจบุคคลที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือจากสังคม

9. การจัดการกับอารมณ์ (Coping with Emotions) เป็นความสามารถในการประเมินและเข้าใจอารมณ์ตนเองและบุคคลรอบข้าง ซึ่งจะช่วยให้บุคคลรู้จักควบคุมอารมณ์ และสามารถเลือกวิธีการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างเหมาะสม

10. การจัดการกับความเครียด (Coping with Stress) เป็นความสามารถในการรู้ถึงสาเหตุและวิธีการผ่อนคลายความเครียด พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม

สำหรับในประเทศไทย กรมสุขภาพจิต (2543: 2) ได้นำแนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลกมาประยุกต์ใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยแบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตออกเป็น 12 องค์ประกอบ โดยพิจารณาองค์ประกอบของทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นจากองค์การอนามัยโลก 2 องค์ประกอบ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนี้

1. ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว

2. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ

3. ความตระหนักรู้ในตน (Self Awareness) เป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจ จุดเด่น จุดด้อยของตนเองและความแตกต่างจากบุคคลอื่น

4. ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก และเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างจากเรา

5. ความภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) เป็นความรู้สึกว่าตนเองมีค่า ค้นพบ และภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆ ของตน โดยไม่มุ่งสนใจแต่เรื่องความทันสมัย รูปร่างหน้าตา เสน่ห์ หรือความสามารถในทางการเรียนเท่านั้น หากแต่มีความภูมิใจในความสามารถของตนเอง ด้านการเล่นดนตรี การเล่นกีฬาและศิลปะ เป็นต้น

6. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) เป็นความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีส่วนรับผิดชอบในความเจริญ หรือความเสื่อมถอยของสังคม พร้อมทั้งจะปฏิบัติในสิ่งที่ดีก่อให้เกิดผลดีต่อสังคม

7. การสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal) เป็นความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติตนหรือวางตัวให้บุคคลรอบข้างยอมรับ รู้จักทักทายให้เกิดความรู้สึกหรือความเข้าใจที่ดีต่อกัน โดยการใช้คำพูดหรือภาษาท่าทางที่สุภาพ

8. การสื่อสาร (Communication) เป็นความสามารถในการใช้คำพูดและภาษาท่าทางเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนและรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย

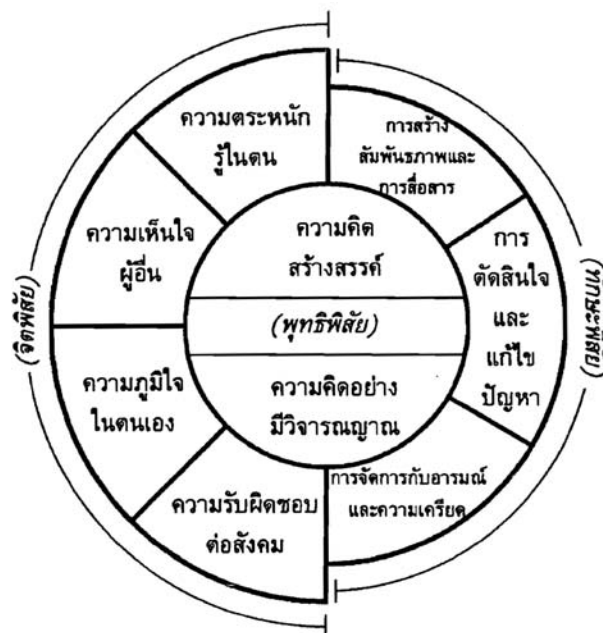
9. การตัดสินใจ (Decision Making) เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสียของทางเลือก ประเมินทางเลือกและทำการตัดสินใจทางเลือกนั้นๆ

10. การแก้ไขปัญหา (Problem Solving) เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกในการแก้ปัญหา และลงมือแก้ปัญหอย่างถูกต้องเหมาะสม

11. การจัดการกับอารมณ์ (Coping with Emotion) เป็นความสามารถในการประเมินและรู้เท่าทันอารมณ์ของตนว่า มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล รู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสม

12. การจัดการกับความเครียด (Coping with Stress) เป็นการจัดการกับความสามารถในการประเมินว่าตนมีความเครียดเกิดขึ้น รู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการกับความเครียดและมีวิธีการป้องกันการเกิดความเครียดที่เหมาะสม

เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิต และพัฒนาวิธีการสอนของครู กรมสุขภาพจิตยังได้จัดองค์ประกอบด้านทักษะชีวิตทั้ง 12 องค์ประกอบข้างต้นออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ในด้านพุทธิพิสัยนั้นคือ ความคิดสร้างสรรค์ และความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจัดเป็นองค์ประกอบร่วมและเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ และจัดความตระหนักรู้ในตนกับความเห็นใจผู้อื่นเป็นด้านจิตพิสัย โดยเพิ่มเจตคติอีก 1 คู่ คือ ความภูมิใจในตนเอง (Self esteem) และความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) ส่วนที่เหลืออีก 3 คู่ เป็นด้านทักษะพิสัย ดังแสดงไว้ใน แผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 องค์ประกอบทักษะชีวิต

ที่มา: กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต. คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติด ในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประชาชน, 2543), 1.

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2543: 6-9) ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตออกเป็น 9 ด้าน ดังนี้

1. การรู้จักตนเอง เป็นการรู้จักตนเองด้วยการประเมินตนเองทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม สิ่งแวดล้อมรอบตัว รู้เป้าหมายของชีวิต รู้อุปสรรคที่ขัดขวางความก้าวหน้า รู้จักขีดแนวประพฤติปฏิบัติที่ดี อันจะช่วยให้รู้จักบุคลิกภาพที่แท้จริงของตน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ตัดสินใจและวางแผนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนนำศักยภาพออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพทั้งต่อตนเองและส่วนรวม
2. การแสวงหาและใช้ข้อมูล เป็นการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ศึกษา รับข้อมูลต่าง ๆ อยู่เสมอ รู้จักค้นหาข้อเท็จจริงด้วยการใช้เหตุผลหรือดุลยพินิจในการตัดสินใจความน่าเชื่อถือของข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนนำความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ไปใช้ประโยชน์แก่ตนเองและสังคมส่วนรวม
3. การสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นความสามารถในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยใช้ภาษาถ้อยคำ ภาษาท่าทาง เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันในการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การทำงานเป็นทีม เป็นการกระทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีขั้นตอน ให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีการกำหนดข้อตกลงในการทำงาน การวางแผนการทำงาน การแบ่งงาน ทำงานตามแผน การแก้ไขปัญหาในการทำงาน การเสนอผลงาน และการสรุปประเมินผลงาน

5. การกล้าเสี่ยง เป็นการลองเผชิญกับการกระทำที่เสี่ยงต่อการได้เสีย ซึ่งมีทั้งการเสี่ยงต่อทางร่างกาย ความคิด ปัญญา และอารมณ์ จึงต้องดูจังหวะ ความพร้อม ปัจจัยต่างๆของตน ด้วยการประเมินสภาพต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

6. การมีวิสัยทัศน์ เป็นการรู้จักสร้างภาพอนาคตหรือมองอนาคต ซึ่งจะเป็เป้าหมายหรือสิ่งที่อยากเห็นในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นสิ่งที่ดีกว่าเดิม ด้วยวิธีการนำระบบการวางแผนมาใช้ ตื่นตัวต่อการรับรู้ข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ มีจินตนาการ รู้จักคาดเหตุการณ์ล่วงหน้า ศึกษาจากผู้รู้ หาประสบการณ์แปลกใหม่อยู่เสมอ และมุ่งมั่นที่จะทำให้ความฝันเป็นจริง

7. การคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการคิดได้คล่อง มีปฏิภาณ มีความหลากหลาย ละเอียด ลึกซึ้ง เห็นการณ์ไกล ริเริ่ม สร้างสรรค์ มีจินตนาการแปลกใหม่ มีเหตุผล วิเคราะห์ วิจารณ์ จำแนกแจกแจง สังเคราะห์ รวบรวม และสรุปประเด็นได้ ตลอดจนสามารถตกลงใจแก้ข้อสงสัยหรือปัญหาได้อย่างรอบคอบ มีระบบ มีขั้นตอน มีเหตุผล และข้อมูลประกอบอย่างชัดเจน

8. การวางแผนและการจัดการ เป็นการรู้จักวางเป้าหมายในชีวิตการเรียน และการใช้เวลาอย่างเหมาะสม จัดลำดับขั้นตอนการทำงาน ควบคุมตนเอง ให้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด ตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น ใช้เวลา ทรัพยากร ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าและปรับแผนวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้

9. การปรับตัว เป็นความสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุข โดยการรู้จักสังเกต เรียนรู้ความเปลี่ยนแปลง ปรับความคิด ความรู้สึก เพื่อลดความเครียด เผชิญสถานการณ์แปลกใหม่ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนปรับตนและวางตนได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลกาลเทศะ และสิ่งแวดล้อมได้

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 2) ได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่สำคัญสำหรับนักเรียนไว้ 4 องค์ประกอบและได้ให้ความหมายของแต่ละองค์ประกอบไว้ดังนี้

1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักความถนัดความสามารถ จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆอย่างสร้างสรรค์

3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายหลักเลียงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากาย เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้อง เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตของหน่วยงานทั้ง 4 หน่วยงาน พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยที่ในส่วนของกรมสุขภาพจิตได้พิจารณาเพิ่มจากองค์การอนามัยโลกเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนกรมวิชาการได้รวมบางองค์ประกอบเข้าไปในข้อเดียวกัน ได้แก่ การคิด การตัดสินใจและการแก้ปัญหา และได้เพิ่มในส่วนของทักษะการแสวงหาความรู้และข้อมูล ทักษะการวางแผนการจัดการ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เกิดการคิด ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้สรุปเป็นองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญสำหรับผู้เรียนเป็น 4 องค์ประกอบ เพื่อสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต

ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องเตรียมบุคคลให้พร้อมเรียนรู้และเป็นคนทำงานที่ใช้ความรู้ ทักษะสำคัญที่สุดของศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (Learning Skills) การศึกษาจึงต้องเตรียมคนเพื่อ ไปเผชิญกับสภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ต้องให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555: 16) จึงมีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาและนำเสนอทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ไว้ ดังนี้

แวกเนอร์ (Wagner, 2008: 20-25) ได้กล่าวถึงทักษะสำคัญ 7 ประการเพื่อการอยู่รอดสำหรับการประกอบอาชีพ การศึกษาและการเป็นพลเมืองที่ดี (The Seven Survival Skills for Careers, College, and Citizenship) ที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบัน

ได้แก่

1. การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)
2. การร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ (Collaboration Across Networks and Leading By Influence-Teamwork)
3. การปรับตัวและการมีความคล่องตัว (Agility and Adaptability)
4. การคิดริเริ่มและการเป็นผู้ประกอบการที่สร้างสรรค์ (Initiative and Entrepreneurialism)
5. การสื่อสารทั้งการพูดและการเขียนที่มีประสิทธิภาพ (Effective Oral and Written Communication)
6. การเข้าถึงข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล (Accessing and Analyzing Information)
7. การใฝ่รู้และมีจินตนาการ (Curiosity and Imagination)

เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ได้กล่าวไว้ว่าภายใต้บริบทการสอนความรู้วิชาหลัก นักเรียนต้องเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นเพื่อให้ประสบความสำเร็จในโลกทุกวันนี้ ได้แก่

1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งทักษะในด้านนี้จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนในการเข้าสู่การทำงานซึ่งมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นในโลกปัจจุบัน ทักษะด้านนี้ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) การสื่อสารและความร่วมมือ (Communication and Collaboration)
2. ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ได้แก่ ทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy) ทักษะด้านสื่อ (Media Literacy) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information, Communications and Technology, Literacy)
3. ทักษะชีวิตและอาชีพ นอกจากนักเรียนจำเป็นต้องมีทักษะการคิดและองค์ความรู้พื้นฐานมากมายแล้ว นักเรียนจะต้องใส่ใจในการพัฒนาทักษะชีวิตต่อไปนี้ คือ ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) การริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self-Direction) ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) การมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Productivity and Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

จากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตของหน่วยงานต่างๆ ที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และวิธีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่าทักษะที่สอดคล้องกันและมีความจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ หรือการคิดวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Thinking) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving) ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making) และทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพและสื่อสาร (Interpersonal Communication) และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบพบว่า การที่ผู้เรียนจะเกิดทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจหรือการสื่อสารนั้น ผู้เรียนจะต้องเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นพื้นฐาน ดังที่ พอล (Paul, 1993 อ้างถึงใน ทศนา แคมมณี, 2544: 20) ได้กล่าวว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับการคิดแก้ปัญหา คือการคิดวิจารณ์ญาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการคิดแก้ปัญหา และสุรางคณา เตื่อดิสอน(2550: 46) ได้กล่าวว่า เมื่อบุคคลคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ผลการคิดที่ได้สามารถนำไปใช้ได้ ในกระบวนการอื่นๆ เช่น นำไปใช้ในการตัดสินใจ นำไปใช้ในการแก้ปัญหา นำไปปฏิบัติ ดังนั้นหากเด็กและเยาวชนได้พัฒนาทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาแล้ว ย่อมหมายถึงว่าได้ผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาแล้วนั่นเอง

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกเฉพาะองค์ประกอบของทักษะชีวิต ด้านที่สอดคล้องกับกิจกรรมแนะแนวของโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก และเป็นทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยเรียน และสอดคล้องกับทักษะที่เด็กไทยควรมีในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication Skills)

1.1 ความหมายของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1997: 4) กล่าวถึงทักษะการสื่อสารว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้คำพูดและภาษาท่าทาง เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับขนบธรรมเนียมประเพณี และสถานการณ์ต่างๆ โดยสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น ความต้องการ การขอร้อง ตักเตือน ช่วยเหลือและขอความช่วยเหลือ

กรมสุขภาพจิต (2543: 43) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพไว้ว่า เป็นความสามารถในการใช้คำพูดและภาษาท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย ไม่ว่าจะในการแสดงความต้องการ ความชื่นชม การปฏิเสธ ฯลฯ

อีเวอร์เรท (Everett, 1973: 43) กล่าวถึงทักษะการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการที่ความคิดหรือข่าวสารถูกส่งจากแหล่งกลางไปยังผู้รับสาร ด้วยเจตนาที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมบาง

ประการของผู้รับสาร

เบลโลวส์ กิลสัน และ ออดีโอม (Bellows, Gilson and Ordione, 1962: 59) ได้กล่าวถึงทักษะการสื่อสารว่าเป็นการแลกเปลี่ยนคำพูด อักษร สัญลักษณ์ หรือข่าวสาร เพื่อที่จะให้สมาชิกในองค์การได้องค์การหนึ่งเข้าใจ

1.2 องค์ประกอบของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

กรมสุขภาพจิต (2543: 47) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสื่อสารว่า ประกอบด้วย ผู้ส่ง (Sender) สารหรือข้อมูล (Message) และผู้รับสาร (Receiver) ผู้ส่งสารจะส่งสารผ่านสื่อต่างๆ เช่น คำพูด กิริยาท่าทาง การเขียน สัญลักษณ์ เป็นต้น ผู้ส่งสารอาจใช้วิธีการสื่อสารทางเดียวโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารซักถามหรือโต้ตอบ หรือใช้วิธีส่งสารสองทางโดยผู้รับได้ซักถาม

ทรงเกียรติ ปิยะกะ (2543: 36-37) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ประกอบด้วย

1. ทักษะในการฟัง สายตาของผู้ฟังจะต้องจับอยู่ที่ผู้พูด ไม่ก้มหน้าหรือหลบสายตา ไม่วอกแวก ฟังด้วยความสนใจ สังเกตสีหน้า กิริยาท่าทาง สามารถจับใจความได้ ทั้งที่ชัดเจนหรือแฝงเร้น สามารถทวนข้อสรุปของใจความนั้นกลับไปให้ผู้พูด สามารถทำให้ผู้พูดรู้ว่าตนฟังเข้าใจได้ดี สิ่งนี้จะทำให้ผู้พูดพอใจมาก

2. ทักษะในการพูด ผู้พูดจะต้อง พูดด้วยเสียงชัดถ้อยชัดคำและสุภาพ อย่าแข่งพูด ให้อรรถงหะ อย่าพูดแต่เรื่องตนเอง พูดให้ได้ใจความ ให้สนใจในคู่สนทนา พูดให้ต่อเนื่อง เกี่ยวโยงกับสิ่งที่คู่สนทนากำลังพูดอยู่

3. ทักษะในการออกความคิดเห็น อย่าออกความเห็นโดยไม่มีใครเชิญเชิญ ให้ออกความเห็นด้วยความบริสุทธิ์ใจ ให้รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นแม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม ให้ชมการกระทำด้วยใจจริงทุกครั้งที่มีโอกาส ให้เน้นถึงความสำเร็จและสิ่งที่คู่สนทนาภูมิใจ ให้ชมถึงความพยายามแม้ไม่ได้ผลตามที่ประสงค์ก็ตาม ถ้าเป็นความเห็นเชิงตำหนิ ควรรอโอกาสที่เหมาะสมและไม่พูดในเชิงดูหมิ่น

4. ทักษะในการถาม ผู้ถามจะต้องไม่ถามแบบซักฟอก ไม่ถามแบบลงความเห็นล่วงหน้าไว้แล้ว ไม่ถามแบบเยาะเย้ย ดูหมิ่น หรือถามด้วยอารมณ์ ไม่ถามเพื่อลองภูมิ เพื่อให้เห็นว่าตนเก่ง ให้ถามด้วยความบริสุทธิ์ใจ ให้ถามเพื่อขยายข้อความ ให้รู้จักถามเกี่ยวกับข้อดีของคู่สนทนา หรือสิ่งที่เขาสนใจ

5. ทักษะในการตอบ ผู้ตอบจะต้องตอบให้ตรงคำถาม ไม่วกวน ยืดเยื้อ ถ้าไม่แน่ใจว่าเข้าใจคำถามให้ถามให้กระจ่างเสียก่อน ถ้าไม่แน่ใจในคำตอบเช่นเป็นเพียงการคาดคะเนให้ชี้แจงไปตามนั้น ถ้าไม่ทราบคำตอบให้ตอบไปตรง ๆ เช่นนั้นจะดีกว่าการตอบแบบเดาสุ่ม ไม่

ตอบอย่างมีอารมณ์ ไม่ตอบแบบเทศนา

นอกจากนี้ กรมสุขภาพจิต (2543: 47) ยังได้กล่าวถึงทักษะการปฏิเสธ ซึ่งเป็นทักษะหนึ่งของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพว่า การปฏิเสธในสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา มีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. ปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งท่าทาง คำพูด และน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจนที่จะขอปฏิเสธ
2. ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียวมักถูกโต้แย้งด้วยเหตุผลอื่น การอ้างความรู้สึกจะทำให้โต้แย้งได้ยากขึ้น
3. การขอความเห็นชอบ และแสดงการขอบคุณเมื่อผู้ชวนยอมรับ จะเป็นการรักษาน้ำใจของผู้ชวน
4. เมื่อถูกเข้าซื้อต่อหรือสบประมาท ไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูดเหล่านั้น เพราะจะทำให้ขาดสมาธิในการหาทางออก ควรยืนยันการปฏิเสธ และหาทางออกโดยเลือกวิธีต่อไปนี้
 - 4.1 ปฏิเสธซ้ำโดยไม่ต้องใช้ข้ออ้าง พร้อมทั้งบอกสาเหตุทางเล็งจากเหตุการณ์ไป
 - 4.2 การต่อรอง โดยการหากิจกรรมอื่นที่ดีกว่ามาทดแทน
 - 4.3 การผัดผ่อน โดยการขอขี้อระยะเวลาออกไป เพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยนความตั้งใจ

อีกทั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2545: 56) ยังกล่าวไว้ว่า การปฏิเสธคำชักชวนจากผู้อื่นเป็นสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งเป็นความต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละคน ที่ทุกคนควรให้ความเคารพในสิทธินั้นๆ ซึ่งขั้นตอนของการปฏิเสธมีดังต่อไปนี้

1. ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียวมักถูกโต้แย้งด้วยเหตุผลอื่น การอ่านความรู้สึกจะทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์ เมื่อนักเรียนถูกชักชวนก็ควรรู้จักวิเคราะห์สิ่งที่ถูกชวนนั้นว่ามีผลดี ผลเสีย อย่างไร ทั้งด้านสุขภาพ (เกิดโทษต่อร่างกายหรือไม่) เศรษฐกิจ (ใช้เงินอย่างคุ้มค่าหรือไม่) และสังคม (ตนเอง / ครอบครัว / ชุมชน จะได้รับผลจากการกระทำของเราหรือไม่)
2. การขอปฏิเสธ เป็นการบอกปฏิเสธเมื่อได้วิเคราะห์แล้วว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เกิดผลเสียมากกว่าผลดี การพูดปฏิเสธต้องชัดเจนในคำพูดหรือบอกความต้องการของตนอย่างสุภาพ แข็งขันในน้ำเสียงและคำพูด
3. การถามความคิดเห็น เป็นการให้ความสำคัญกับอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อรักษาน้ำใจของผู้ชวนและกล่าวขอบคุณเมื่อผู้ชวนยอมรับ พร้อมแนะนำให้ผู้ชวนเลิกการกระทำนั้น การหา

ทางออกเมื่อถูกเข้ชี้หรือสบประมาทเพื่อให้ทำตาม นักเรียนควรมีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออก ไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูด แต่ควรยืนยันการปฏิเสธด้วยน้ำเสียงที่มั่นคง

เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2552: 23) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่เป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคลมีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ จะมีพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

1. การถ่ายทอดความคิด ทักษะคิด และความคิดรวบยอดของตนกับคู่สนทนาหรือต่อกลุ่มได้อย่างเข้าใจ
2. ความสามารถในการนำเสนอความคิดของตนเองต่อกลุ่มและสาธารณชน
3. บอกและระบุความต้องการของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ
4. ขอข้อเสนอแนะที่เหมาะสม
5. ให้คำปรึกษาได้ เสนอแนวทางได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้ถ้อยคำและภาษาท่าทางเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งด้านความคิด ความรู้สึก และความต้องการของตนเองและผู้อื่นให้เข้าใจตรงกันและเหมาะสมกับสถานการณ์ไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การเขียน การออกความคิดเห็น การถาม การตอบ การปฏิเสธ

2. ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making Skills)

2.1 ความหมายของการตัดสินใจ มีผู้กล่าวความหมายของการตัดสินใจไว้ดังนี้ WHO (1997: 2) , ฮาร์ริสัน (Harrison, 1981: 3) และแพทเทอร์สัน (Patterson, 1980: 107) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจที่สอดคล้องไปในทางเดียวกันว่า การตัดสินใจเป็นทักษะที่ทำให้บุคคลมีความสามารถในการรวบรวม วิเคราะห์ และประเมินข้อมูลจากทางเลือกหลายๆทาง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมสุขภาพจิต (2543: 2) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า เป็นความสามารถในการหาทางเลือก วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก ประเมินทางเลือกและตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม

จากความหมายของการตัดสินใจที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดทางเลือก หาข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก แล้วนำมาพิจารณาเปรียบเทียบ เพื่อเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุดที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

2.2 ขั้นตอนของการตัดสินใจ

ขั้นตอนของการตัดสินใจนั้นมีผู้กำหนดขั้นตอนการตัดสินใจไว้หลากหลายวิธีด้วยกัน ดังนี้

กาญจนา จุ่งรุ่งเรือง (2543: 12) ได้กำหนดขั้นตอนการตัดสินใจไว้ 4 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก (WHO, 1994: 40) ดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา หรือ สถานการณ์ บุคคลจะต้องทราบเสียก่อนว่า เขาจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องใด การรับรู้ปัญหาและสาเหตุ รวมถึงการวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ

2. ขั้นรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทุกเรื่องจะต้องเกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจ ดังนั้นบุคคลจึงต้องรู้ว่าข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของเขา แหล่งข้อมูลจะได้มาจากไหนและจะได้ข้อมูลนั้นมาอย่างไร

3. ขั้นระบุทางเลือกและประเมินทางเลือก บุคคลจะต้องระบุทางเลือกทั้งหมด เปรียบเทียบและให้ความสำคัญกับทางเลือกที่พบ และพิจารณาว่าในแต่ละทางเลือกมีผลดี ผลเสียอย่างไร ผลดีผลเสียในที่นี้หมายถึงที่เกี่ยวกับชีวิตของเขา ไม่ใช่ผลดีสำหรับบุคคลอื่นๆ และให้บุคคลนำผลดีผลเสียในแต่ละข้อมาชั่งน้ำหนักดูว่าตัวเลือกใดจะมีน้ำหนักดีกว่าตัวเลือกอื่น

4. ขั้นตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด รวมถึงการทบทวนการตัดสินใจและผลที่ได้รับว่าสามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่ บุคคลจะตัดสินใจทันทีเมื่อทางเลือกนั้นให้ผลตามที่ต้องการ

ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร (2547: 50-52) ได้กำหนดขั้นตอนการตัดสินใจ เป็น 6 ขั้นตอนดังนี้ 1) การกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 2) การกำหนดทางเลือกต่างๆ ที่จะใช้แก้ปัญหา 3) การประเมินผลทางเลือกต่างๆที่ได้กำหนด 4) การตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุด 5) ดำเนินการตามทางเลือกที่ตัดสินใจ และ 6) ประเมินผลที่เกิดจากทางเลือกนั้นๆ

จากความหมายและขั้นตอนการตัดสินใจที่กล่าวมา สรุปเป็นขั้นตอนในการตัดสินใจได้ดังนี้ 1) ขั้นวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ โดยจะต้องทราบก่อนว่าจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องใด เป็นการรับรู้ปัญหาและสาเหตุ 2) ขั้นรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จะต้องรู้ว่าข้อมูลใดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ จะหาและรวบรวมข้อมูลได้จากที่ใด 3) ขั้นระบุทางเลือกและประเมินทางเลือก จะต้องพิจารณาข้อดีและข้อเสียในแต่ละทางเลือก และพิจารณาว่าทางเลือกใดที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง และ 4) ขั้นตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

3. ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills)

3.1 ความหมายของการแก้ปัญหา ได้มีองค์กรและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

WHO (1997: 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ในชีวิต โดยเฉพาะปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเจ็บป่วยทางจิตและกายตามมา

กระทรวงสาธารณสุข (2541: 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก ประเมินทางเลือกและตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

กูด (Good 1973: 44, อ้างถึงใน กิตติพงษ์ พงษ์จำปา, 2543: 10) กล่าวว่า การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการที่ดีที่สุด เป็นวิธีการที่เกี่ยวกับการรวบรวมข้อเท็จจริง การตั้งสมมติฐานเพื่อหาข้อยุติปัญหาของแต่ละคนอาจไม่เหมือนกัน และวิธีการให้เหตุผลก็ต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่รวบรวมมาได้หรือขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่

สมศักดิ์ ภูวิภาดารัตน์ (2537: 11) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการทำงานที่สลับซับซ้อนของสมอง ในการรวบรวมและเชื่อมโยงความคิดหรือประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างมีจุดหมาย เป็นการคิดสร้างสรรค์ขั้นทุติยภูมิ มีลักษณะเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้

กันยา สุวรรณแสง (2542: 119) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นการคิดหาหนทางแก้ไขอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมาย เมื่อมีการตั้งจุดหมายเอาไว้แต่มีอุปสรรคขัดขวางไม่ให้บรรลุเป้าประสงค์จึงเกิดปัญหาขึ้น บุคคลจะพยายามคิดหาวิธีจัดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดไป เป็นการคิดที่มีจุดหมาย

สุกัญญา ศรีสาคร (2547: 68) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่ต้องการ โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์และความคิด มาใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ โดยในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนอย่างมีคุณภาพและประสพผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีการเลือกใช้วิธีการหรือกระบวนการในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

จากความหมายการแก้ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหา ระบุสาเหตุของปัญหา แสวงหาทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา เลือกทางแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติเพื่อจัดปัญหาให้หมดไป

3.2 ขั้นตอนการแก้ปัญหา

เทอดศักดิ์ เดชคง (2543: 170-171) ได้สรุปวิธีการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูล คือ การหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ มาวิเคราะห์หาสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา
2. ตั้งสมมติฐาน คือ การคาดคิด คาดเดา โดยมีฐานข้อมูลว่าสิ่งนี้น่าจะเป็นสาเหตุสำคัญ สิ่งนี้น่าจะเป็นสาเหตุที่เสริมเข้ามา ส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องก็ตัดทิ้งไปได้
3. กำหนดเป้าหมายว่าจะแก้ไขกันอย่างไร เอาแค่พอมานไปได้หรือจะแก้อย่างถอนรากถอนโคน ทำให้ง่ายต่อการวางแผนแก้ไขปัญหาค้าง

4. ลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่คิดว่าเหมาะสม หลังจากลงมือปฏิบัติควรประเมินผลถ้าไม่สมควรปรับปรุง

เวียร์ (Weir 1974: 16-18) ได้เสนอขั้นตอนในการแก้ปัญหาไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตั้งปัญหา หรือ วิเคราะห์ปัญหา
2. ขั้นนิยามสาเหตุของปัญหา โดยแยกแยะจากลักษณะที่เป็นปัญหา
3. ขั้นค้นหาแนวทางแก้ปัญหาและตั้งสมมติฐาน
4. ขั้นพิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา

จากขั้นตอนการแก้ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปกระบวนการแก้ปัญหา ได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) รวบรวมข้อมูล ระบุสิ่งที่เป็นปัญหา 2) วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา 3) เลือกหรือเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาจากสาเหตุของปัญหา 4) ลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด 5) ตรวจสอบ ประเมินผลการแก้ปัญหา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

การสร้างทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่เกิดในตัวผู้เรียน ซึ่งสามารถสร้างขึ้นให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ด้วยวิธีการที่สำคัญ 2 วิธี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554: 2) คือ

1. เกิดเองตามธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการมีแบบอย่างที่ดี แต่การเรียนรู้ตามธรรมชาติจะไม่มีทิศทางและเวลาที่แน่นอน บางครั้งกว่าจะเรียนรู้ก็อาจสายเกินไป
2. การสร้างและพัฒนาโดยกระบวนการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ร่วมคิดอภิปรายแสดงความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้สะท้อนความรู้สึกนึกคิด มุมมอง เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตของตนเอง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และปรับใช้กับชีวิต

หลักการจัดกิจกรรมและการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546: 77) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมและการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการสร้างทักษะชีวิตดังกล่าวมาข้างต้น ไว้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และแนวการสอนรวมถึงการจัดกิจกรรมที่เน้นในด้านการปฏิบัติอย่างชัดเจนที่สามารถวัดและประเมินผลได้

2. จัดกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียนตามหลักจิตวิทยาการศึกษาและภูมิหลัง หรือสภาพที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตของผู้เรียน

3. ใช้กระบวนการกลุ่มและกระบวนการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

4. บูรณาการองค์ความรู้กับทักษะชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของความสำคัญในสาระความรู้ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

5. จัดโอกาสให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดการประชุมในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ระหว่างบ้านและโรงเรียน การจัดงานหรือนิทรรศการเกี่ยวกับทักษะชีวิตที่เป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไป

6. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และสอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและความเป็นจริงของบุคคล และเป้าหมายของสถานศึกษานั้นๆ

7. มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

8. นำผลที่ประเมินได้จากการจัดการในช่วงต้นมาวิเคราะห์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 2) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตไว้ว่า ต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะของกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียน มีดังนี้

1. กิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้โอกาสผู้เรียนแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ข่าวสาร เหตุการณ์ สถานการณ์หรือประสบการณ์ของผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สืบค้นหรือศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสื่อต่างๆ และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้สะท้อนตนเอง เชื่อมโยงกับชีวิตและการดำเนินชีวิตในอนาคต

2. กิจกรรมที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ลงมือกระทำกิจกรรมลักษณะต่างๆ ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมค่าย กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมชมรม/ ชุมนุม กิจกรรมโครงงาน/โครงการ กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะชีวิตได้ดังนี้

- 2.1 ได้เสริมสร้างสัมพันธภาพและใช้ทักษะการสื่อสารได้ฝึกการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของตนเอง
- 2.2 ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เข้าใจผู้อื่นและนำไปสู่การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักไตร่ตรอง ทำความเข้าใจและตรวจสอบตนเอง ทำให้เข้าใจตนเองและเห็นใจผู้อื่น
- 2.3 ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ได้แสดงออกด้านความคิด การพูด และการทำงานให้มีความสำเร็จ ทำให้ได้รับคำชมจนเกิดเป็นความภูมิใจและเห็นคุณค่าตนเอง นำไปสู่การรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม

จากหลักการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ควรจัดตามความสนใจ ภูมิหลัง หรือสภาพที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตของผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าในสาระความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาทักษะชีวิต โดยนำเอาองค์ความรู้มาบูรณาการกับทักษะชีวิต กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมีการประเมินผลและนำผลมาวิเคราะห์ และจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงการเป็นวิธีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวที่จะสามารถพัฒนาทักษะชีวิต เป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคตได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงการ

การจัดกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบันนั้น จะต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มุ่งจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด การปฏิบัติและสร้างความรู้ด้วยตัวผู้เรียน ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตได้ กิจกรรมหนึ่งที่จะทำให้อบรมผลดังกล่าวข้างต้น คือ การให้ผู้เรียนทำโครงการ

หลักการและแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ด้วยการทำโครงการ

การเรียนรู้ด้วยการทำโครงการเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีรากฐานมาจากแนวคิดในการให้การศึกษาของ John Dewey (1859 – 1952) นักปรัชญาและนักการศึกษาชาวอเมริกันและแนวคิดการศึกษาแบบพิพัฒนาการ (Progressive Education) ซึ่งเชื่อว่า การศึกษาเป็นการสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ต่อเนื่อง โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (นฤมล ยุทธาคม, 2543: 35) ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน รวมถึงการเรียนรู้ตามแนวความคิดสร้างความรู้ (Constructivism) มาตรฐานการศึกษา การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ การเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นต้น ซึ่งสมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 อ้างถึงใน ลัดดา ภูเกียรติ, 2544: 26) และ นฤมล ยุคตามคม (2543: 37) ได้สรุปลักษณะของโครงการไว้ในแนวทางเดียวกันดังนี้

1. เป็นวิธีการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างกลมกลืน
2. เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต
3. เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจใคร่รู้คำตอบของตัวผู้เรียนเองและผู้เรียน

ทำงานอย่างเป็นอิสระ

4. เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ (construct) ด้วยตนเอง เนื่องจากใช้ทักษะการเรียนรู้และปัญหาหลายๆ ด้าน
5. เป็นวิธีการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง มีระบบ เป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง จัดให้มีการประเมินตามสภาพจริงโดยตนเองและครู

ความหมายของโครงการ

การจัดการการเรียนรู้ในปัจจุบันนั้น ต้องมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด การปฏิบัติและสร้างความรู้ด้วยตัวผู้เรียน ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ที่คงทน ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ ต้องเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตได้ และกิจกรรมโครงการก็เป็นการจัดการเรียนรูปแบบหนึ่งที่เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา และสามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่ง ชีระชัย ปุณณโชติ (2531: 1) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2531: 1-2) กรมวิชาการ (2544: 1) ลัดดา ภูเกียรติ (2544: 27) และชาติรี เกิดธรรม (2547: 5) ได้กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกันว่า เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ โดยอาศัยหลักกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่นใดไปใช้ในการศึกษาคำตอบในเรื่องนั้นๆ โดยครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้น แนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่การเลือกหัวข้อที่จะศึกษาค้นคว้า ดำเนินการวางแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานและการนำเสนอผลงาน โดยทั่วไปการทำโครงการสามารถทำได้ทุกระดับการศึกษา ซึ่งอาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงการ อาจเป็นโครงการเล็กๆ ที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน หรือเป็นโครงการใหญ่ที่มีความยากและซับซ้อนขึ้นก็ได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือผลงานซึ่งมีความสมบูรณ์ในตัว เพื่อให้

นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยมีครูเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2546: 14) ได้ให้ความหมายว่า โครงการเป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการ โดยนักเรียนเป็นผู้คิดค้นวางแผนและลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ส่วน จิราภรณ์ ศิริทวี (2542: 34) ได้ให้ความหมายว่า โครงการเป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักทำโครงการวิจัยเล็กๆ ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ระเบียบวิธีดำเนินการเป็นระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ จุดประสงค์หลักของการสอนแบบโครงการต้องกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต รู้จักการตั้งคำถาม รู้จักการตั้งสมมติฐาน รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อคำถามที่ตนเองอยากรู้ รู้จักสรุปและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ และสมศักดิ์สินธุระเวชญ์ (2542: 12) ได้ให้ความหมายว่า โครงการเป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นในหัวข้อที่กำลังเรียน การศึกษาค้นคว้านี้อาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นทีม ลักษณะที่สำคัญของโครงการคือ การศึกษาที่มุ่งเพื่อหาคำตอบให้กับข้อสงสัยในเรื่องนั้นๆ ที่ผู้เรียนหรือกลุ่มเพื่อนตั้งข้อสงสัยขึ้นมา เป้าหมายของโครงการคือให้ได้เรียนรู้มากขึ้นในเรื่องนั้นๆ มากกว่าจะค้นหาคำตอบที่ถูกต้องเพื่อตอบคำถามของผู้สอน ส่วน พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2548: 72) ได้ให้ความหมายว่า โครงการ หมายถึง การศึกษาเพื่อค้นพบความรู้ใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีครูอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้คำปรึกษา

นอกจากนี้ วัชรา เล่าเรียนดี (2548: 100-101) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนรู้ด้วยการทำโครงการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยการให้ปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ วิธีการ และผลของงาน ซึ่งการทำโครงการอาจให้ปฏิบัติเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ใช้เวลาในการปฏิบัติตามความยากง่ายซับซ้อนของกิจกรรมและเนื้อหา ผลงานของการเรียนรู้ด้วยโครงการก็คือ ผลลัพธ์ ผลผลิต การนำเสนอผลงานและการปฏิบัติงาน ส่วนสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 57-58) แคทซ์ (Katz, 1994: 15-16) ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่า โครงการ เป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเลือกหัวข้อการทำโครงการเอง ค้นคว้าหาความรู้ วิเคราะห์วิจารณ์ บูรณาการองค์ความรู้ในขอบเขตทางเลือกที่ตนเองคัดสรรเอง ซึ่งสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เป็นการปูพื้นฐานสู่การเตรียมตัวเข้าสู่วิชาชีพ เน้นการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (Activity-based Learning) ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างอิสระ (Independent Learning) หรือการเสาะแสวงหาความรู้ โดยกระบวนการกลุ่ม (Group Investigation) สามารถทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการด้านทักษะสังคม ทักษะชีวิตและทักษะวิชาชีพได้ทั้งสิ้น และเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทั้งผู้เรียนและผู้สอน ส่งเสริมความรับผิดชอบ

จากความหมายของโครงการที่หน่วยงานและนักการศึกษาได้กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า โครงการเป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือ

ปฏิบัติจริง เป็นการศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ เพื่อตอบสนองความสงสัยหรือปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนและกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้น แนะนำและให้คำปรึกษา การทำโครงการสามารถทำได้ทุกระดับชั้น สามารถทำเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงการ ซึ่งการเรียนรู้ด้วยการทำโครงการจะช่วยพัฒนาการคิดและกระบวนการทำงานของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการด้านทักษะชีวิตได้

จุดประสงค์ของการเรียนรู้ในรูปแบบของโครงการ

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์และคณะ (2546: 231) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ในรูปแบบของโครงการไว้ดังนี้ คือ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของตนเองในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีทักษะทางสังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนตัดสินใจว่าทำอะไร กับใคร อย่างไร มีทักษะการนำเสนอ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพลังความอยากรู้อยากเห็นและเสริมสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่เขาต้องการค้นหาคำตอบ ให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนสมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม (2544: 83) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของโครงการไว้ว่า เพื่อพัฒนาทักษะด้านการสืบค้น (Enquiry-based Skills) ซึ่งทักษะนี้สามารถถ่ายโอนสู่การปฏิบัติงานอื่นในชีวิตประจำวันได้ และ อารมณ์ ใจเที่ยง (2550: 130) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ด้วยโครงการไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการค้นคว้าแสวงหาความรู้ เพื่อตอบคำถามเรื่องที่น่าสนใจใฝ่รู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและการทำงานอย่างเป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความถนัด ความสามารถส่วนตนอย่างเต็มตามศักยภาพ

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในรูปแบบของโครงการ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะที่หลากหลายในการแสวงหาความรู้ ทักษะทางสังคม ทักษะการนำเสนอ ทักษะชีวิต ที่ส่งเสริมการคิด การตัดสินใจ การวางแผน การแก้ปัญหา เพื่อตอบสนองข้อสงสัยหรือความอยากรู้อยากเห็นของตนเองและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ประเภทของโครงการ

ประเภทหรือรูปแบบของโครงการนั้น มีนักการศึกษาและนักคิดต่าง ๆ ได้จำแนกออกตามเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

สต้อตเตอร์ (Stotter, 1997 อ้างถึงใน สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม, 2544: 82) ได้จัดรูปแบบของโครงการตามลักษณะของผู้กำหนดโครงสร้างไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. โครงการแบบกำหนดโครงสร้าง (Structure Project) โดยครูเป็นผู้กำหนดหัวข้อ กิจกรรม วิธีการ และการนำเสนอให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ

2. โครงการแบบไม่กำหนดโครงสร้าง (Unstructure Project) โดยผู้เรียนเป็นผู้กำหนดหัวข้อกิจกรรม วิธีการ และการนำเสนอ

3. โครงการแบบกึ่งกำหนดโครงสร้าง (Semi-Structure Project) โดยผู้สอนและผู้เรียน ร่วมกันกำหนดหัวข้อกิจกรรม วิธีการ และการนำเสนอ

ซึ่งการแบ่งประเภทดังกล่าว สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2548: 33-36) ได้แบ่งประเภทโครงการตามระดับความคิดของผู้เรียนหรือระดับการให้คำปรึกษาของครู เป็นเกณฑ์ในการแบ่งจำแนกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. Guided Project เป็นโครงการประเภทผู้เรียนใช้ความคิดระดับน้อยๆ หรือครูให้คำปรึกษามาก โดยครูเป็นผู้กำหนดปัญหา กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบปัญหา

2. Less-guided Project เป็นโครงการประเภทที่ผู้เรียนใช้ความคิดในระดับสูงกว่าประเภท guided project หรือครูให้คำปรึกษาระดับน้อยกว่าประเภท guided project ครูและผู้เรียนเป็นผู้ร่วมกันกำหนดปัญหา ร่วมกันกำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคำตอบ

3. Unguided Project เป็นโครงการที่ผู้เรียนใช้ระดับความคิดสูงกว่าทั้ง 2 ประเภท เบื้องต้น และครูให้คำปรึกษาน้อยที่สุด โดยผู้เรียนกำหนดปัญหาและกำหนดวิธีในการรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบปัญหาเอง

ลัดดา ภูเกียรติ (2544: 30) ได้แบ่งประเภทโครงการ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็น 2 ประเภท คือ

1. โครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการที่บูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นพื้นฐานในการกำหนดโครงการและปฏิบัติ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เด็กๆต้องเรียนอยู่แล้ว แต่ต้องการขยายความรู้ให้กว้างออกไปในเชิงลึกกว่าเดิม

2. โครงการตามความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนกำหนดขั้นตอน ความถนัด ความสนใจและความต้องการ โดยนำเอาความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆมาบูรณาการกำหนดเป็นโครงการและการปฏิบัติ

นอกจากนี้ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2531) ชีระชัย ปุณณโชติ (2531 อ้างถึงในลัดดา ภูเกียรติ 2544: 34) และ อภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 130) ได้แบ่งประเภทของโครงการตามลักษณะของกิจกรรม เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงการที่เป็นการสำรวจ รวบรวมข้อมูล (Survey Research Project) โครงการประเภทนี้ เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจนั้นมาจำแนกเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอในรูปแบบต่างๆ อย่างมีระบบ เพื่อให้เห็นถึงลักษณะหรือความสัมพันธ์ของเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น โครงการผู้

ข้อสมองใสด้านภัยเศรษฐกิจ การสำรวจพฤติกรรมต่างๆ ของสัตว์ในธรรมชาติ การสำรวจคุณภาพน้ำจากแหล่งน้ำต่างๆ การใช้ภาษาในหน้าหนังสือพิมพ์ การปฏิบัติตามโครงการนี้ ผู้เรียนจะต้องไปศึกษา รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สอบถาม สัมภาษณ์ สํารวจ โดยใช้เครื่องมือ เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก ฯลฯ ในการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการศึกษา

2. โครงการที่เป็นการค้นคว้าทดลอง (Experimental Research Project) โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ โดยการออกแบบโครงการในรูปแบบของการทดลอง เพื่อการศึกษาว่าตัวแปรหนึ่งจะมีผลต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษาอย่างไรบ้าง ด้วยการควบคุมตัวแปรอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษาไว้ เช่น การศึกษาปริมาณวิตามินซีในส่วนต่างๆของฝรั่ง การเก็บถั่วงอกให้สดและขาว การทำโครงการประเภทนี้ จะมีขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วย การกำหนดปัญหา การตั้งวัตถุประสงค์หรือสมมติฐาน การออกแบบทดลอง การรวบรวมข้อมูล การดำเนินการทดลอง การแปลผล และสรุปผลการทดลอง

3. โครงการที่เป็นการศึกษา ความรู้ ทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดใหม่ (Theoretical Research Project) โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความรู้ ทฤษฎี หลักการแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ยังไม่มีใครคิดมาก่อน หรือขัดแย้ง หรือขยายจากของเดิมที่มีอยู่ซึ่งความรู้ ทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่เสนอต้องผ่านการพิสูจน์อย่างมีหลักการหรือวิธีการที่น่าเชื่อถือตามกติกาข้อตกลงที่กำหนดขึ้นมาเอง หรืออาจใช้กติกาหรือข้อตกลงเดิมมาอธิบายความรู้ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดใหม่ก็ได้ เช่น โครงการความมหัศจรรย์ของเลข 9 เทคนิคการแก้โจทย์ปัญหา โครงการที่เป็นการศึกษาความรู้ทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดนี้ ผู้ทำโครงการต้องเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี หรือต้องมีการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลประกอบอย่างลึกซึ้ง จึงจะทำให้สามารถกำหนดความรู้ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดใหม่ๆ ขึ้นได้

4. โครงการที่เป็นการประดิษฐ์คิดค้น (Developmental Research Project) โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ คือ การนำเอาความรู้ ทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดมาประยุกต์ใช้โดยการประดิษฐ์เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการเรียน หรือการทำงาน เช่น การประดิษฐ์เครื่องเก็บมะม่วง เครื่องเปลี่ยนเลขฐานสองให้เป็นฐานสิบ เครื่องกรองดักไขมัน การประดิษฐ์คิดค้นตามโครงการนี้ อาจเป็นการประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่โดยที่ยังไม่มีใครทำหรืออาจเป็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือดัดแปลงของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ รวมทั้งการสร้างแบบจำลองต่าง ๆ เพื่อประกอบการอธิบายแนวคิดในเรื่องต่าง ๆ โครงการที่เป็นการประดิษฐ์คิดค้นนี้ จะครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ทั้งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา สังคม อาชีพ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของโครงการนั้นสามารถแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ตามลักษณะของกิจกรรม ตามระดับการคิดและการให้คำปรึกษา ตามความสนใจและกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำกิจกรรมโครงการไปใช้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนศึกษาและทำงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 37) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเลือก

โครงการ 2) การวางแผนโครงการ 3) การปฏิบัติ 4) การเขียนรายงาน 5) การเสนอผลโครงการ

วัชรวิภา เลาเรียนดี (2548: 101) ได้เสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการไว้ดังนี้

1. ครูให้ความรู้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับสาระใดสาระหนึ่งที่เหมาะสมที่จะให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าและทำโครงการ

2. ให้นักเรียนเลือกเรื่องที่สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จัดนักเรียนที่สนใจเรื่องเดียวกันเข้ากลุ่มเดียวกัน

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนแนวคิด มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันวางแผน กำหนดด้วยการศึกษาค้นคว้าและแหล่งข้อมูล ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

4. แต่ละกลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูล สรุป เตรียมเสนอทั้งชั้นเรียน

5. ร่วมกันอภิปรายโครงการของแต่ละกลุ่มทั้งชั้น

6. ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปหลักการทั่วไป หรือสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนรู้

7. วัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการประเมินชิ้นงานหรือโครงการ และประเมินผลการปฏิบัติงาน การร่วมมือกันปฏิบัติและการนำเสนอรายงาน ซึ่งแต่ละประเด็นที่ประเมินควรมีการร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมิน วิธีการประเมินระหว่างครูและนักเรียน เช่น โครงการต้องวัดและประเมินองค์ประกอบใดบ้าง การนำเสนองานควรประเมินอย่างไร การปฏิบัติงานระหว่างทำโครงการและในชั้นเรียนประเมินอย่างไร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชิริพัฒน์ ฤทธิ์ทอง (2545: 5-11) ที่ได้เสนอขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงการ ดังนี้

1. ครูกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่จะทำการสอนนักเรียน 1 หน่วยการเรียนรู้

2. ระดมความคิดเห็นนักเรียนถึงประเด็นหลักๆของเรื่องนั้น

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 5-7 คน ให้ศึกษารายละเอียดในแง่มุมต่างๆของประเด็นหลัก 1 ประเด็น

4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการศึกษาข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับเรื่องที่กลุ่มได้เลือก โดยจัดทำแผนผังความคิด โดยมีประเด็นหลักดังนี้ คำถาม แหล่งข้อมูล วิธีการสืบค้นข้อมูล

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

5. ให้นักเรียนนำเอาแผนผังความคิดที่ใช้ในการวางแผนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
 6. ครูให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแผนผังความคิดการวางแผนการสืบค้นของนักเรียน
 7. นักเรียนวางแผนกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานในการสืบค้นข้อมูล
 8. นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการตามแผนที่วางไว้
 9. กลุ่มรวบรวมข้อมูลการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ สรุปข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าได้คำตอบตามข้อคำถามที่ตั้งไว้ได้ครบหรือยัง
 10. แต่ละกลุ่มสรุปผลการสืบค้นข้อมูล และจัดทำเอกสารรายงาน ในการจัดทำรายงานของนักเรียนควรมีส่วนประกอบดังนี้ ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ กระบวนการสืบค้น ผลการสืบค้น แหล่งข้อมูลการสืบค้น ภาพประกอบ
 11. แต่ละกลุ่มเตรียมการเพื่อนำเสนอผลงานโดยจัดป้ายนิเทศ และจัดทำเอกสารสรุป
 12. จัดกิจกรรมให้กลุ่มได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงาน
 13. แต่ละกลุ่มกำหนดคำถามเพื่อประเมินผล เกี่ยวกับสิ่งที่กลุ่มได้ไปสืบค้น
 14. กลุ่มต่างๆ ตอบคำถามของกลุ่มอื่นเพื่อการประเมินผล
- จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยได้สรุปเป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรม 7 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจและความตระหนัก 2) ขั้นกำหนดหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา 3) ขั้นวางแผน ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์ การกำหนดวิธีการศึกษา 4) ขั้นลงมือทำโครงงาน 5) ขั้นการสรุปและเขียนรายงาน และ 6) ขั้นการนำเสนอผลงานและประเมินผล
- ขั้นตอนการทำโครงงาน**
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 30) นำเสนอขั้นตอนการทำโครงงานดังนี้
1. คิดและเลือกปัญหาที่จะศึกษา ผู้เรียนเป็นผู้ที่กำหนดปัญหา แนวคิดและวิธีการที่จะแก้ปัญหาตามความสนใจอยากรู้ของตนเอง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในเรื่องเวลา ความรู้ความสามารถและแหล่งการเรียนรู้/แหล่งข้อมูลที่มี
 2. วางแผนในการทำโครงงาน ผู้เรียนต้องวางแผนการทำโครงงานในทุกขั้นตอนซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 การกำหนดปัญหาและขอบเขตของการศึกษา
 - 2.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ แนวคิด วิธีการที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา สมมติฐานและนิยามเชิงปฏิบัติการ

2.3 การวางแผนรวบรวมข้อมูลและการค้นคว้าเพิ่ม

2.4 กำหนดวิธีดำเนินการ ได้แก่ แนวทางการศึกษาค้นคว้า วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ การออกแบบ การทดลอง การควบคุมตัวแปร การสำรวจและรวบรวมข้อมูล การประดิษฐ์คิดค้น การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดระยะเวลาในการทำงานของแต่ละขั้นตอน

3. ลงมือทำโครงการ ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

4. การเขียนรายงาน ผู้เรียนจะต้องนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเป็นเอกสาร อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจและทราบถึงปัญหา วิธีการ และผลสรุปที่ได้จากการศึกษา พร้อมอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

วิมลศรี สุวรรณรัตน์ และมาฆะ ทิพย์ศิริ (2547: 10-24) และนันทิยา กุมพล (2545: 8-9) ได้เสนอขั้นตอนการทำโครงการไว้สอดคล้องกันดังนี้

1. การเลือกเรื่องที่จะทำโครงการ ในการเลือกหัวข้อโครงการให้นักเรียนศึกษาที่ง่ายที่สุด คือ ให้นักเรียนไปสำรวจรวบรวมข้อมูลจากเรื่องที่เรียนไปแล้ว หรือถ้าผู้สอนต้องการให้นักเรียนศึกษาในเรื่องใดก็ให้นักเรียนสำรวจและรวบรวมข้อมูลในเรื่องนั้นๆ ซึ่งจะเป็นการทำโครงการที่ง่าย สำหรับหัวข้อที่นักเรียนเลือกทำโครงการอาจตรงกันก็ได้ แต่ลักษณะเนื้อหาอาจแตกต่างกัน

2. การออกแบบวิธีการศึกษาค้นคว้าและจัดทำเค้าโครงโครงการ ครูอาจจะนำหัวเรื่องที่เขียนไว้ให้นักเรียนเลือกหัวเรื่องที่จะศึกษา (ให้ตรงกับเนื้อเรื่องที่เรากำลังการสอน) แล้วนำหัวเรื่องที่เรากำลังสอนมาวิเคราะห์

3. การลงมือทำโครงการ มีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าอย่างไร ทำอย่างไร เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไร

4. การเขียนรายงาน เป็นการเขียนตามเค้าโครงของโครงการดังนี้ 1) ชื่อโครงการ 2) ผู้ทำโครงการ 3) ปัญหาหรือเหตุจูงใจในการทำงาน 4) ตัวแปร (ถ้ามี) 5) ผลที่คาดว่าจะได้รับ 6) แหล่งข้อมูลที่นักเรียนจะศึกษา 7) ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษากี่วันและศึกษาช่วงเวลาใด (ครูต้องจัดตารางเวลาให้ดีเพราะจะกระทบกับชั่วโมงเรียนของอาจารย์ท่านอื่น ๆ) 8) นักเรียนจะต้องใช้วัสดุอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเท่าใดและหาได้จากแหล่งใด

จากที่กล่าวมา ขั้นตอนการทำโครงการของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ วิมลศรี สุวรรณรัตน์ และมาฆะ ทิพย์ศิริ พอจะสรุปเป็นขั้นตอนการทำโครงการได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) คิดและเลือกปัญหาที่จะศึกษา ผู้เรียนเป็นผู้ที่กำหนดปัญหา 2) วางแผนในการทำโครงการ ออกแบบวิธีการศึกษาค้นคว้าและจัดทำเค้าโครงโครงการ 3) ลงมือทำโครงการ 4) การสรุปผลและเขียนรายงาน และ 5) การนำเสนอผลงาน

จากขั้นตอนการทำโครงการดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการทำโครงการในการวิจัยครั้งนี้ไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำเสนอ เป็นขั้นกำหนดหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา
2. ขั้นวางแผน ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์ การกำหนดวิธีการศึกษา
3. ขั้นลงมือปฏิบัติ ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ การวิเคราะห์
4. ขั้นการสรุปผลและเขียนรายงาน
5. ขั้นการนำเสนอผลงานและประเมินผล

ส่วนประกอบของรายงานโครงการ

พิมพ์พันธุ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2548: 75-79) ได้เสนอการเขียนโครงการเพื่อขอเสนอทำโครงการ ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ชื่อโครงการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ชื่อโครงการทำโครงการเรื่อง “.....” นั้นเป็นสิ่งสำคัญประการแรก เพราะชื่อโครงการจะช่วยโยงความคิดไปถึงวัตถุประสงค์ของการทำโครงการ และควรกำหนดชื่อโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักด้วย การตั้งชื่อโครงการของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นิยมตั้งชื่อให้มีความกะทัดรัดและดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน ผู้ฟัง แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ ผู้ทำโครงการต้องเข้าใจปัญหาที่สนใจศึกษาอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างแท้จริงด้วย เช่น โครงการชื่อ “ถุงพลาสติกพิชิตแมลงวันตัวน้อย” ซึ่งปัญหาเรื่องการศึกษา คือ ถุงน้ำพลาสติกสามารถไล่แมลงวันที่มาตอมอาหารได้จริงหรือ จากเรื่องดังกล่าวผู้ทำโครงการบางคนหรือบางคณะอาจสนใจตั้งชื่อโครงการว่า “การศึกษาการไล่แมลงวันด้วยถุงน้ำพลาสติก” หรือ “ผลการใช้ถุงน้ำพลาสติกต่อการไล่แมลงวัน” ก็เป็นไปได้ อย่างไรก็ตามจะตั้งชื่อโครงการแบบใดๆนั้น ต้องคำนึงถึงความสะดวกที่จะสื่อความหมายวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจน

2. ผู้ทำโครงการหรือคณะผู้ทำโครงการ การเขียนชื่อผู้รับผิดชอบโครงการฯ เป็นสิ่งดี เพื่อจะได้ทราบว่าโครงการนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของใครและสามารถติดตามได้ที่ใด

3. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา การเขียนชื่อผู้ให้คำปรึกษาควรให้เกียรติยกย่องและเผยแพร่รวมทั้งขอบคุณที่ได้แนะนำการทำโครงการจนบรรลุเป้าหมาย

4. ที่มาและความสำคัญของโครงการ ในการเขียนที่มาและความสำคัญโครงการ ผู้ทำโครงการจำเป็นต้องศึกษาหลักการทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจศึกษา หรือพูดให้เข้าใจง่าย ๆ ว่า เรื่องที่สนใจจะศึกษานั้นต้องมีทฤษฎีแนวคิดสนับสนุน เพราะความรู้เหล่านี้จะเป็นแนวทางสำคัญในการทำโครงการ ได้แก่ เป็นแนวทางตั้งสมมติฐานของเรื่องที่ศึกษา เป็นแนวทางในการออกแบบการ

ทดลองหรือการรวบรวมข้อมูล ใช้ประกอบการอภิปรายผลการศึกษา ตลอดจนเสนอแนะเพื่อ นำความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่ค้นพบไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การเขียนที่มาและความสำคัญของโครงการ คือ การอธิบายให้กระจ่างชัดว่าทำไมต้อง ทำ ทำแล้วได้อะไร หากไม่ทำจะเกิดผลเสียอย่างไร ซึ่งมีหลักการเขียนคล้ายการเขียนเรียงความ ทั่วไป คือ มีคำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป

วัตถุประสงค์ของการทำโครงการ คือ กำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางที่ต้องการให้เกิด จากการทำโครงการ ในการเขียนวัตถุประสงค์ต้องเขียนให้ชัดเจน อ่านเข้าใจง่ายสอดคล้องกับชื่อ โครงการ หากมีวัตถุประสงค์หลายประเด็นให้ระบุเป็นข้อๆ การเขียนวัตถุประสงค์มีความสำคัญต่อ แนวทางการศึกษา ตลอดจนข้อความรู้ที่ค้นพบหรือสิ่งประดิษฐ์ที่ค้นพบนั้นจะมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน คือ ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุก ๆ ข้อ

สมมติฐานของการศึกษา เป็นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้ทำโครงการต้อง ให้ความสำคัญ เพราะจะทำให้การกำหนดแนวทางในการออกแบบการทดลองมีความชัดเจนและ รอบคอบ ซึ่งสมมติฐานก็คือ การคาดคะเนคำตอบของปัญหาอย่างมีหลักและเหตุผล ตามหลักการ ทฤษฎี รวมทั้งผลของการศึกษาของโครงการที่ได้ทำมาแล้ว

ขอบเขตของการทำโครงการ ผู้ทำโครงการต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดขอบเขต เพื่อให้ได้ผลของการศึกษาที่น่าเชื่อถือ ซึ่งได้แก่ การกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตลอดจน ตัวแปรที่ศึกษา

การกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ การกำหนดประชากรที่ศึกษาอาจเป็น คน สัตว์ หรือพืช ชื่อใด กลุ่มใด ประเภทใด อยู่ที่ใด เมื่อเวลาใด รวมทั้งกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มี ขนาดเหมาะสมเป็นตัวแทนของประชากรที่สนใจศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา การศึกษาโครงการ ส่วนมากมักเป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุ และผล หรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป การบอกชนิดของตัวแปรอย่าง ถูกต้องและชัดเจน รวมทั้งการควบคุมตัวแปรที่ไม่สนใจศึกษา เป็นทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ที่ผู้ทำโครงการต้องเข้าใจ ตัวแปรใดที่ศึกษาเป็นตัวแปรต้น ตัวแปรใดที่เป็นตัวแปร ตาม และตัวแปรใดบ้างเป็นตัวแปรที่ต้องควบคุม เพื่อเป็นแนวทางการออกแบบการทดลอง ตลอดจนมีผลต่อการเขียนรายงานการทำโครงการที่ถูกต้อง สื่อความหมายให้ผู้ฟังและผู้อ่านให้ เข้าใจตรงกัน

วิธีดำเนินการ หมายถึง วิธีการที่จะช่วยให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการทำ โครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นนำเสนอโครงการจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ ซึ่งประกอบด้วย 1) การ กำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 2) การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล 3) การเก็บ

รวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล ในการเขียนวิธีดำเนินการให้ระบุกิจกรรมที่ต้องทำให้ชัดเจนว่าจะทำอะไรบ้าง เรียงลำดับกิจกรรมก่อนและหลังให้ชัดเจน เพื่อสามารถนำโครงการไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและถูกต้อง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ การคาดหวังถึงผลการดำเนินการตามโครงการ ในการเขียนด้วยคาดคะเนเหตุการณ์ว่าเมื่อได้ทำโครงการสิ้นสุดลง ใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์อย่างไรและได้รับมากน้อยเพียงใด ผลที่ได้รับสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา

แผนการกำหนดเวลาปฏิบัติงาน การทำโครงการต้องกำหนดตารางเวลาดำเนินการทุกขั้นตอน เพราะการทำตารางเวลาจะเป็นประโยชน์ให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เป็นประโยชน์ต่อการติดตามประเมินผลการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนจนสิ้นสุดการทำโครงการนั้น

เอกสารอ้างอิง คือ รายการเอกสารที่นำมาอ้างอิงเพื่อประกอบการทำโครงการ ตลอดจนการเขียนรายงานการทำโครงการและควรเขียนตามหลักการที่นิยามกัน

การเขียนโครงการเพื่อขอทำโครงการเรื่องต่าง ๆ ดังรายละเอียดข้างต้นจะเป็นแนวทางสู่การเขียนรายงานการทำโครงการ ซึ่งการเขียนรายงานประกอบด้วยหัวข้อเหมือนกับหัวข้อโครงการ แต่มีการเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับผลของการศึกษาโครงการ หัวข้อในการเขียนรายงานโครงการ มีดังต่อไปนี้ 1) ชื่อโครงการ 2) ชื่อผู้ทำโครงการ 3) ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา 4) บทคัดย่อ 5) ที่มาและความสำคัญของโครงการ 6) วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ 7) สมมติฐานของการศึกษาโครงการ 8) ขอบเขตของการศึกษาโครงการ 9) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 10) วิธีการดำเนินงาน 11) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 12) สรุปผลการศึกษาอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช (2546: 33) กล่าวว่า การเขียนรายงานสำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) การเขียนรายงานอาจจะไม่ต้องละเอียดมากนัก รายงานประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้ 1) ชื่อโครงการ 2) ชื่อผู้ทำโครงการ 3) ที่ปรึกษาโครงการ 4) ที่มา 5) จุดมุ่งหมายการศึกษา 6) วิธีดำเนินการนำขั้นตอนของโครงการที่ทำมาเขียน เช่น ถ้าเป็นโครงการการประดิษฐ์/สร้างชิ้นงาน จะใช้ขั้นตอนกระบวนการเทคโนโลยี ถ้าเป็นโครงการการทดลอง จะใช้ขั้นตอนวิธีการทางวิทยาศาสตร์ 7) ผลการศึกษาค้นคว้า สำหรับการสรุปและข้อเสนอแนะและเอกสารอ้างอิง ถ้าเห็นว่ายังไม่จำเป็นก็อาจจะไม่มีก็ได้ เพราะจุดมุ่งหมายของการทำโครงการที่แท้จริง คือ การพัฒนานักเรียนแบบองค์รวม (พัฒนาสมองซีกซ้ายและขวา หรือพหุปัญญา)

สรุปได้ว่า การเขียนรายงานโครงการ ประกอบด้วยส่วนประกอบหลายส่วน แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา จึงกำหนดหัวข้อในการเขียนรายงานดังนี้ 1) ชื่อโครงการ 2) ชื่อผู้ทำโครงการ 3) ที่ปรึกษาโครงการ 4) ที่มาและความสำคัญ

5) จุดประสงค์ของการศึกษา 6) ขอบเขต 7) วิธีดำเนินการ 8) ผลการศึกษาค้นคว้า 9) สรุปผลการศึกษา 10) เอกสารอ้างอิง/แหล่งข้อมูล

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานจึงเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อันได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ที่มีกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเอง ได้เรียนรู้เอง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและรู้อย่างลึกซึ้ง ได้คำตอบที่ตอบข้อสงสัย ตอบปัญหาหรือค้นพบสิ่งใหม่ๆ ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สังคมสติปัญญา และทักษะชีวิต

ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมโครงงาน

จากแนวการจัดกิจกรรมตามลักษณะของกิจกรรมแนะแนว ที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุม ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นหลัก และจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีวิธีการเรียนรู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนรู้ การวางแผนชีวิตจนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะชีวิต เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของกิจกรรมแนะแนวที่มุ่งสร้างเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา รู้จักคิดตัดสินใจแก้ปัญหาในช่วงวิกฤต วางแผนการศึกษาต่อ การพัฒนาตนสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งหลักการดังกล่าวมานี้สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดกิจกรรมโครงงานของ ชีระชัย ปุณณโชติ (2531: 1) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2531: 1-2) สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชชัย (2542 อ้างถึงใน ลัดดา ภูเกียรติ, 2544: 26) นฤมล ยุตามคม (2543: 37) กรมวิชาการ (2544: 1) ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2546: 14) และ ชาตรี เกิดธรรม (2547: 5) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมแนะแนวและโครงการ

การจัดกิจกรรมแนะแนว	การจัดกิจกรรมโครงการ
1. ยึดสภาพปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน	1. ผู้เรียนกำหนดหัวข้อสำหรับศึกษาจากปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
2. จัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	2. ผู้เรียนเป็นผู้คิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
3. มีวิธีการเรียนรู้ของตนเองและมีการแสวงหาข้อมูลประกอบการเรียนรู้	3. มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง และมีการแสวงหาข้อมูลประกอบการเรียนรู้
4. รู้จักการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา รู้จักคิด ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น	4. ต้องใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจและแก้ปัญหาเป็นวิธีการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้(construct)ด้วยตนเอง เนื่องจากใช้ทักษะการเรียนรู้และปัญหาหลายๆด้าน
5. ฝึกให้รู้จักการวางแผน และการอยู่ร่วมกันในสังคม	5. ฝึกให้รู้จักการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ
6. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตได้	6. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตได้

จะเห็นว่าทั้งการจัดกิจกรรมแนะแนวและการจัดกิจกรรมโครงการมีวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกันที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับภาวะสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านข้อมูล ข่าวสาร และเทคโนโลยี ในศตวรรษที่ 21

การประเมินทักษะชีวิต

ในการประเมินทักษะชีวิตของผู้เรียนนั้น ผู้ประเมินจะต้องตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลหลายๆด้าน ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่ประเมินและสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เช่น การประเมินจากผลผลิต การประเมินโดยการวัดความรู้ การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ เป็นต้น ซึ่งนั่นก็คือ การประเมินจากสภาพจริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงแนวทางการประเมินตามสภาพจริง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การประเมินจากสภาพจริง

เป็นการประเมินเพื่อต้องการทราบว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งบูรณาการกันในตัวผู้เรียนแล้วแสดงออกมาให้ปรากฏในชีวิตประจำวันตามสภาพที่แท้จริงมากน้อยเพียงใด ผลการประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียนจะพัฒนามากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ตามสภาพจริง ซึ่งตามแนวทางการจัดการศึกษา หมวด 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงหลักการข้างต้น และเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรม (วิธีการ, สื่อ, เครื่องมือ) ที่เหมาะสมกับจุดประสงค์เนื้อหาสาระ รวมทั้งกำหนดวิธีการจัดประเมินผลผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 26 ที่กำหนดว่าให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดลองควบคู่กันไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา โดยให้สถานศึกษาใช้วิธีการหลากหลายในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อและนำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาการประเมินผลตามแนวทาง ตาม พรบ. จะต้องประเมินด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามสภาพจริงของผู้เรียนนั้น คือต้องประเมินจากสภาพจริง ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายทางการศึกษาดังกล่าวจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนการประเมินผลผู้เรียนจากแบบเดิมมาสู่การประเมินผลผู้เรียนแบบใหม่ที่เรียกว่า “การประเมินผลตามสภาพจริงหรือการประเมินผลจากสภาพจริง” ซึ่ง กรมวิชาการ (2542: 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ กระบวนการสังเกต การบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากงาน และวิธีการที่นักเรียนทำ เพื่อเป็นหลักฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่อเด็กเหล่านั้น การประเมินจากสภาพจริง จะไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐานแต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากปฏิบัติในสภาพจริงในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางเป็นผู้ค้นพบและผู้ผลิตความรู้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของสังคม

ความสำคัญของการประเมินจากสภาพจริง

กรมวิชาการ (2542: 12-13) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินผลจากสภาพจริง

ไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลจากสภาพจริง จะเอื้อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล เพราะเน้นให้นักเรียนได้แสดงออกหรือสร้างสรรค์หรือผลิตหรือทำงาน ดึงเอาความคิดขั้นสูง ความคิดซับซ้อน และทักษะการแก้ปัญหาออกมาได้ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นผลมาจากการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน กระตุ้นให้เกิดการประยุกต์สู่โลกของความเป็นจริง

2. การประเมินจากสภาพจริง จะเอื้อต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มากกว่าการจัดการเรียนรู้ที่เกิดจากครูเป็นผู้บอกความรู้ โดยจะเป็นเพียงผู้ชี้แนะว่าควรจัดเนื้อหาสาระอย่างไร นักเรียนจะเรียนรู้จากการกระทำมากขึ้น มีความสนใจในบทเรียนมากขึ้น การบ่งชี้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน มิใช่เป็นเพียงทำข้อสอบได้คะแนนสูงเท่านั้น การประเมินจากสภาพจริงจะแสดงให้เห็นว่านักเรียนทำอะไรมากกว่าจะบอกว่าคุณครูรู้อะไร

3. สังคมมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคต จะเป็นสังคมที่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ในสังคมโลกเนื่องจากความเจริญทางเทคโนโลยีสารสนเทศ คนในสังคมจะมีการแข่งขันกันมากขึ้น วิถีชีวิตของคนในสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น การจัดการศึกษาแบบให้ผู้เรียนแยกเป็นส่วนๆ โดยการทำแบบฝึกหัดจากสมุดแบบฝึกหัดหรือใบงานแล้วตอบคำถาม ไม่น่าจะเพียงพอสำหรับการเตรียมเยาวชนให้ดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข ดังนั้นการให้ผู้เรียนได้สร้างงานเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการพัฒนาการเรียนรู้และการบูรณาการสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นโครงการ ภาระงาน จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการให้การศึกษแก่เยาวชนของชาติในปัจจุบัน ซึ่งครูจะต้องแสดงความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อสังคมด้วยการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและการประเมินผล ให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมด้วย ผลงานของนักเรียนที่ปรากฏจะเป็นหลักฐานที่สำคัญที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อครูผู้สอน

4. โดยทั่วไปครูมักจะมองภาพการสอน การเรียนรู้ของนักเรียนและการประเมินผลเป็นงานที่แยกออกจากกัน โดยครูให้ความรู้ข้อมูลต่างๆ พอเมื่อเห็นว่ามีนักเรียนเกิดการเรียนรู้แล้วจึงทำการประเมินผล ซึ่งใช้วิธีเรียกว่าการสอบทำให้นักเรียนมีความวิตกกังวล ไม่มีความสุขในการเรียน เพราะการสอบจะเน้นการจับผิดมากกว่าหาจุดดีของนักเรียนเพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการประเมินผล การเรียนรู้ การสอน จึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน

5. ในการเรียนเพื่อรอบรู้นั้น เมื่อนักเรียนไม่ผ่านในจุดประสงค์ย่อยๆ ครูก็ซ่อมเสริมด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระแก่ครูผู้สอน ปัญหานี้จะหมดไปถ้าจัดการเรียนรู้และการประเมินตามสภาพจริง เพราะมีรายงานหรือหลักฐานการปฏิบัติงานของนักเรียนขณะเรียนและมี

การพัฒนาแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด รวมทั้งมีการบันทึกการปฏิบัติงาน การรายงาน การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ของผู้เรียนแต่ละคน ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่รวมทั้งมีข้อมูลยืนยันความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้มากกว่าจะบอกว่าเขาทำอะไร แค่ไหน

แนวทางการนำวิธีการประเมินจากสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2542: 18-26) ได้กล่าวถึงแนวทางในการนำวิธีการประเมินจากสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการไว้ดังนี้ คือ ประเมินเรื่อยๆตลอดเวลา โดยการกำหนดหัวข้อให้ทำโครงการหรืองาน การกำหนดหัวเรื่องให้นักเรียนทำโครงการเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้นักเรียนได้บูรณาการความสามารถในวิชาการหลายด้าน ครูจะสามารถใช้กระบวนการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้ของผู้เรียนและการประเมินผลจากสภาพจริงเข้าด้วยกัน ในโครงการของนักเรียนดังกล่าวควรมีโอกาสสังเกตและประเมินได้ดังนี้

ทักษะการแก้ปัญหของนักเรียน (การตั้งคำถาม และหาวิธีการที่จะแก้ปัญหานั้น)

ทักษะในการสื่อสาร โดยการพูดและเขียน (จะถามคำถามอย่างไร จะบันทึกการตอบสนองอย่างไร การนำเสนอข้อมูลด้วยกราฟฟิก การตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่มและนำเสนอในห้องเรียน)

ทักษะในความรับผิดชอบต่อสังคม (ความร่วมมือ และการตัดสินใจมอบหมายงานว่าใครจะทำอะไร เมื่อไหร่)

ทักษะทางคณิตศาสตร์(การนำเสนอข้อมูลหรือผลการทำงานเป็นตาราง)

หลักการที่จำเป็นของการประเมินจากสภาพจริง

กรมวิชาการ (2542: 27) ได้เสนอหลักการที่จำเป็นของการประเมินผลจากสภาพจริงไว้ดังนี้

1. เป็นการประเมินความก้าวหน้าและการแสดงออกของนักเรียนแต่ละคน (มิใช่เปรียบเทียบกับกลุ่ม) บนรากฐานของทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์การเรียนรู้และด้วยเครื่องมือประเมินที่หลากหลาย
2. การประเมินผลจากสภาพจริงจะต้องมีรากฐานบนพัฒนาการและการเรียนรู้ทางสติปัญญาที่หลากหลาย
3. การประเมินผลจากสภาพจริงและการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมจะต้องจัดให้ส่งเสริมซึ่งกันและกัน คือ จะต้องพัฒนามาจากบริบทที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่นักเรียนอาศัยอยู่ และต้องเรียนรู้ให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก
4. ความรู้ในเนื้อหาสาระทั้งในทางกว้างและลึกจะนำไปสู่การพัฒนาให้ผู้เรียน

เรียนรู้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมาย สนองความต้องการและเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

5. การจัดการเรียนรู้และการประเมินจะต้องหลอมรวมกัน ต้องประเมินต่อเนื่อง ตลอดเวลาที่ทำาการจัดการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

6. การจัดการเรียนรู้และการประเมินเน้นการปฏิบัติจริงในสภาพที่สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับธรรมชาติความเป็นจริงของการดำเนินชีวิต งานหรือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดงานด้วยตนเอง

7. การจัดการเรียนรู้จะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพให้เต็มที่และสูงสุดตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละบุคคล

วิธีการและเครื่องมือประเมินผลจากสภาพจริง

กรมวิชาการ (2542: 39-54) ได้เสนอวิธีการและเครื่องมือเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประเมินผลจากสภาพจริง มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินการแสดงออกและกระบวนการของนักเรียน (Performance and Process) มีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้หลายประการ เช่น

การสังเกต (Observe) คือการเฝ้าดูเด็กตลอดเวลา โดยทั่วไปครูยอมรับว่าการสังเกตเด็กเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในระหว่างการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งจากการสังเกตของครูจะสามารถเห็นพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลหรือความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสะท้อนความสามารถในด้านความรู้ ทักษะ ความรู้สึกและคุณลักษณะ

การบันทึกพฤติกรรม (Anecdotal Records) เป็นข้อมูลสำคัญในเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กในแต่ละวัน การบันทึกข้อมูลอาจจะทำอย่างละเอียดหรือย่อๆก็ได้ โดยปกติจะเขียนหลังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยนิยมรายงานที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงอย่างสั้นกะทัดรัด รวมถึงสิ่งที่พูดหรือทำโดยสมาชิกในกลุ่ม แล้วอาจมีการนำข้อมูลมาขยายความได้ภายหลัง

แบบสำรวจรายการ (Checklists) เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้รวดเร็วกว่าการบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจรายการจะช่วยในการบันทึกแบบตั้งใจที่จะดูพฤติกรรมหรือการเรียนรู้ของเด็กว่าเกิดหรือไม่เกิด แบบสำรวจรายการอาจจะเน้นดูที่ความเจริญเติบโตและการ หรือจุดประสงค์การเรียนรู้รวมทั้งองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตร องค์ประกอบของแบบสำรวจรายการได้แก่ คุณลักษณะ ทักษะ ความสนใจและพฤติกรรมที่มุ่งหวังตามมาตรฐานของหลักสูตร และผลการเรียนรู้ในแต่ละระดับหรือความคิดรวบยอด แบบสำรวจรายการใช้ในการประเมินการแสดงออก

กระบวนการและผลผลิตของนักเรียน แบบสำรวจรายการอาจจะเป็นเครื่องมือที่ครูออกแบบมาจากเครื่องมือของนักวิจัย หรือผู้ที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาการเรียนรู้หรือทักษะในวิชาต่าง ๆ

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) เป็นเครื่องมือที่ต้องกำหนดให้ผู้สังเกตคิดค้นเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ความรู้สึกและคุณลักษณะในขอบเขตที่จะสังเกต โดยกำหนดให้เป็นตัวเลขหรือบรรยายระดับคุณภาพ การสร้างมาตราส่วนประมาณค่าจะสร้างค่อนข้างยุ่งยาก เนื่องจากจำเป็นต้องมีการบรรยายระดับคุณภาพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้สังเกตแต่ละคน มิฉะนั้นอาจจะเกิดความลำเอียง การที่มีช่องแสดงระดับคุณภาพหรือความถี่ของการกระทำจะช่วยให้ครูสามารถบันทึกข้อมูลได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่ต้องพยายามให้เกิดความยุติธรรมมากที่สุดเมื่อสังเกตพฤติกรรมที่เป็นตัวแทนเหล่านั้น

2. การประเมินกระบวนการและแสดงผลผลิตของนักเรียน (Processes and Products) สำหรับจุดเน้นของการประเมินจากสภาพจริงจะไม่สิ้นสุดที่ผลผลิตเท่านั้น แต่จะเน้นที่กระบวนการที่มีผลต่อผลผลิตที่ได้ด้วย ตัวอย่างผลผลิตจะแสดงถึงผลผลิตจำนวนมากที่ต้องการให้เกิดขึ้นในหลักสูตรและเด็กจะแสดงความรู้ ทักษะ ความรู้สึกและลักษณะนิสัย เช่น รายชื่อผู้เขียน โครงการกลุ่ม การเลือกกิจกรรม แผนที่ เทปบันทึกเสียง บันทึกประจำวันเกี่ยวกับวิชา หนังสือที่อ่าน แผนการและโครงการ รูปภาพในหนังสือ บทสนทนา แผนภูมิ แผนภาพ ฯลฯ เมื่อเราขยายการประเมินให้กว้างขวางและให้ครอบคลุมหัวข้อต่างๆจำนวนมาก ก็จะทำให้ครูรู้จักนักเรียนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น รวมทั้งเข้าใจถึงการแสดงออกของผลผลิตทางสติปัญญาที่หลากหลายของหุปัญญาในด้านต่างๆ ความแตกต่างของบุคคลในด้านวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาได้กลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าได้รับการยอมรับและชื่นชม การมองดูผลผลิตของนักเรียนจะช่วยพัฒนาความเข้าใจ รวมทั้งเพิ่มพูนประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

แนวทางการให้คะแนนรูปrik

ในการปฏิบัติงานใดๆในชีวิตจริงนั้นมีแนวทางไปสู่ความสำเร็จหลายแนวทาง และงานหรือคำตอบที่ได้ก็มีใช้คำตอบถูกเพียงคำตอบเดียว หรือมีผลอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอไป ในการทำงานภาคปฏิบัติที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของนักเรียนก็เช่นเดียวกัน งานหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้นักเรียนทำจะมีแนวทางในการไปสู่ความสำเร็จของงาน และมีวิธีหาคำตอบได้หลายแนวทาง คำตอบที่ได้ก็อาจมิใช่เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้เสมอไป จึงทำให้การตรวจให้คะแนนไม่สามารถให้ได้อย่างชัดเจนแน่นอนเหมือนการตรวจให้คะแนนข้อสอบแบบเลือกตอบซึ่งอาจตรวจให้คะแนนด้วยเครื่องตรวจกระดาษคำตอบก็ได้ ดังนั้นการตรวจให้คะแนนไว้อย่างชัดเจนอาจทำขึ้นจากครูเพียงหนึ่งคนหรือมากกว่าหนึ่งคนก็ได้ แนวทางเดียวกับการให้คะแนนการแข่งขันยิมนาสติกหรือกระโดดน้ำ (กรมวิชาการ, 2542: 54-62)

เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของนักเรียนเรียกว่า “รูบริก” (Rubric) มาจากภาษาลาตินว่า “RUBRICATERRA” เป็นคำที่ใช้ในสมัยโบราณเกี่ยวกับศาสนาซึ่งหมายถึง การทำเครื่องหมายสีแดงไว้บนสิ่งสำคัญ ดังนั้น รูบริก ก็คือ แนวทางการให้คะแนน (Scoring Guide) ซึ่งจะต้องกำหนดมาตรวัด (Scale) และรายการของคุณลักษณะที่บรรยายถึงความสามารถ ในการแสดงออกของแต่ละจุดในมาตรวัดไว้อย่างชัดเจน อนึ่งการที่รูบริกบรรยายถึงระดับความสามารถ การแสดงออกของนักเรียนในแต่ละระดับ จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับครูผู้ปกครองและ ผู้สนใจอื่นๆ ได้ทราบว่านักเรียนรู้อะไร และทำอะไรได้มากน้อยแค่ไหน รูบริกจึงมีส่วนสำคัญใน การส่งเสริมการเรียนรู้ โดยสามารถทำให้เป้าหมายขอบเขตการแสดงออกของนักเรียนมีความ ชัดเจน อันจะนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์หรือสมรรถภาพที่สำคัญของมาตรฐานการศึกษาได้ การให้คะแนนของรูบริกก็คือ การตอบคำถามว่านักเรียนทำอะไรได้สำเร็จ หรือว่ามีระดับความ สำเร็จในขั้นต่างๆกัน หรือมีผลงานเป็นอย่างไรนั่นเอง การให้คะแนนรูบริกมี 2 แบบ (กรมวิชาการ, 2542: 55-59) คือ

1. การให้คะแนนเป็นภาพรวม (Holistic Score) คือ การให้คะแนนงานชิ้นใดชิ้น หนึ่ง โดยคุณภาพรวมของชิ้นงานว่ามีความเข้าใจความคิดรวบยอดการสื่อความหมาย กระบวนการที่ ใช้และผลงานเป็นอย่างไร แล้วเขียนอธิบายคุณภาพของงานหรือความสำเร็จของงานเป็นชิ้นๆ โดย อาจแบ่งระดับคุณภาพตั้งแต่ 0-4 หรือ 0-6 สำหรับในขั้นต้น การให้คะแนนรูบริกอาจจะแบ่ง วิธีการให้คะแนนหลายวิธี เช่น

วิธีที่ 1 แบ่งงานตามคุณภาพเป็น 3 กอง คือ

กองที่ 1 ได้แก่งานที่มีคุณภาพเป็นพิเศษและเขียนอธิบายลักษณะของคนที่มี คุณภาพเป็นพิเศษ

กองที่ 2 ได้แก่งานที่ยอมรับได้และเขียนอธิบายลักษณะของงานที่ยอมรับได้

กองที่ 3 ได้แก่งานที่ยอมรับได้น้อยหรือยอมรับไม่ได้ และเขียนลักษณะของงาน ที่ยอมรับได้น้อย

จากนั้นก็นำงานแต่ละกองมาให้คะแนนเป็น 2 ระดับ คือ

งานกองที่ 1 จะให้คะแนน 6 หรือ 5

งานกองที่ 2 จะให้คะแนน 4 หรือ 3

งานกองที่ 3 จะให้คะแนน 2 หรือ 1

สำหรับงานที่แสดงว่าไม่ได้ใช้ความพยายามเลย ให้คะแนนเป็น 0

วิธีที่ 2 กำหนดระดับความผิดพลาด โดยพิจารณาจากความบกพร่องของคำตอบว่ามี มากน้อยเพียงใด แล้วหักจากระดับคะแนนสูงสุดมาทีละระดับ ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
4	หมายถึง คำตอบถูก แสดงเหตุผลถูกต้อง แนวคิดชัดเจน
3	หมายถึง คำตอบถูก เหตุผลถูกต้อง อาจมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
2	หมายถึง เหตุผลหรือการคำนวณผิดพลาดแต่มีแนวทางที่จะนำไปสู่คำตอบ
1	หมายถึง แสดงวิธีคิดเล็กน้อยแต่ไม่ได้คำตอบ
0	หมายถึง ไม่ตอบหรือตอบไม่ถูกเลย

วิธีที่ 3 กำหนดระดับและคำอธิบาย เช่น รูปrikสำหรับวัดความสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระเขียนได้เป็น 4 ระดับ ดังนี้

4 หมายถึง การสาธิตหรือการแสดงออกให้เห็นถึงการเข้าใจที่สมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกต้องแม่นยำในหลักการ ความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนดรวมทั้งเสนอแนวคิดใหม่ที่แสดงถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงกฎเกณฑ์หรือลักษณะของข้อมูล

3 หมายถึง การแสดงออกให้เห็นถึงการเข้าใจที่สมบูรณ์ ครบถ้วนถูกต้องในหลักการ ความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนด

2 หมายถึง การแสดงออกให้เห็นถึงการเข้าใจไม่สมบูรณ์ ครบถ้วนถูกต้องในหลักการ ความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนดไว้บางส่วน

1 หมายถึง การแสดงออกให้เห็นถึงการเข้าใจในหลักการความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนดน้อยมาก และเข้าใจไม่ถูกต้องในบางส่วน

0 หมายถึง ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ

มาตรวัดนี้บรรยายความสามารถการแสดงออกตั้งแต่ระดับ 0 ซึ่งต่ำสุดไปจนถึงระดับ 4 ซึ่งเป็นความสามารถสูงสุด โดยปกติระดับของรูปrikจะต้องมีการพิจารณาว่าระดับใดเป็นที่ยอมรับได้ จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป มีคำอธิบายถึงการแสดงออกที่ยอมรับได้เพราะนักเรียนแสดงออกถึงความเข้าใจที่สมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกต้องในหลักการ ความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนด

2. การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic Score) เพื่อให้การมองคุณภาพงานหรือความสามารถของนักเรียนได้อย่างชัดเจน จึงได้มีการแยกองค์ประกอบของการให้คะแนนและอธิบายคุณภาพของงานในแต่ละองค์ประกอบเป็นระดับ โดยทั่วไปแล้วจะมีการแยกองค์ประกอบของงานเป็น 4 ด้าน คือ

ความเข้าใจในความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริง เป็นการแสดงให้เห็นว่านักเรียนเข้าใจในความคิดรวบยอด หลักการในปัญหาที่ถามได้อย่างกระจ่างชัด

การสื่อความหมาย คือ ความสามารถในการอธิบาย นำเสนอ การบรรยายเหตุผล แนวคิดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ดี

การใช้กระบวนการและยุทธวิธี สามารถเลือกใช้ยุทธวิธีหรือกระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลสำเร็จของงาน ความถูกต้องแม่นยำในผลสำเร็จของงาน หรืออธิบายที่มาและตรวจสอบผลงาน

ครูต้องให้นักเรียนทราบรูปрикเมื่อนักเรียนทำงานใดงานหนึ่ง ถ้างานนั้นได้รับการออกแบบให้สามารถวัดได้ 4 องค์ประกอบ ครูก็จะต้องทำรูปрикของทั้ง 4 องค์ประกอบ เมื่อครูกำหนดงานชิ้นมางานหนึ่งก็จะต้องสร้างรูปริกเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการบรรลุสมรรถภาพที่อยู่ในงานนั้นๆ เช่น ความสามารถเข้าใจ การสื่อสาร กระบวนการและผลงาน

จะเห็นได้ว่า การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินที่เน้นการเรียนรู้ที่แท้จริงของนักเรียน เพราะตั้งอยู่บนพื้นฐานสถานการณ์ในชีวิตจริง โดยเน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ และต้องมีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาที่ปรากฏให้เห็นโดยใช้ผู้เกี่ยวข้องในการประเมินหลายฝ่ายและเกิดขึ้นในทุกขณะที่เป็นไปได้ ซึ่งการประเมินผลจะต้องใช้เครื่องมือประเมินอย่างหลากหลายและเป็นการประเมินที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมด้วยโครงการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยด้านทักษะชีวิต

ภัทราภรณ์ อุณะนันท์ (2543: 99) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขมาภิตาราม จังหวัดนนทบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนโรงเรียนเขมาภิตาราม จังหวัดนนทบุรี จำนวน 43 คน ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก กรมอนามัยและกรมสุขภาพจิต โดยใช้กระบวนการกลุ่มเทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเอง ความตระหนักรู้ในตน ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธ ตลอดจนการมีพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้า ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้าสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคะแนนเฉลี่ยของความตระหนักรู้ในตน ทักษะการตัดสินใจและทักษะการปฏิเสธไม่แตกต่าง

กัน ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

วรรณรัตน์ แก้วมงคล (2543: 110-112) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน กลุ่มเปรียบเทียบ 40 คน ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ความรับผิดชอบในตนเองเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ ทักษะการปฏิเสธ โดยไม่เสียสัมพันธภาพและทักษะการจัดการกับความเครียดสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มเปรียบเทียบแล้วพบว่า มีเพียงทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ และทักษะการจัดการกับความเครียดของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่พบว่า หลังการทดลองมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่สูงกว่าก่อนการทดลอง แต่ต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ความรับผิดชอบในตนเองเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธนพัชร แก้วปฎิมา (2547: 77-79) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตทั้ง 12 องค์ประกอบ และวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นปัญหาประจำวันที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 เพื่อสร้างข้อคำถามตามกรอบแนวคิดและสภาพปัญหาต่างๆที่กำหนดรวบรวมข้อคำถามเข้าเป็นชุดแบบวัดทักษะชีวิต ผลการวิจัยสรุปว่า 1) แบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีข้อคำถามวัดทักษะชีวิต 12 องค์ประกอบ จำนวน 50 ข้อ คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจการแก้ปัญหา ความตระหนักรู้ในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การจัดการอารมณ์กับความเครียดและความรับผิดชอบต่อสังคม 2) แบบวัดที่สร้างขึ้นมีอำนาจจำแนกทุกข้อ มีความตรงตามทฤษฎี มีความตรงตามสภาพและมีความเที่ยงทั้งฉบับ .87

นพวรรณ วงศ์วิชัยวัฒน์ (2547: 117-118) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตในการปฏิบัติตนให้รอดพ้นจากภัยสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการปฏิบัติตนให้รอดพ้นจากภัยสังคม ได้แก่ ยาเสพติด เพศ วัตถุนิยม และอินเทอร์เน็ต โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตในการปฏิบัติตนให้รอดพ้นจากปัญหาสังคม

ทั้ง 4 ปัญหาของนักเรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติในการปฏิบัติตนให้รอดพ้นจากปัญหาสังคมของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอยู่ระดับมาก นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ รู้สึกสนุกสนานในการร่วมทำกิจกรรม ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อป้องกันปัญหาสังคมทั้ง 4 ปัญหา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเอง พร้อมทั้งนำความรู้ที่ได้ไปช่วยเหลือและแนะนำผู้อื่นได้อีกด้วย

สมาภรณ์ แผนสมบุรณ์ (2548: 113-114) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดจันทรสโมสร ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองประเมิน โดยครูประจำชั้นหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความคิด และด้านเก่งของกลุ่มทดลองประเมิน โดยผู้ปกครอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสุข ไม่พบความแตกต่างระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทัศพร สุวรรณปักษ์ (2550: 103-109) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา และความตระหนักรู้ในตนเอง 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) ศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนสอนในแต่ละขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านการคิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา และความตระหนักรู้ในตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า นักเรียนชอบการจัดกิจกรรม มีความรู้สึกที่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อที่ใช้ประกอบการสอนเป็นสื่อที่อยู่ในชีวิตประจำวันทำให้เข้าใจได้ง่าย การประเมินผลโดยใช้แบบวัดและใบงานเหมาะสมไม่ยากเกินวัยของนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือ และปฏิบัติได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้

อุษา ไชยชนะ (2550: 68-70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อทักษะชีวิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา ก่อนและหลังเรียนโดยการใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แบบทดสอบทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา 2) แบบประเมินทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร 3) แบบประเมินทักษะด้านความตระหนักรู้ในตนเองและการเห็นใจผู้อื่นและ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดลองแบบก่อนเรียน-หลังเรียน กลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา ที่เรียนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา จังหวัดสงขลา ที่เรียนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ปัญหของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้มีการรวมตัวกันของกลุ่มเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร จนปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้มีการโต้ตอบแก้กันภายในกลุ่มสมาชิก ระหว่างผู้นำและผู้ตาม ทำให้เกิดวิธีการในการแก้ปัญหานั้นได้ข้อสรุปที่ดีที่สุด วิธีการดังกล่าวมีผลทำให้ทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น

บอทวิน และ อิงก์ (Botvin and Eng, 1980: 209-213) ทำการวิจัยเรื่อง โปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่แบบเบ็ดเสร็จ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของกลวิธีการป้องกันการสูบบุหรี่ เฉพาะปัจจัยทางสังคมและทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยการสูบบุหรี่ในนักเรียนระดับเกรด 8, 9, 10 จำนวน 281 คน จากโรงเรียน 2 แห่ง เมืองนิวยอร์ก แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่ ซึ่งจะเป็นการประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตพื้นฐานมาเป็นแนวทางการปฏิบัติในการเผชิญสถานการณ์และการแก้ไขปัญหของวัยรุ่นรวมทั้งปัญหาการสูบบุหรี่ เนื้อหาประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ยภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-image) การพัฒนาความสามารถของตน (Self-improvement) การตัดสินใจ (Decision-making) การคิดอย่างอิสระ (Independent Thinking) เทคนิคการพูดชวนเชื่อ

(Advertising technique) การจัดการกับความวิตกกังวล (Coping with anxiety) ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) ทักษะทางสังคม (Social skill) และการยืนหยัดในสิทธิของตน (Assertive training) โดยใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม การใช้ตัวแบบ (Modeling) และการซ้อมบทบาท (Behavior rehearsal) ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมนี้มีประสิทธิภาพในการสอนระยะเวลาการเริ่มสูบบุหรี่และพฤติกรรมของการสูบบุหรี่ นอกจากนี้ก็ยังพบว่าโปรแกรมได้รับความสนใจจากนักเรียนในแต่ละเนื้อหาแล้วยังมีผลต่อสุขภาพด้านอื่นด้วย เช่น การใช้สารเสพติดอื่น ๆ และสุขภาพจิตอีกด้วย

บอทวิน และคณะ (Botvin, G.J., E. Barker, E.M., Botvin and A.D. Filazzola., 1994: 550-552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลิกภาพและความสามารถทางสังคม เพื่อป้องกันการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในปี ค.ศ. 1983 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยทำการศึกษาในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาเกรด 7 จำนวน 239 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ โดยนักเรียนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับอันตรายและผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การฝึกทักษะการตัดสินใจ (Decision-making) การจัดการกับความเครียด (Coping with stress) ทักษะสังคม (Social skill) รวมถึงการฝึกเทคนิคการยืนหยัดที่จะปฏิเสธต่อการชักชวนไปดื่มสุรา ตลอดจนฝึกฝนให้เกิดความสามารถด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีอัตราการดื่มเป็นประจำ การดื่มตามโอกาสและการดื่มจนเมึนเมา น้อยกว่านักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบ

กิลคริสต์, ชิงค์ และ แมกซ์เวล (Gilchrist, L.D., Schink, S.P. and Maxwell, J.S., 1987: 73-84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับทักษะชีวิต (Life Skills Counseling) เพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ ในวัยรุ่น 4 เรื่องด้วยกัน คือ การระมัดระวังในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ การใช้ยาเสพติด หรือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และปัญหาความเครียด และการถูกทอดทิ้งจากสังคมในมารดาที่เป็นวัยรุ่น ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์โปรแกรมการให้คำปรึกษาทักษะชีวิต (Life Skills Counseling Programs) เพื่อให้เกิดทักษะใหม่ ๆ กับวัยรุ่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) การเตรียมความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Preparation) 2) ความจำเป็นของทักษะชีวิต (Skills Acquisition) และ 3) การฝึกปฏิบัติทักษะชีวิต (Practice of Skills) ผลการวิจัยพบว่า การให้คำปรึกษาทักษะชีวิตสามารถที่จะลด ปรับเปลี่ยนหรือป้องกันพฤติกรรมทั้ง 4 อย่างในวัยรุ่น คือ การป้องกันการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ การลดความเครียดและการถูกสังคมทอดทิ้ง การลดและเลิกพฤติกรรมการสูบบุหรี่และในเรื่องของการใช้ยาและดื่มแอลกอฮอล์ จะทำให้อายุรุ่นมีการใช้ยาอย่างเหมาะสมและรู้จักวิธีการหลีกเลี่ยง

เอชไอเออร์, เอชไอเออร์ และ บอเคอร์ (Eiser, C., J. Eiser and M. Bocker., 1988: 202-210) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลของคู่มือสำเร็จรูปในการสอนให้เกิดทักษะชีวิตในการใช้

ยาเสพติด โดยการตอบแบบสอบถามของครูจำนวน 562 คน ซึ่งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาต่างๆ จะได้รับคู่มือสำเร็จรูปเรียกว่า “Double-Take” ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย Department of Health and Social Security (DHSS) และได้รับความร่วมมือกับ Teachers’ Advisory Council on Alcohol and Drug Education และ The Institute for the Study of Drug Dependence คู่มือ “Double-Take” นี้จะประกอบด้วยวิดีโอทัศน์ 2 เรื่อง เรื่องแรกเป็นเรื่อง “Minder A Little Bit of Give and Take” อีกเรื่องเกี่ยวกับ “Thinking Twice” ซึ่งคู่มือนี้จะประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการใช้ยาเสพติด โดยมีคำแนะนำถึงวิธีการที่จะปฏิเสธหรือต่อต้านกับสภาพของสังคมที่บีบบังคับ ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ตอบว่า คู่มือ “Double-Take” นี้สามารถใช้ประโยชน์ได้ดีมากในการจัดโปรแกรมการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด แต่ครูที่จะนำคู่มือนี้มาใช้ก็ควรจะได้รับ การฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ มีข้อเสนอแนะว่าควรฝึกอบรมครูแนะแนวให้สามารถใช้คู่มือนี้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

แซลลิส , การ์รัว และ เบสท์ (Sallis F., J. Garua and J.A.Best., 1990) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลของการฝึกทักษะการปฏิเสธการสูบบุหรี่แก่นักเรียนระดับเกรด 4-7 จำนวน 78 คน โดยแบ่งกลุ่มทดลอง 39 คน และกลุ่มควบคุม 39 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง สามารถปฏิเสธการสูบบุหรี่จากการชักชวนของเพื่อน ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม

งานวิจัยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงการ

พรทิพย์ คงนาง (2546: 57-59) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรูปแบบการสอนแบบโครงการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้ ด้านพุทธิพิสัย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.60 มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านทักษะพิสัย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.27 มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านจิตพิสัย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 37.53 มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนทุกคนมีคะแนนมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ปฎิวัติ แก้วรัตนะ (2546: 43-49) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรูปแบบการสอนแบบโครงการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้ ด้านพุทธิพิสัย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.50 มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านทักษะพิสัย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 37.50 มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านจิตพิสัย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.36 มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนทุกคนมีคะแนนมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

สวัสดิ์ แก้วหล่อน (2546: 63) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรูปแบบการสอนแบบ โครงงาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้ ด้านพุทธิพิสัย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 32.75 มากกว่า คะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านทักษะพิสัย นักเรียนมี คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 32.44 มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านจิตพิสัย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.75 มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนทุกคนมีคะแนนมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ทิพวรรณ ชุ่มเชื้อ (2548: 82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่อง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอนโดยวิธีสอนแบบ โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผล การวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอนโดยวิธีสอนแบบ โครงงานที่พัฒนาขึ้นจำนวน 6 แผน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.67/88.89 ผลการเรียนรู้เรื่อง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอนโดยวิธีสอนแบบ โครงงานก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนหลังการเรียนที่สอนโดยวิธีสอนแบบ โครงงานสูงกว่าก่อน การเรียน นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี นักเรียนสามารถ กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน สามารถทำโครงงาน มีการดำเนินการเป็นขั้นตอน สรุปผล และ สามารถนำเสนอผลงานได้ และนักเรียนเห็นว่าวิธีสอนแบบ โครงงานเป็นวิธีสอนที่ทำให้นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้า ได้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและค้นคว้าด้วยตนเองและนักเรียนได้ ความสนุกสนานในการเรียนรู้

นิตยา มูลสาร (2548: 112) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้ กิจกรรมโครงงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาอังกฤษและทักษะชีวิตของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้ โครงงาน จำนวน 2 โครงงาน ใช้ชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมจำนวน 8 ชั่วโมงและเวลาว่างนอกจากการเรียนโดยใช้ระยะเวลาดำเนินการ โครงงานละ 1 เดือน รวมเป็น ระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความสามารถทาง ภาษาอังกฤษด้านการพูดและการเขียนนำเสนอ โครงงาน แบบประเมินทักษะชีวิตในด้าน ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มืองค์ประกอบสำคัญคือ ความร่วมมือ ความมีระเบียบวินัย ความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ ความตั้งใจในการทำงาน และความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการพูดและเขียนภาษาอังกฤษเพื่อนำเสนอโครงงานใน ระดับดีมากหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้โครงงาน นักเรียนมีทักษะชีวิตในด้าน ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในระดับสูง หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้

โครงการงาน

อนงลักษณ์ ศรีเวียงราช (2549: 54) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงการกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษา และพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่ม สาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงการ จำนวน 12 แผน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แบบทดสอบ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้าน ทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 33.27 มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านทักษะ พิสัย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.73 มากกว่าคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านจิตพิสัย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.87 มากกว่าคะแนนตาม เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนทุกคนมีคะแนนมากกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70

รุ่งนภา สรรค์สวาสดี (2549: 84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการ ทำโครงการเรื่องการดำรงชีวิตและครอบครัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีการจัดการ เรียนรู้แบบโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการดำรงชีวิตและ ครอบครัว ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องการดำรงชีวิต และครอบครัว และแบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับพอใช้ ความสามารถในการ ตั้งชื่อโครงการอยู่ในระดับสูง และการสรุปผลอยู่ในระดับต่ำ ผลการเรียนรู้เรื่องการดำรงชีวิต และครอบครัวก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งพบว่านักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็น ด้วยมาก โดยนักเรียนมีความคิดเห็นด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็น ด้วยมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นว่าการเรียนรู้อันแปลกใหม่เสมอ รองลงมา นักเรียนมีความ คิดเห็นด้านประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการว่าสามารถพัฒนาความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน และความคิดเห็นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับต่ำสุด โดยมีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรม มีความใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันเรียนรู้และเข้าใจเร็ว

ศรินาถ บัวคลี่ (2549: 82-88) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิด แก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการจำนวน 20 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้

ปัญหา แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ และแบบสอบถามความคิดเห็นของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์โครงการ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทั้งก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการทำโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี คือ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการทำโครงการดอกอันชันได้ มีความตั้งใจกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้า มีความรับผิดชอบในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีการวางแผนการทำงาน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและสรุปผลงานกลุ่ม เด็กปฐมวัยมีความคิดเห็นว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการทำให้ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเด็กกับเด็กและเด็กกับครู

สมชัย เจะปก (2551: 52-54) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องอาหารและสารอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ โดยเทียบกับเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 ขึ้นไป 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ โดยเทียบกับเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 ขึ้นไป โดยใช้เครื่องมือประกอบการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า จำนวนนักเรียนร้อยละ 94.74 ของนักเรียนทั้งหมด มีผลการสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และจำนวนนักเรียนร้อยละ 74.74 ของนักเรียนทั้งหมด มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จากการทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องมาจากวิธีการสอนโดยใช้โครงการวิทยาศาสตร์เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอน รวมทั้งโครงการวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรม มีความร่วมมือในการเรียนรู้ มีอิสระในการคิดหัวข้อโครงการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผล เพื่อแก้ปัญหาเอง สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตจริงได้

ฮาร์เกรฟ (Hargrave, 2004: 395) ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่ใช้โครงการเป็นฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนในเขตเมือง และเพื่อมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่

อาศัยโครงการเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ที่ใช้โครงการเป็นฐานสามารถส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนได้ทุกคน เนื่องจากวิธีการนี้ต้องมีวิธีการเรียนรู้และเข้าใจปัญหาที่หลากหลายเพื่อให้สำเร็จบรรลุผล การเรียนรู้ที่ดีที่อาศัยโครงการเป็นฐานให้นักเรียนใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเพื่อพัฒนาความคิดและการแก้ปัญหาในงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการทำให้โครงการที่เน้นประเด็นปัญหาชีวิตจริงจากสถานการณ์จริงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อนักเรียนจะสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ของตนเข้ากับโลกภายนอกได้ จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมมา ได้แก่ ผลงานของนักเรียนแบบสอบถามที่ถามนักเรียนและบันทึกภาคสนาม ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ ชี้แนะว่าการใช้การเรียนรู้ที่อาศัยโครงการเป็นฐานมีผลกระทบทางบวกต่อความสำเร็จของนักเรียน นักเรียนได้พัฒนาความต้องการที่จะเรียนรู้และสามารถสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาที่ได้นำเสนอไว้

สรุป

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ เป็นการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนผ่านการจัดกิจกรรมด้วยโครงการ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับดำเนินการวิจัยครั้งนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในเรื่องหลักการ จุดหมาย สัดส่วนเวลาการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะสำคัญที่ต้องให้เกิดกับผู้เรียน ศึกษากิจกรรมแนะแนวในเรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว ลักษณะของการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติมจากสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม โดยในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว ซึ่งจำเป็นต้องทราบถึงความหมายและองค์ประกอบของทักษะชีวิต วิธีการสร้างทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา แนวคิดในการสร้างทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นกับนักเรียนนั้นจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นในด้านการปฏิบัติอย่างชัดเจน เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนและสอดคล้องกับชีวิตจริง โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งการจัดกิจกรรมด้วยโครงการ เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางวิธีหนึ่งซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรื่องที่จะศึกษา โดยการกำหนดประเด็นปัญหา วางแผนและดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน จนได้คำตอบเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองใน การจัดทำงานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษางานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ พบว่าการจัดกิจกรรมดังกล่าว สามารถพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนได้สูงขึ้น ซึ่ง

วิธีการจัดกิจกรรมด้วยโครงการ ประกอบด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจและความตระหนัก 2) ขั้นกำหนดหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา 3) ขั้นวางแผน 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นการสรุปและเขียนรายงาน 6) ขั้นการนำเสนอผลงานและประเมินผล โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกหัวข้อโครงการตามความสนใจของกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้คิดค้นและแสดงออกอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น เป็นการฝึกผู้เรียนให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้เผชิญกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน จนเกิดทักษะในการสื่อสาร การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ให้สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองขั้นพื้นฐาน Pre – Experimental Designs โดยใช้การทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวที่มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) โดยมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นหน่วยวิเคราะห์ วิธีการดำเนินการวิจัยได้กำหนดสาระสำคัญไว้ 2 ประการ คือ การดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเกิดประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนการศึกษาปัญหา เอกสาร ตำรา ข้อมูล สารสนเทศ วรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือ การเสนอขอความเห็นชอบโครงการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนการนำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 1 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาตรวจสอบความถูกต้องวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการวิจัยเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง จัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับร่าง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วจัดพิมพ์และรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระเบียบวิธีวิจัย

ในระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรายการในการนำเสนอประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เนื้อหา ระยะเวลาที่ศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอ กระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2555 จำนวน 10 โรงเรียน ในกลุ่มพัฒนาทำจีน ได้แก่ โรงเรียนวัดนางสาว โรงเรียนวัดท่ากระบือ โรงเรียนวัดอ่างทอง โรงเรียนวัดบางยาง โรงเรียนวัดหนองนกไข่ โรงเรียนวังนกไข่ โรงเรียนบ้านท้องคุ้ง โรงเรียนวัดท่าเสา โรงเรียนบ้านปลายคลองน้อย และโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก รวมนักเรียนจำนวน 542 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 51 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กและได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2

2. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

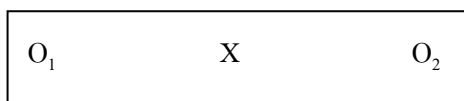
- 2.1 ตัวแปรต้น (Independent variable) ได้แก่ การจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ
- 2.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่
 - 2.2.1 ผลการเรียนรู้เรื่องทักษะชีวิต
 - 2.2.2 ความสามารถในการทำโครงการ
 - 2.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

3. เนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสวนกิจกรรมแนะแนว ที่จัดให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) ทำอย่างไรนั้นจะเรียนได้ดี 2) ภัยจากอินเทอร์เน็ต 3) ฉันทำได้ และ 4) ทำอย่างไรเมื่อมีภัยใกล้ตัว

4. ระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเวลาในการทดลอง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ รวม 10 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองขั้นพื้นฐาน Pre - Experimental Designs โดยการใช้การทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวที่มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) (Bruce W. Tuckman 1999: 160) ดังนี้

- เมื่อ O_1 คือ ทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการงาน
 X คือ การจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการงาน
 O_2 คือ ทดสอบหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการงาน เรื่อง ทำอย่างไรฉันจะเรียนได้ดี ภัยจากอินเทอร์เน็ต ฉันทำได้ และ ทำอย่างไรเมื่อมีภัยใกล้ตัว จำนวน 4 แผน รวม 10 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว 3 องค์ประกอบ คือ ทักษะการคิดตัดสินใจ ทักษะการคิดแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ในเรื่อง ทำอย่างไรฉันจะเรียนได้ดี ภัยจากอินเทอร์เน็ต ฉันทำได้ และ ทำอย่างไรเมื่อมีภัยใกล้ตัว โดยผู้วิจัย นำมาสร้างเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ
3. แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการที่ประเมินโดยครู โดยสังเกตความสามารถใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา 2) การวางแผนในการปฏิบัติ 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การสรุปผลและการเขียนรายงาน และ 5) การนำเสนอผลงาน โดยแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ และกำหนดเป็นเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค ใช้ประเมินขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมแผนละ 1 ครั้ง ดังนี้ แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ประเมินความสามารถในการเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ประเมินความสามารถในการวางแผนในการทำโครงการ แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 ประเมินความสามารถในด้านการลงมือทำโครงการ แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 ประเมินความสามารถในด้านการเขียนรายงาน และประเมินในขั้นตอนการนำเสนอผลงาน 1 ครั้ง นอกเวลาเรียน โดยแต่ละครั้งมีคะแนนเต็ม 3 คะแนน รวมประเมินทั้งหมด 5 ครั้ง รวมคะแนนเต็ม 15 คะแนน
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการงาน จำนวน 10 ข้อ ซึ่งถามในประเด็น 1) บรรยากาศในการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ และ 3) ประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 3 ระดับ และคำถาม

แบบปลายเปิด (Open Ended Form)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สร้างแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดตัดสินใจ การคิดแก้ปัญหา และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการสื่อสาร ในหน่วยที่ 4 เรื่องทำอย่างไรฉันจะเรียนได้ดี จำนวน 2 ชั่วโมง เรื่องภัยจากอินเทอร์เน็ต จำนวน 3 ชั่วโมง เรื่องฉันทำได้ จำนวน 2 ชั่วโมง และเรื่องทำอย่างไรเมื่อมีภัยใกล้ตัว จำนวน 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง ด้วยกิจกรรมโครงการ โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมแนะแนว) หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก (กิจกรรมแนะแนว) เอกสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและการจัดกิจกรรมด้วยโครงการ

1.2 วิเคราะห์ เลือกและกำหนดเนื้อหาจากกิจกรรมแนะแนวและทักษะชีวิตที่ต้องการพัฒนา ได้แก่ ทักษะการคิดตัดสินใจ ทักษะการคิดแก้ปัญหาและทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ในกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ 1) ทำอย่างไรฉันจะเรียนได้ดี 2) ภัยจากอินเทอร์เน็ต 3) ฉันทำได้ และ 4) ทำอย่างไรเมื่อมีภัยใกล้ตัว เพื่อนำมาสร้างแผนการจัดกิจกรรมด้วยโครงการ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 วิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหา และทักษะชีวิต ในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กิจกรรม	จุดประสงค์	เนื้อหา	ทักษะชีวิต	เวลา (ชั่วโมง)
ทำอย่างไร ฉันจะเรียน ได้ดี	1. นักเรียนสามารถระบุปัญหาที่ เกี่ยวกับการเรียนได้ 2. นักเรียนสามารถบอกสาเหตุ ของปัญหาเกี่ยวกับการเรียนได้ 3. นักเรียนสามารถเลือกวิธี การ แก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนได้	1.ความสำคัญของปัญหา เกี่ยวกับการเรียน 2.สาเหตุของปัญหา เกี่ยวกับการเรียน 3. แนวทางการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน	การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสาร	2
-ภัยจาก อินเทอร์เน็ต	1.นักเรียนสามารถระบุปัญหาที่ สำคัญที่เกี่ยวข้องกับภัยจาก อินเทอร์เน็ตได้ถูกต้อง 2.นักเรียนสามารถระบุสาเหตุของ ปัญหาได้ 3.นักเรียนสามารถเลือกวิธี การ แก้ปัญหาภัยจากอินเทอร์เน็ตที่ทำ ให้เกิดผลดีได้	ภัยจากการใช้อินเทอร์เน็ต	การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสาร	3
-ฉันทำได้	1. นักเรียนสามารถระบุปัญหาที่ สำคัญจากสถานการณ์ได้ถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถระบุสาเหตุ ของปัญหาได้ 3. นักเรียนสามารถเลือกวิธีการ แก้ปัญหาได้	การนำข้อมูลไปใช้ในการ พัฒนาตนเองและ แก้ปัญหา	การตัดสินใจ การแก้ปัญหา	2
-ทำอย่างไร เมื่อมีภัย ใกล้ตัว	1.นักเรียนสามารถระบุปัญหาที่ สำคัญที่เป็นภัยใกล้ตัวได้ถูกต้อง 2.นักเรียนสามารถระบุสาเหตุของ ปัญหาได้ 3.นักเรียนสามารถเลือกวิธีการ แก้ปัญหาเมื่อมีภัยใกล้ตัวได้	ทักษะการปฏิเสธ	การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสาร	3

1.3 สร้างแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวด้วย
โครงการ จำนวน 4 แผน รวม 10 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1 เรื่องทำอะไรฉันจะเรียนได้ดี	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 เรื่องภัยจากอินเทอร์เน็ต	จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 เรื่องฉันทำได้	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 เรื่องทำอะไรเมื่อมีภัยใกล้ตัว	จำนวน 3 ชั่วโมง

1.4 เสนอแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 3 คน คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้าน
กิจกรรมแนะแนว 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความ
เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรม โดยกำหนด
เกณฑ์การพิจารณา คือ

เห็นว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์	ให้คะแนน +1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
เห็นว่าไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์	ให้คะแนน -1

จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
และค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตามสูตรดังต่อไปนี้
(มาเรียม นิลพันธุ์, 2553: 177)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของแผนการจัด
กิจกรรม

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

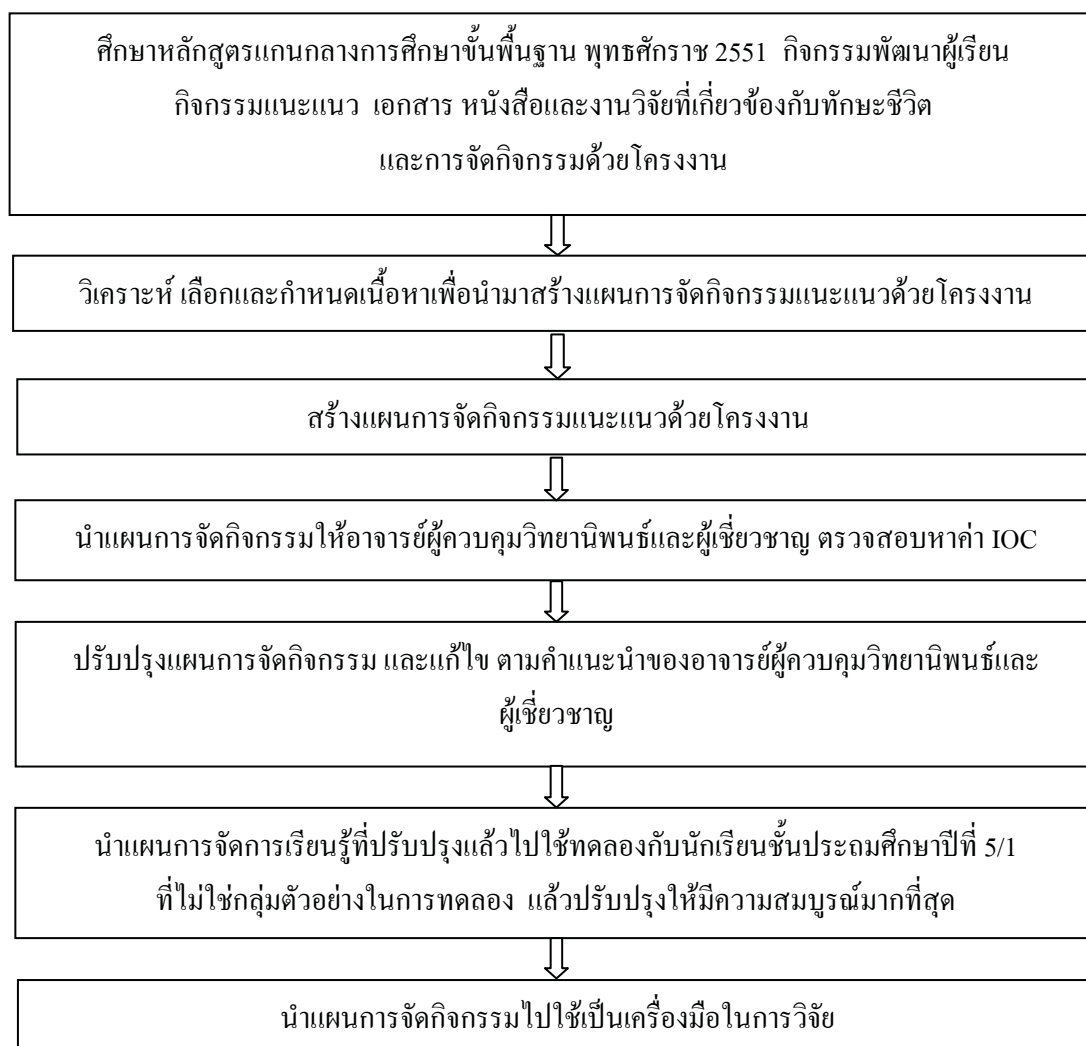
ผลการประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรม ได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.00 ถือว่า
มีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข)

1.5 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรม และแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แต่มีพื้นฐานความรู้ สภาพแวดล้อมและปัญหาใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 แผน นำแผนการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมที่ปรับปรุงแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 51 คน

สรุปขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรม

2. สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ฉบับ เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยสลับข้อ สลับตัวเลือก เป็นแบบทดสอบวัดทักษะชีวิต แบบปรนัย 4 ตัวเลือก กำหนดให้ค่าคะแนนคือ ทำถูกต้อง 1 คะแนน ทำผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 30 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบทักษะชีวิต 3 ด้าน คือ ทักษะการตัดสินใจ จำนวน 10 ข้อ ทักษะการแก้ปัญหา จำนวน 10 ข้อ และทักษะการสื่อสาร จำนวน 10 ข้อ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมแนะแนว เอกสารงานวิจัยด้านทักษะชีวิต และแบบทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการสื่อสาร เอกสารงานวิจัยด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและการจัดกิจกรรมด้วยโครงการ

2.2 ศึกษาวิเคราะห์ เนื้อหาเรื่องเกี่ยวกับข้อมูล การสืบค้นข้อมูล ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาเกี่ยวกับภัยใกล้ตัว ปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด การใช้อินเทอร์เน็ตและความปลอดภัย การป้องกันตนเองจากภัยที่เกิดจากสื่อและสถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวัน ทักษะการปฏิเสธ เพื่อนำมาสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว

2.3 วิเคราะห์และสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมองค์ประกอบของทักษะชีวิต ทั้ง 3 ด้าน เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนกที่เหมาะสมให้เหลือจำนวน 30 ข้อ ภายหลังจากหาคุณภาพของข้อสอบแล้ว ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนข้อของแบบวัดผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว จำแนกตามชื่อ กิจกรรมและองค์ประกอบของทักษะชีวิต

เรื่อง	องค์ประกอบของทักษะชีวิต			รวม
	การตัดสินใจ	การแก้ปัญหา	การสื่อสาร	
ทำอย่างไรฉันจะเรียนได้ดี	2	3	2	7
ภัยจากอินเทอร์เน็ต	2	2	4	8
ฉันทำได้	4	3	-	7
ทำอย่างไรเมื่อมีภัยใกล้ตัว	2	2	4	8
รวม	10	10	10	30

2.4 เสนอแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะชีวิต

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้และตารางวิเคราะห์แบบวัดผลการเรียนรู้ทักษะชีวิต ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมแนะแนว 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 คน ใช้ดุลยพินิจตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการใช้ภาษาในการตั้งคำถาม และนำแบบทดสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) แบบทดสอบต้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข)

2.6 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก ปีการศึกษา 2555 ทั้งห้อง จำนวน 54 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือ

2.7 ตรวจสอบให้คะแนนแล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาคุณภาพของข้อสอบ ดังนี้

2.7.1 ตรวจสอบค่าความยากง่าย (Difficulty) คือคุณสมบัติของเครื่องมือที่ระบุว่าข้อสอบนั้นยากง่ายเพียงใด ใช้สัญลักษณ์ P โดยมีสูตรดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553: 188)

$$P = \frac{R}{N}$$

R แทน จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูก

N แทน จำนวนคนที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

แบบทดสอบที่ใช้ได้จะต้องอยู่ในเกณฑ์ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 ถ้าค่าความยากง่ายน้อยกว่า 0.20 ถือว่าข้อคำถามนั้นยากเกินไป และถ้าค่าความยากง่ายมากกว่า 0.80 ถือว่าข้อคำถามนั้นง่ายเกินไป ผลปรากฏว่า แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.22-0.76 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข)

2.7.2 ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) คือคุณสมบัติของเครื่องมือที่จำแนกเด็กเก่งเด็กอ่อนได้ดีเพียงใด ใช้สัญลักษณ์ D โดยมีสูตรดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553: 186)

$$D = \frac{R_U - R_L}{N/2}$$

R_U แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง

R_L แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มอ่อน

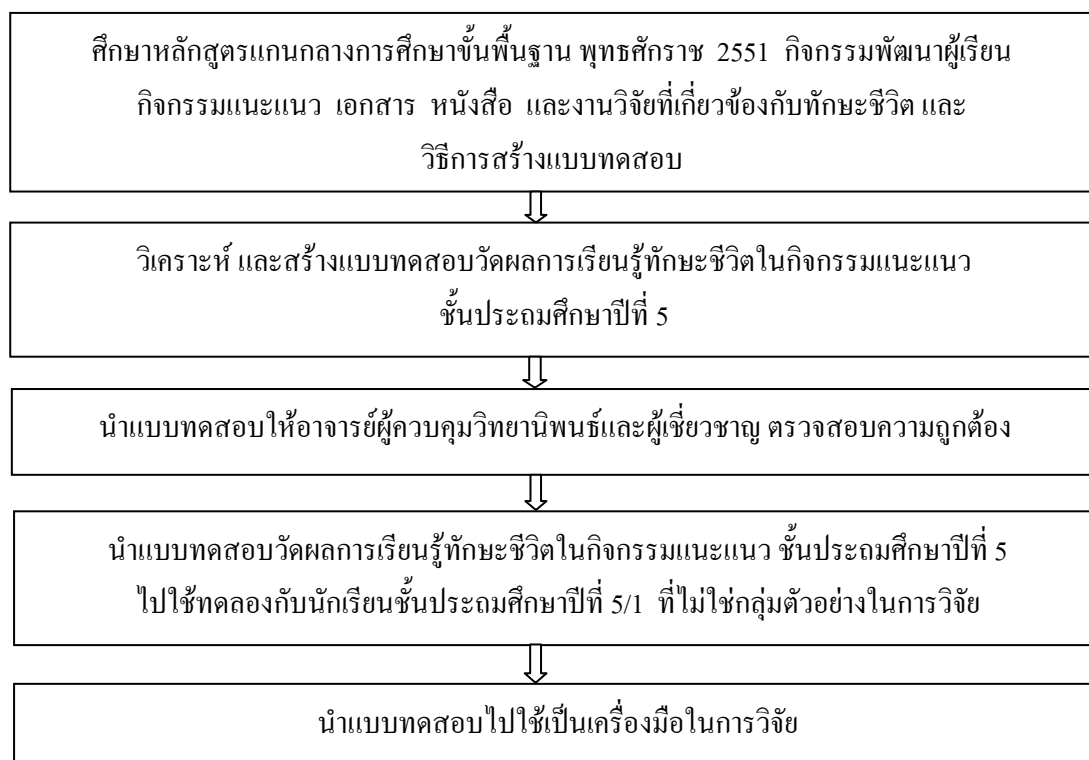
N แทน นักเรียนในกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน

แบบทดสอบที่ใช้ได้จะต้องใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ผลปรากฏว่า แบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.28-0.89 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข)

2.7.3 ตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน จากสูตร KR - 20 โดยใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553: 182) ผลปรากฏว่า แบบทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.88 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข)

2.8 เลือกข้อสอบที่มีคุณภาพความยากง่าย (Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ผ่านเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ โดยครอบคลุมตามตารางวิเคราะห์ข้อสอบ (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข) เป็นแบบทดสอบนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 51 คน

สรุปขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว
 ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบความรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. สร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ จำนวน 1 ฉบับ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้
 - 3.1 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการจากเอกสารงานวิจัยด้านการทำโครงการและการประเมินตามสภาพจริง
 - 3.2 สร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ โดยมีลักษณะเป็นแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ 5 ด้าน คือ 1) การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา 2) การวางแผนในการทำโครงการ 3) การลงมือทำโครงการ 4) การเขียนรายงาน และ 5) การนำเสนอผลงาน แต่ละด้านประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ สูง ปานกลางและต่ำ ซึ่งมีคะแนนเต็ม 15 คะแนน นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีค ดังตารางที่ 6 และเกณฑ์ในการแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2543: 29) ดังตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 6 เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการทำโครงการ

ประเด็น ความสามารถในการ ทำโครงการ	ระดับคุณภาพ		
	สูง (3)	ปานกลาง (2)	ต่ำ (1)
การเลือกหัวข้อเรื่อง หรือปัญหาที่จะศึกษา	มีการศึกษาปัญหาและอธิบาย ถึงเหตุผลในการเลือกปัญหา หรือเรื่องที่จะทำโครงการ หัวข้อเรื่องมีความ เฉพาะเจาะจงว่าจะศึกษาสิ่งใด	มีการศึกษาปัญหาและ อธิบายถึงเหตุผลในการ เลือกปัญหาหรือเรื่องที่จะ ทำโครงการ หัวข้อเรื่องยัง ไม่มีความเฉพาะเจาะจงว่า จะศึกษาสิ่งใด	หัวข้อเรื่องยังไม่มี ความ เฉพาะเจาะจงว่าจะศึกษา สิ่งใด
การวางแผนในการ ปฏิบัติ	มีการวางแผนในการทำงาน เขียนขั้นตอนในการทำงานไว้ อย่างชัดเจน	มีการวางแผนในการทำงาน	ไม่มีการวางแผนในการ ทำงาน
การลงมือทำ โครงการ	สมาชิกทุกคนในกลุ่มให้ความ ร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี มีวัสดุอุปกรณ์และข้อมูล ในการทำงานครบถ้วน มีการ ทำงานตามแผนที่วางไว้	สมาชิกทุกคนในกลุ่มให้ ความร่วมมือในการทำงาน เป็นอย่างดี และมีวัสดุ อุปกรณ์และข้อมูลในการ ทำงานครบถ้วน แต่ทำงาน ตามแผนที่วางไว้เพียง บางส่วน	สมาชิกในกลุ่มบางคน ไม่ให้ความร่วมมือใน การทำงาน มีวัสดุ อุปกรณ์และข้อมูลใน การทำงาน ไม่ได้ทำงาน ตามแผนที่วางไว้
การเขียนรายงาน	เขียนรายงานได้ครอบคลุมทุก หัวข้อที่กำหนด และสาระใน แต่ละหัวข้อ เขียนได้ถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย	เขียนรายงานได้ครอบคลุม ทุกหัวข้อที่กำหนด	เขียนรายงานได้ไม่ ครอบคลุมทุกหัวข้อที่ กำหนด
การนำเสนอผลงาน	มีการจัดแสดงโครงการ นำเสนอโครงการได้น่าสนใจ เป็นขั้นตอน สามารถอธิบาย แสดงความคิดเห็น และตอบ คำถามได้ชัดเจนและ คล่องแคล่ว	มีการจัดแสดงโครงการ นำเสนอโครงการได้ น่าสนใจ เป็นขั้นตอน สามารถอธิบาย และตอบ คำถามได้	มีการจัดแสดงโครงการ นำเสนอโครงการเป็น ขั้นตอน อธิบายและ ตอบคำถามได้บ้าง

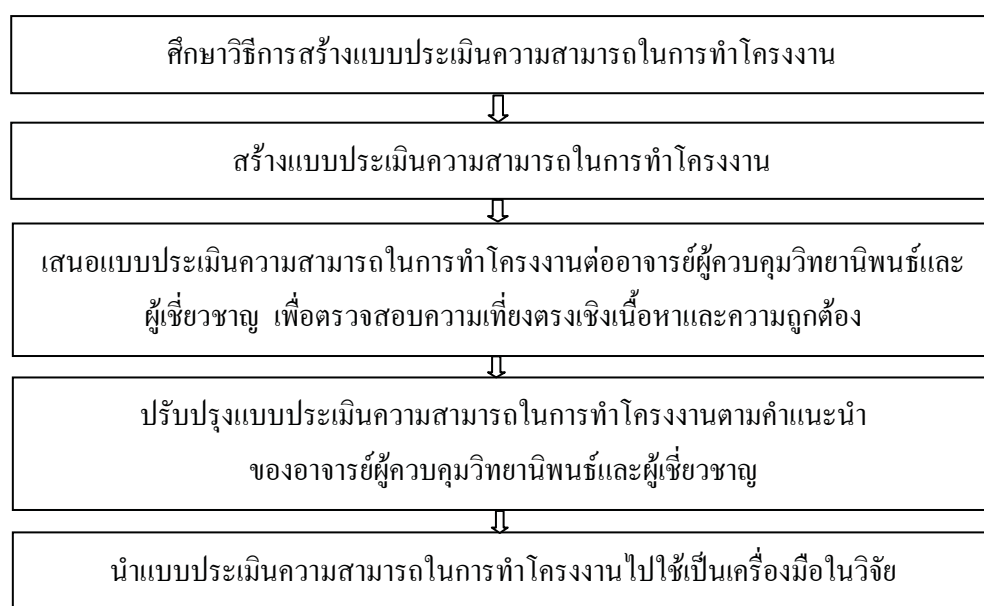
ตารางที่ 7 เกณฑ์การแปลผลการประเมินความสามารถในการทำโครงการ

ค่าเฉลี่ย	การแปลความ
2.50-3.00	มีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับสูง
1.50-2.49	มีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับปานกลาง
1.00-1.49	มีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับต่ำ

3.3 เสนอแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการที่สร้างขึ้นต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขข้อความให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการประเมิน โดยการแก้ไขข้อความในระดับการปฏิบัติให้เหมาะสม

3.4 นำแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกิจกรรมแนะแนว 1 คน ด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ 1 คน และการวัดและประเมินผลการศึกษา 1 คน ตรวจสอบพิจารณาด้านความครอบคลุมของพฤติกรรม ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข)

3.5 นำแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยสรุปขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ ดังแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ

4. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ จำนวน 1 ฉบับ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า

4.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ และตรวจสอบข้อคำถามให้ตรงประเด็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้วยโครงการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ จำนวน 10 ข้อ ซึ่งถามในประเด็น 1) บรรยากาศในการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ และ 3) ประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ โดยผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังตารางที่ 8 และเกณฑ์ในการแปลผล ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 8 เกณฑ์การกำหนดค่าการแปลความหมาย

ค่าคะแนน	การแปลความ
3	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับมาก
2	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับปานกลาง
1	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 9 เกณฑ์การแปลผลแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

ค่าเฉลี่ย	การแปลความ
2.50-3.00	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับมาก
1.50-2.49	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับปานกลาง
1.00-1.49	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับน้อย

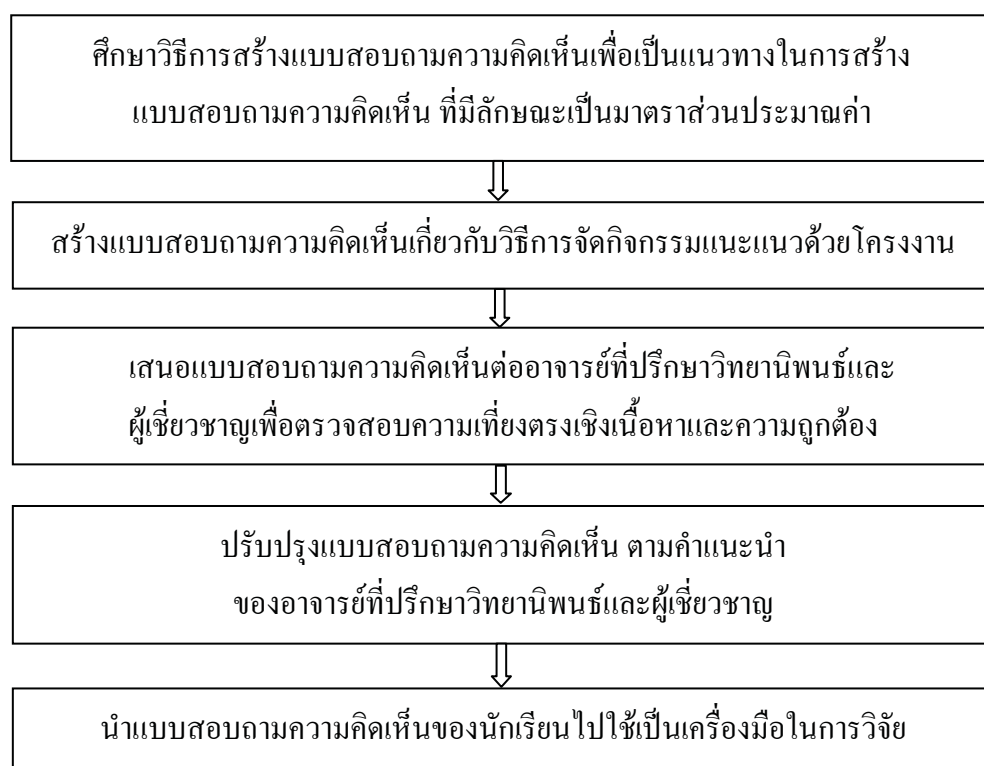
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ โดยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็น

4.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณาด้านความครอบคลุมของพฤติกรรม ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยแบบสอบถามต้องได้ค่าดัชนี

ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) ของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข)

4.4 ปรับปรุงแบบสอบถามความคิดเห็นตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ

4.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย
 ดังแผนภูมิที่ 8

แผนภูมิที่ 8 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรม
 แนะนำด้วยโครงการงาน

การดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นก่อนทดลอง** เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 สร้างเครื่องมือซึ่งได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการงาน

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการงาน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการงาน และหาประสิทธิภาพของ

เครื่องมือ

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการปฐมนิเทศนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อชี้แจงจุดประสงค์และวิธีการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการงานตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการจัดกิจกรรม เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการเรียน

1.3 ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำโครงการงานกับนักเรียนซึ่งประกอบด้วย

1.3.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโครงการงาน (ความหมาย ประเภทและขั้นตอนการทำโครงการงาน)

1.3.2 การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา

1.3.3 การเขียนเค้าโครงของโครงการงาน

1.3.4 การดำเนินการจัดทำโครงการงานและการเขียนรายงานโครงการงาน

1.3.5 การนำเสนอผลงาน

1.4 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. **ขั้นตอนการทดลอง** เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแผนการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างไว้ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยที่เตรียมไว้มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เวลาที่ใช้ในการทดลองจำนวน 10 ชั่วโมง โดยทำการสอน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง

2.2 เนื้อหาที่ทดลอง ได้แก่เนื้อหาในกลุ่มเนื้อหาแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวระดับชั้นประถมศึกษา ชั้น ป.4 – 6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และข่าวสารสถานการณ์รอบตัว ดังนี้

เรื่องทำอย่างไรนั้นจะเรียนได้ดี จำนวน 2 ชั่วโมง

เรื่องภัยจากอินเทอร์เน็ต จำนวน 3 ชั่วโมง

เรื่องฉันทำได้ จำนวน 2 ชั่วโมง

เรื่องทำอย่างไรเมื่อมีภัยใกล้ตัว จำนวน 3 ชั่วโมง

2.3 วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.3.1 **ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน** สร้างความสนใจและความตระหนัก โดยผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนและให้นักเรียนดูภาพ คลิปวิดีโอ ข่าวสาร หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา เพื่อกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนมีความรู้สึกระส่ำระสายและอยากจะทำโครงการงาน ผู้วิจัยให้ความรู้โดยให้นักเรียนศึกษาจากใบความรู้และใบงานเป็นกลุ่ม นำประเด็นปัญหามาให้นักเรียนได้ทำการศึกษา

เรียนรู้ และถามคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นกระบวนการด้วยการฝึก 1) ระบุปัญหา 2) ระบุสาเหตุของปัญหา 3) เสนอทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลดีและผลเสียเปรียบเทียบกับกัน 4) ตัดสินใจเลือกทางเลือกพร้อมให้เหตุผลประกอบ

2.3.2 **ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้** เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา ครูให้นักเรียนเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษาโดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมสมองเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนในการทำโครงการ โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดวางแผนหาวิธีการศึกษาจากหัวข้อเรื่องที่กลุ่มเลือกไว้ กำหนดจุดประสงค์ที่จะศึกษา กำหนดวิธีการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา ระยะเวลาในการทำโครงการและแหล่งที่มาของความรู้ รวมทั้งเขียนเค้าโครงของโครงการประกอบด้วย (1) ชื่อโครงการ (2) ชื่อผู้ทำโครงการ (3) ชื่อที่ปรึกษาโครงการ (4) ที่มาและความสำคัญ (5) จุดประสงค์ของการศึกษา (6) ขอบเขต (7) วิธีการดำเนินงาน (8) ผลที่คาดว่าจะได้รับ โดยเขียนลงในใบงาน และครูคอยติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดรวมทั้งตอบคำถามในประเด็นที่สงสัย

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือทำโครงการ ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนลงมือทำโครงการอย่างคร่าว ๆ ตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ (หลังจากเรียนในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกทำโครงการที่สมบูรณ์ 1 โครงการ)

ขั้นตอนที่ 4 การเขียนรายงาน ให้นักเรียนฝึกเขียนรายงานโครงการตามหัวข้อที่กำหนดไว้ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า (สำหรับโครงการที่แต่ละกลุ่มเลือกทำแบบสมบูรณ์ให้นำเสนอผลงานหลังจากการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 4 แผน โดยส่งรูปเล่มและจัดแสดงโครงการในช่วงว่าง)

2.3.3 **ขั้นสรุปและประเมินผล** ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำวิธีการคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน ครูสรุปและประเมินผลการทำงานโครงการ

2.4 **ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test)** โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

2.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ ไปสอบถามนักเรียนกลุ่มตัวอย่างภายหลังทำการทดสอบหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแผนการจัดกิจกรรม แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการและแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

1.2 ตรวจสอบความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (D) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR 20 (Kuder-Richardson 20)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

2.1 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ทางการเรียน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 แปลผลข้อมูลจากการประเมินความสามารถในการทำโครงการ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
2.50-3.00	หมายถึง มีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับสูง
1.50-2.49	หมายถึง มีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับปานกลาง
1.00-1.49	หมายถึง มีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับต่ำ

2.3 แปลผลข้อมูลจากการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมด้วยโครงการ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
2.50-3.00 หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ อยู่ในระดับมาก
1.50-2.49 หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง
1.00-1.49 หมายถึง	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ อยู่ในระดับน้อย

ผู้วิจัยได้สรุปการดำเนินการวิจัย ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ / การวิเคราะห์ข้อมูล
1.เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ	การทดสอบผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 51 คน	แบบทดสอบวัดผล การเรียนรู้ทักษะชีวิต / หาค่า \bar{x} , S.D. ทดสอบโดยใช้ t-test Dependent
2.เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กม	การประเมินความสามารถในการทำโครงการ		แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ / หาค่า \bar{x} , S.D.
3.เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กม ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ	การสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ		แบบสอบถามความคิดเห็น / หาค่า \bar{x} , S.D. และการวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก จำนวน 51 คน ปีการศึกษา 2555 ด้วยการทดสอบก่อนจัดกิจกรรม จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมด้วยโครงการพร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ประเมินความสามารถในการทำโครงการ โดยประเมินขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรม แผนละ 1 ครั้ง ดังนี้ ในแผนการจัดกิจกรรมที่ 1 ประเมินความสามารถในการเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา แผนการจัดกิจกรรมที่ 2 ประเมินความสามารถในการวางแผน การทำโครงการ แผนการจัดกิจกรรมที่ 3 ประเมินความสามารถในด้านการลงมือทำโครงการ แผนการจัดกิจกรรมที่ 4 ประเมินความสามารถในด้านการเขียนรายงาน และประเมินในขั้นตอนการนำเสนอผลงาน 1 ครั้ง นอกเวลาเรียน โดยแต่ละครั้งมีคะแนนเต็ม 3 คะแนน รวมประเมินทั้งหมด 5 ครั้ง แล้วนำคะแนนมาคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย จากนั้นทดสอบหลังจัดกิจกรรม และสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความสามารถในการทำโครงการทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 นี้เพื่อตอบคำถามในการวิจัยข้อที่ 1 คือผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการแตกต่างกันหรือไม่ จากการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ปรากฏดังตารางที่ 11 และตารางที่ 12

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะชีวิต ที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	t	Sig.
ก่อนจัดกิจกรรม	51	30	11.39	2.74	-28.47	.000*
หลังจัดกิจกรรม	51	30	21.92	3.80		

*P< 0.1

จากตารางที่ 11 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ ($\bar{x}=21.92$, S.D. = 3.80) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตก่อนได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ ($\bar{x}=11.39$, S.D. = 2.74)

ตารางที่ 12 คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต โดยแยกตามองค์ประกอบของทักษะชีวิต 3 ด้าน

องค์ประกอบของทักษะชีวิต	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	ร้อยละของค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
1. ด้านการตัดสินใจ	51	10	7.37	1.46	73.73	2
2. ด้านการแก้ปัญหา	51	10	7.59	1.13	75.88	1
3. ด้านการสื่อสาร	51	10	6.96	1.62	69.61	3

จากตารางที่ 12 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแยกตามองค์ประกอบทักษะชีวิต 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการแก้ปัญหา และ 3) ด้านการสื่อสาร พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการแก้ปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงสุด (75.88) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ (73.73) และทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร (69.61) (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ค)

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความสามารถในการทำโครงการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 นี้เพื่อตอบคำถามในการวิจัยข้อที่ 2 ความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ม อยู่ในระดับใด

จากการประเมินความสามารถในการทำโครงการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ ซึ่งแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มทำโครงการดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่อง ท่องกลอนช่วยจำ

กลุ่มที่ 2 เรื่อง ทางสายเปลี่ยว

กลุ่มที่ 3 เรื่อง เคล็ดลับเด็กเก่งของนักเรียนปล่องเหล็ม

กลุ่มที่ 4 เรื่อง อยามาหลอกขาย

กลุ่มที่ 5 เรื่อง พุคอังกฤษได้ตั้งใจ

กลุ่มที่ 6 เรื่อง เตือนภัยจากประสบการณ์ที่ถูกหลอก

กลุ่มที่ 7 เรื่อง เรียนเลขจากเว็บไทย

ประเมินโดยใช้แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการซึ่งประเมินโดยครูได้ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความสามารถในการทำโครงการ จากแบบประเมิน

ความสามารถในการทำโครงการ

ความสามารถในการ ทำโครงการ	คะแนน เต็ม	\bar{x}	S.D.	การแปล ความหมาย	อันดับ ที่
1. การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหา ที่จะศึกษา	3	2.43	0.53	ปานกลาง	2
2. การวางแผนในการทำโครงการ	3	2.86	0.38	สูง	1
3. การลงมือทำโครงการ	3	2.86	0.38	สูง	1
4. การเขียนรายงาน	3	2.14	0.38	ปานกลาง	3
5. การนำเสนอผลงาน	3	2.43	0.53	ปานกลาง	2
ค่ารวมเฉลี่ย	3	2.54	0.30	สูง	

จากตารางที่ 13 พบว่า ความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีระดับความสามารถอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.54$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถในการทำโครงการที่มีระดับความสามารถอยู่ในระดับสูงเท่ากัน มีอยู่ 2 ด้าน ($\bar{x} = 2.86$, S.D. = 0.38) คือ การวางแผนในการทำโครงการและการลงมือทำโครงการ และด้านที่มีความสามารถรองลงมาคือการเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา ($\bar{x} = 2.43$, S.D. = 0.53) การนำเสนอผลงาน ($\bar{x} = 2.43$, S.D. = 0.53) และการเขียนรายงาน ($\bar{x} = 2.14$, S.D. = 0.38) (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ค)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 นี้เพื่อตอบคำถามในการวิจัยข้อที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ อยู่ในระดับใด

ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการโดยภาพรวม ในด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

ข้อ	ความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อวิธีการจัดกิจกรรม	\bar{x}	S.D.	การแปล ความหมาย	อันดับ ที่
1	ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ นักเรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	2.59	0.49	มาก	3
2	นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงจากแผนที่วางไว้	2.67	0.47	มาก	2
3	นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในกิจกรรมการเรียนรู้	2.69	0.46	มาก	1
รวม		2.65	0.48	มาก	2
4	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล	2.75	0.44	มาก	1
5	ส่งเสริมให้นักเรียนมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ	2.67	0.47	มาก	3
6	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุและคิดหาวิธีการแก้ปัญหา และฝึกตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	2.71	0.46	มาก	2
รวม		2.71	0.46	มาก	1
7	ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนมีการทำงานที่เป็นระบบ และมีขั้นตอนการทำงาน	2.67	0.47	มาก	3
8	ช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่ง ข้อมูลต่างๆ และสามารถสื่อสารกับบุคคลได้ดีขึ้น	2.73	0.45	มาก	1
9	ช่วยให้นักเรียนได้แนวทางแก้ปัญหาและการตัดสินใจใหม่ๆ	2.73	0.45	มาก	1
10	ช่วยให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	2.71	0.46	มาก	2
รวม		2.71	0.46	มาก	1
โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน		2.69	0.46	มาก	

จากตารางที่ 14 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 2.69$, S.D. = 0.46) ทุกด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 2.71$, S.D. = 0.46) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 2.71$, S.D. = 0.46) และ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\bar{x} = 2.65$, S.D. = 0.48) (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก) โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 2.71$, S.D. = 0.46) ทุกข้อ คือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ($\bar{x} = 2.75$, S.D. = 0.44) ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุและคิดหาวิธีการแก้ปัญหา และฝึกตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ($\bar{x} = 2.71$, S.D. = 0.46) และ ส่งเสริมให้นักเรียนมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 0.47) (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก)

ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 2.69$, S.D. = 0.46) ทุกข้อ คือ ช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ และสามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น ($\bar{x} = 2.73$, S.D. = 0.45) ช่วยให้นักเรียนได้แนวทางแก้ปัญหาและการตัดสินใจใหม่ๆ ($\bar{x} = 2.73$, S.D. = 0.45) ช่วยให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{x} = 2.71$, S.D. = 0.46) และ ช่วยให้นักเรียนมีการทำงานที่เป็นระบบและมีขั้นตอนการทำงาน ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 0.47) (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก)

ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ นักเรียนเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{x} = 2.70$, S.D. = 0.46) ทุกข้อ โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 2.69$, S.D. = 0.46) นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงจากแผนที่วางไว้ ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 0.47) และนักเรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ($\bar{x} = 2.59$, S.D. = 0.49) (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research) ประเภทการทดลองขั้นพื้นฐาน (Pre Experimental Designs) แบบกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและสอบหลัง (One-Group Pretest-Posttest Designs) มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ในกลุ่มพัฒนาทำจีน ซึ่งมี 10 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดนางสาว โรงเรียนวัดท่ากระบือ โรงเรียนวัดอ่างทอง โรงเรียนวัดบางยาง โรงเรียนวัดหนองนกไข่ โรงเรียนวังนกไข่ โรงเรียนบ้านทองคั้ง โรงเรียนวัดท่าเสา โรงเรียนบ้านปลายคลองน้อยและโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก จำนวน 542 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 51 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ จำนวน 4 แผน (2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันโดยสลับข้อ สลับตัวเลือก เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.22-0.76 มีค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.28-0.89 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.88 (3) แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการโดยครู ด้วยการสังเกตความสามารถใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา 2) การวางแผนในการทำโครงการ 3) การลงมือทำโครงการ 4) การสรุปผลและการเขียนรายงาน และ 5) การนำเสนอผลงาน และประเมินนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แผนละ 1 ครั้ง แผนการจัดการกิจกรรมที่ 1 ประเมินความสามารถในการเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา แผนการจัดการกิจกรรมที่ 2 ประเมินความสามารถในการวางแผน แผนการจัดการกิจกรรมที่ 3 ประเมินความสามารถในการลงมือทำโครงการ แผนการจัดการกิจกรรมที่ 4 ประเมิน

ความสามารถในการเขียนรายงาน หลังจากนั้นประเมินในขั้นตอนการนำเสนอผลงาน 1 ครั้ง นอกเวลาเรียนปกติ โดยการประเมินตามแผนการกิจกรรมทั้ง 4 แผน และประเมินขั้นตอนการนำเสนอรวมการประเมินทั้งหมด 5 ครั้ง ครั้งละ 3 คะแนน รวม 15 คะแนน แล้วนำคะแนนมาคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย (4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการจำนวน 10 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังจัดกิจกรรมเรื่องทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้านทักษะการแก้ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กมีความสามารถในการทำโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับ 1 เท่ากัน อยู่ 2 ด้าน คือ การวางแผนในการทำโครงการและการลงมือทำโครงการ รองลงมาคือ การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษาและการนำเสนอผลงาน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง
3. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมาด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ มีประเด็นสำคัญจากการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย โดยหลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการกิจกรรมด้วยโครงการ เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากปัญหาที่พบโดยการปฏิบัติ ทำให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน เพราะวิธีการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ได้ผลดีกว่าการอธิบาย สาธิต แสดงกฎ หรือสูตร และวิธีอื่น ๆ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มมากขึ้น (Bloom, 1976: 4) สอดคล้องกับแนวคิดของ วนิตา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546: 81) ที่ได้เสนอแนะหลักการสอนที่สามารถนำมาใช้สอนการพัฒนาทักษะชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง คือ การเรียนการสอนที่เน้นการกระทำที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำด้วยความสามารถของตนเอง รวมทั้งการที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างใกล้ชิด จะทำให้นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ รุ่งนภา สรรค์สวาสดี (2549: 84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการทำโครงการ เรื่องการดำรงชีวิตและครอบครัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ” พบว่า ผลการเรียนรู้เรื่องการดำรงชีวิตและครอบครัวก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้อะเนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ลักษณ์ ศรีเวียงราชย์ (2549: 54) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงการกลุ่มสาระสุขศึกษาเรื่องความปลอดภัยในชีวิต พบว่าการสอนแบบโครงการสามารถช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น เช่นเดียวกับรายงานการวิจัยของ ฮาร์เกรฟ (Hargrave, 2004: 395) ที่ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินการเรียนรู้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตเมือง ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน พบว่า การเรียนรู้ที่อาศัยโครงการเป็นฐานสามารถส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนได้ทุกคน มีผลกระทบทางบวกต่อความสำเร็จของนักเรียน

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังจัดกิจกรรมเรื่องทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยพิจารณาแยกตามองค์ประกอบทักษะชีวิต 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการ

ตัดสินใจ 2) ด้านการแก้ปัญหา และ3) ด้านการสื่อสาร พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมาคือทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ได้คะแนนเฉลี่ยสูงใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมด้วยโครงการในกิจกรรมแนะแนวครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหา และการตัดสินใจอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการรวบรวมข้อมูล ระบุสิ่งที่ปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา เลือกรหรือเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา โดยการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียก่อนการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา จากนั้นจึงวางแผนแก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่เหมาะสม เพื่อฝึกให้นักเรียนใช้ทักษะพื้นฐานของการคิดแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง เป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวที่เพิ่มประสบการณ์ให้นักเรียน โดยใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน หรือสถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจของนักเรียนที่ต้องการหาวิธีการป้องกันหรือแก้ปัญหา โดยที่นักเรียนจะต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ มาผนวกกับการค้นคว้าข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม จากการให้คำแนะนำเพิ่มเติมของครูมาประกอบการตัดสินใจและวางแผน การปฏิบัติเพื่อสร้างความรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจหรือแก้ปัญหา จนกระทั่งค้นพบแนวทางในการป้องกันหรือแก้ปัญหาที่ตนเองประสบหรืออยากรู้วิธีแก้ปัญหานั้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียน สามารถสร้างความรู้ (construct) ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ คราจิก และคณะ (Krajik and others 1994: 483–497) ที่พบว่า การสอนแบบโครงการ ได้มีการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสภาพห้องเรียนที่แตกต่างกัน โดยนักเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่ตนเองสนใจ เมื่อประสบปัญหาที่ต้องประสานงานเพื่อขอความร่วมมือความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งในด้านเนื้อหาและเทคโนโลยี ซึ่งผลที่ได้จากโครงการเป็นการพัฒนาความคิดรวบยอดและทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน เพราะการจัดสภาพที่เป็นปัญหาทำให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฮาร์เกรฟ (Hargrave, 2004: 395) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาความคิดและการแก้ปัญหาในงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการทำให้โครงการที่เน้นประเด็นปัญหาชีวิตจริง จากสถานการณ์จริงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อว่านักเรียนจะสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ของตนเข้ากับโลกภายนอกได้ พบว่าการใช้การเรียนรู้ที่อาศัยโครงการเป็นฐานมีผลกระทบทางบวกต่อความสำเร็จของนักเรียน นักเรียนได้พัฒนาความต้องการที่จะเรียนรู้และสามารถสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาที่ได้นำเสนอไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมโครงการสามารถพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี

ส่วนทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการรับส่งสาร เป็นการแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองและรับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ส่งสารผ่านช่องทางต่างๆ ความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของแต่ละบุคคลนั้นไม่เหมือนกัน ทั้งนี้

ขึ้นอยู่กับอารมณ์และประสบการณ์เดิมของตนเองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทักษะการปฏิเสธ ที่เป็นทักษะหนึ่งของการสื่อสาร การปฏิเสธจะมีประสิทธิภาพได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับตัวผู้ปฏิเสธเองเป็นสำคัญว่าจะมีความหนักแน่น และรู้จักเลือกวิธีการปฏิเสธแบบใดมาใช้ได้อย่างคล่องแคล่วเหมาะสมลงตัวที่สุดกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ซึ่งกรมสุขภาพจิต (2543: 7) ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิเสธในสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนานั้นต้องมีขั้นตอนสำคัญ คือ ปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งท่าทาง คำพูดและน้ำเสียง จะมีการใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการให้เหตุผลอย่างเดียวมักถูกโต้แย้งด้วยเหตุผลอื่น และการอ้างความรู้สึกจะทำให้โต้แย้งได้ยากขึ้น รวมทั้งการใช้ถ้อยคำของผู้ส่งสารจะต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอจึงจะเพิ่มพูนความสามารถในการเลือกใช้ภาษาถ้อยคำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เนื้อหา และผู้รับสาร

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความสามารถในการทำโครงการโดยใช้แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ โดยภาพรวมพบว่านักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำโครงการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองภายใต้คำแนะนำให้คำปรึกษาและดูแลของครูที่ปรึกษา เป็นการค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆ สิ่งที่ยากรู้คำตอบ หรือต้องการหาวิธีแก้ไขปัญหาที่กำลังประสบอยู่ โดยใช้วิธีการศึกษาอย่างมีระบบเป็นขั้นตอน มีการวางแผนในการศึกษา ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้จนได้ข้อสรุปที่เป็นคำตอบในเรื่องนั้นๆ นอกจากจะได้ คำตอบสำหรับประเด็นปัญหาที่ตนเองสนใจหรือวิธีการใหม่ๆ สิ่งใหม่ๆ จากการทำโครงการแล้ว ในระหว่างการทำงานนั้นนักเรียนอาจพบอุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน ก็สามารถที่จะร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และแก้ปัญหานั้นอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้และทักษะชีวิตให้กับ ตนเองจากการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดา ภูเกียรติ (2544: 48) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมโดยการเป็นผู้สร้างความรู้บ้าง แทนที่จะเป็นผู้รับความรู้เพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่มีวัน ที่จะรับได้หมด แต่ถ้านักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง เขาจะจดจำสิ่งเหล่านั้นติดตัวไปตลอดชีวิต และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ศิรินาถ บัวคลี่ (2549: 87) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการประสบการณ์แบบโครงการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับดี เพราะการทำกิจกรรมโครงการนักเรียนทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการทำงาน และร่วมมือกันทำให้งานสำเร็จ เด็กมีโอกาสนักสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวและได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับ วันชัย คงเพชร (2547: 35) ที่กล่าวไว้ว่า การทำโครงการเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิด วางแผนการจัดการปฏิบัติ การทำงานกลุ่มและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ ร่วมคิด ร่วมทำอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับความสามารถสูงเป็นอันดับที่ 1 มีอยู่ 2 ด้าน คือการวางแผนในการทำโครงการและการลงมือทำโครงการ รองลงมาคือการเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษาและการนำเสนอผลงาน ทั้งนี้เพราะการเลือกหัวข้อเรื่องเป็นขั้นตอนที่สำคัญและยาก นักเรียนมีความสับสนในการตัดสินใจ ขาดประสบการณ์ในการเลือกหัวข้อ เลือกแต่เรื่องที่ใกล้ตัวและเรื่องง่าย ๆ ที่สะดวกต่อการค้นคว้าหาข้อมูล และบางเรื่องก็ไม่เหมาะกับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องสังเกตนักเรียนในการทำกิจกรรม ชักถามความก้าวหน้าของงานที่นักเรียนกำลังปฏิบัติและตอบข้อสงสัยของนักเรียน บางครั้งควรมีการสร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัล ส่วนการนำเสนอ ครูควรฝึกให้นักเรียนลองนำเสนอหน้าชั้นบ่อย ๆ เพื่อลดความประหม่าและตอบคำถามได้ชัดเจน ส่วนด้านการเขียนรายงาน มีระดับความสามารถอยู่ในระดับปานกลางแต่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโดยส่วนใหญ่ นักเรียนใช้ภาษาในการเขียนรายงานไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจนวague และไม่ครอบคลุมหัวข้อที่กำหนด ซึ่งนักเรียนยังขาดทักษะในการเขียนสรุปจากข้อค้นพบของตนเอง ครูควรฝึกให้นักเรียนได้ฝึกสรุปความ โดยยกตัวอย่างหลายๆ ตัวอย่าง ให้นักเรียนฝึกสรุปความ สรุปข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการเขียนรายงานครั้งต่อ ๆ ไป

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการพบว่า โดยภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมด้วยโครงการทำให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาสำรวจ ค้นคว้า จากแหล่งข้อมูลต่างๆ หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ได้ร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ทำให้มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อนเมื่อมีข้อสงสัยก็สามารถปรึกษาครูที่ปรึกษาได้ ทำให้นักเรียนมีความสุขและสนุกสนานในการเรียนและสอดคล้องกับ อภรณ์ ใจเที่ยง (2550: 130) ที่ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้โดยโครงการว่า เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการค้นคว้า แสวงหาความรู้ เพื่อตอบคำถามเรื่องที่สนใจใฝ่รู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและการทำงานอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพวรรณ ชุ่มเชื้อ (2548: 82-87) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอนโดยวิธีสอนแบบโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเห็นว่าวิธีสอนแบบโครงการเป็นวิธีสอนที่ทำให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า ได้ฝึกซึ่งมากยิ่งขึ้น นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและค้นคว้าด้วยตนเอง มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน หลังการเรียนรู้แบบโครงการสามารถทำให้นักเรียนคิดหาเหตุผลในการแก้ปัญหา สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เมื่อพิจารณาด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวม นักเรียนเห็นด้วยมากทุกข้อ โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ และสามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น ช่วยให้นักเรียนได้แนวทางแก้ปัญหาและการตัดสินใจใหม่ๆ ช่วยให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้นักเรียนมีขั้นตอนการทำงานที่เป็นระบบ ทั้งนี้เป็นเพราะในการลงมือปฏิบัติโครงการนักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริงทั้งในการติดต่อขอข้อมูลจากบุคคลอื่นๆ จากการไปสอบถามหรือสัมภาษณ์ ก่อให้เกิดทักษะในการสื่อสารกับบุคคลอื่นและได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ได้สืบค้นจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างเป็นระบบโดยครูได้ติดตามและประเมินการทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2544: 83) ที่ได้กล่าวว่า ทักษะด้านการสืบค้น (Enquiry-based Skills) ในการทำโครงการ เป็นทักษะที่สามารถถ่ายโอนสู่การปฏิบัติงานอื่นในชีวิตประจำวันได้ และสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่ สมศักดิ์ สินธุระเวช และคณะ (2546: 231) ได้กล่าวไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของตนเองในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีทักษะทางสังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการตัดสินใจ ทักษะการนำเสนอ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพลัง ความอยากรู้อยากเห็น ได้แสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยมากทุกข้อโดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการ วิเคราะห์สาเหตุและคิดหาวิธีการแก้ปัญหา ฝึกตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และส่งเสริมให้นักเรียนมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง จากข่าวสารต่างๆ มาเป็นประเด็นปัญหาให้นักเรียนได้ฝึกคิด หาสาเหตุของปัญหา เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของวิธีการแก้ปัญหา เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อนำไปสู่การหาหัวข้อสำคัญที่จะทำโครงการ นักเรียนมีโอกาสได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ และจากอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนสนใจ ได้สำรวจและปฏิบัติจริงในภาคสนาม เป็นการเรียนรู้ที่มีได้อยู่แต่ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชัย เงาะปก (2551: 52-54) ที่พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมโครงการเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอน มีอิสระในการคิดหัวข้อโครงการ การทำโครงการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาเอง สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตจริงได้

ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ โดยภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยมากทุกข้อโดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ นักเรียนมีความสนุกสนานในกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงจากแผนที่วางไว้ และนักเรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพราะการที่ให้นักเรียนได้ทำโครงการด้วยตนเอง นักเรียนมีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ ทำให้นักเรียนได้ทำงานตามความถนัดและความสามารถของตนเอง และจากการที่ได้ศึกษาในเรื่องที่ตนเองสนใจ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่ สมศักดิ์ สิทธิระเวชญ์และคณะ(2546: 231) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพลังความอยากรู้อยากเห็น ได้แสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับ อารมณ์ ใจเที่ยง (2550: 130) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้โดยโครงการทำให้นักเรียนได้พัฒนาความถนัด ความสามารถส่วนตนอย่างเต็มตามศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและแนวความคิดมาใช้เป็นข้อเสนอแนะดังรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ นักเรียนมีผลการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิตสูงขึ้น ในด้านทักษะการตัดสินใจและทักษะการแก้ปัญหา ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำวิธีการจัดกิจกรรมด้วยโครงการ ไปใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตโดยบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและระดับชั้นอื่นๆ

2. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารต่ำกว่าทักษะด้านอื่น ดังนั้นครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมในชั้นของการสร้างความตระหนักและความสนใจ โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์จริง การตั้งคำถาม การเสนอความคิดเห็น และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะด้านการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัยและการสังเกตพบว่า ในการทำโครงการของนักเรียนนั้น ควรมีการพัฒนาเพิ่มเติมในด้านการตัดสินใจเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษาและด้านการสรุปผลโครงการ เนื่องจากนักเรียนยังขาดประสบการณ์ในการทำโครงการ ทำให้การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษาขาดความแปลกใหม่ ไม่เหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของนักเรียน

ดังนั้นในการจัดกิจกรรมครูจะต้องส่งเสริมให้มีการอภิปรายในชั้นเรียนและให้เวลาสำหรับสืบค้นข้อมูลมากขึ้น ส่วนในด้านการสรุปผล จะต้องเพิ่มกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดสังเคราะห์ เพื่อให้นักเรียนสามารถประมวลข้อมูลและความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปใช้สรุปผลโครงการได้อย่างชัดเจนและสมบูรณ์มากขึ้น

4. ดังนั้นครูจะต้องพัฒนากิจกรรมให้นักเรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากขึ้น รวมทั้งหากิจกรรมที่แปลกใหม่มาสร้างบรรยากาศ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดและสนุกกับการคิดจนเกิดความสนใจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยและการสังเกตพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมด้วยโครงการมีบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ในระดับที่น้อยกว่าด้านอื่นๆ จึงควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว โดยจัดกิจกรรมโครงการร่วมกับเทคนิคการจัดการจัดการการเรียนรู้แบบอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยใช้เทคนิคการจัดการจัดการการเรียนรู้ด้วยโครงการ บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำโครงการสำหรับนักเรียนในเนื้อหาทักษะชีวิตด้านอื่น ๆ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. กองส่งเสริมปฏิบัติการ. (2545). **คู่มือการจัดกิจกรรมค่ายรณรงค์คนรุ่นใหม่ห่างไกลยาเสพติด**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ. ศูนย์พัฒนาหลักสูตร. (2544). **เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ “โครงการงาน”**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2542). **การประเมินผลจากสภาพจริง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). **แนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นปีที่ 10 - 12)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). **คู่มือพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต ระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงสาธารณสุข. กรมสุขภาพจิต. (2541). **คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็ก**. นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- _____. (2543). **คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**. กรุงเทพมหานคร: ประชาชน.
- _____. (2543). **คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- _____. (2543). **คู่มือวิทยากรดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงสำหรับครูที่ปรึกษา**. นนทบุรี: วงศ์กมลโปรดักชั่น.
- กันยา สุวรรณแสง. (2542). **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา.
- กาญจนา จุ่งรุ่งเรือง. (2543). “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตและการปรับตัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- กิตติพงษ์ พงษ์จำปา. (2543). “การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษาที่ใช้กิจกรรมการสอนการทดลองแบบแก้ปัญหา กับแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ และคณะ. (2548). รายงานการวิจัย การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญตั้งแต่ พ.ศ. 2542-2547 (ฉบับเล่มสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร: กลุ่มพัฒนานโยบายการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาและการท่องเที่ยว สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนากการเรียนรู้ สกศ.
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ. **เด็กไทยไอคิวต่ำใกล้ปัญญาทึบ** กระตุ้นรัฐเร่งแก้ไข. เข้าถึงเมื่อ ธันวาคม 2552 เข้าถึงได้จาก <http://www.nrct.net/print.php?sid=51>
- จิราภรณ์ ศิริทวี. (2542). “โครงการทางเลือกใหม่ของการสร้างปัญญาชน.” วารสารวิชาการ. 2(สิงหาคม 2542): 33-38.
- ชนงกรณ์ คุณทลบุตร. (2547). **หลักการจัดการ: องค์การและการจัดการแนวคิดการบริหารธุรกิจ ในสถานการณ์ปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2547). **เทคนิคการสอนแบบโครงการ**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- คุณฉวี สุทธิปริยาศรี. (2542). **ทักษะชีวิต การค้นพบตนเองด้านสุขภาพ**. กรุงเทพมหานคร: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทรงเกียรติ ปิยะกะ. (2543). **คู่มือการป้องกันการติดยาเสพติดระบบจิตราสำหรับประเทศไทย**. สงขลา: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค.
- ทัฬหพร สุวรรณปักษ์. (2550). “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิพวรรณ ชุ่มเชื้อ. (2548). “การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอนโดยวิธีสอนแบบโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิศนา แคมมณี. (2544). **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพมหานคร: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.

- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2543). **การเรียนรู้สู่พลังจิตใจ**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- ชนพัชร แก้วปฎิมา. (2547). “การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**.
- ธีรพัฒน์ ฤทธิทอง. (2545). **30 รูปแบบการจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: เฟื่องฟ้าพรินติ้ง.
- ธีระชัย ปุณณโชติ. (2531). **การสอนกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์: คู่มือสำหรับครู**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพวรรณ วงศ์วิชัยวัฒน์. (2547). “การพัฒนาทักษะชีวิตในการปฏิบัติตนให้รอดพ้นจากปัญหา สังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- นฤมล ยุตาคม. (2543). “การเรียนรู้โดยการทำโครงการ (Project-Based Learning).” **วารสาร ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**. 2(พฤษภาคม – สิงหาคม 2543): 35-46.
- นันทิยา คุมพล. (2545). **ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ การสอนแบบโครงการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อรอดผลการพิมพ์.
- นิตยา มูลสาร. (2548). “การสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมโครงการเพื่อส่งเสริม ความสามารถทางภาษาอังกฤษและทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย.” **ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่**.
- นุติยาพร วงษ์เณร. (2544). “ผลการสอนเรื่องการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยวัสดุต่างๆในวิชาศิลปะศึกษา โดยวิธีการสอนแบบโครงการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.” **วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สุวีริยาสาส์น.
- ปฎิวัติ แก้วรัตนะ. (2546). “ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรูปแบบการสอนแบบโครงการ.” **วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น**.

- พรทิพย์ คงนางวัง. (2546). “ผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาพลศึกษาของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ คณะ. (2548). การสอนคิดด้วยโครงงาน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ภัทรภรณ์ อุณะนันท์. (2543). “การเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าในนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี.” ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม: ภาควิชา
หลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ. (2546). เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาโครงงาน.
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รุ่งนภา สรรค์สวัสดิ์. (2548). “การพัฒนาความสามารถในการทำโครงการ เรื่องการดำรงชีวิต
และครอบครัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ
โครงงาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการ
นิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลัดดา ภู่เกียรติ. (2544). โครงงานเพื่อการเรียนรู้: หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม.
กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. (2546). หลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิต. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณรัตน์ แก้วมงคล. (2543). “ประสิทธิผลของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันการ
สูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี. (2548). เทคนิคและยุทธวิธีการพัฒนาการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิไลนา มัคคสมัน. (2550). การสอนแบบโครงการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วันชัย คงเพ็ชร์. (2547). การออกแบบและเทคโนโลยีกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- วิมลศรี สุวรรณรัตน์ และ มาณะ ทิพย์ศิริ. (2547). **โครงการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.).
- สมภรณ์ แผนสมบุรณ์. (2548). “ผลของโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดจันทรสโมสร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิรินาถ บัวคลี่. (2549). “การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2531). **คู่มือการจัดทำและจัดแสดงโครงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(เอกสารสำหรับครู)**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สมชัย เจะปก. (2551). “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องอาหารและสารอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์.” รายงานการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ. (2537). **เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ. (2544). **การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. เชียงใหม่: The Knowledge Center.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช. (2542). “แนวคิดในการพัฒนาคนและกระบวนการเรียนรู้.” **วารสารข้าราชการครู**. 19 (สิงหาคม – กันยายน 2542): 11-12.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช และคณะ. (2546). **แบบฝึกหัดสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุดปฏิรูปการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สวัสดิ์ แก้วหล่อน. (2546). “ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรูปแบบการสอนแบบโครงการ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ล้มฤทธิ์ สันเต. (2547). “การพัฒนาเครื่องมือประเมินทักษะชีวิตจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับนักเรียนวัยเด็กตอนกลาง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). การเรียนรู้...สู่ทักษะชีวิต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษายกระดับขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวระดับ ประถมศึกษาชั้น ป.4-6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษายกระดับขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษายกระดับขั้นพื้นฐาน. (2554). การเสริมสร้าง “ทักษะชีวิต” ตามจุดเน้น การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2545). แผนการศึกษาชาติ(พ.ศ.2545-2559): ฉบับสรุป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุกัญญา ศรีสาคร. (2547). “การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแก้ปัญหาอนาคต.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรางคณา เตื่อดิสอน. (2550). “ผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามหลักวิธีคิด แบบวิถัชชาตเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับครูจากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เสาวภา ไพทยวัฒน์. (2552). “ทักษะชีวิตกับการดำรงตนในสังคม.” ในเอกสารประกอบการสอน **ชุดวิชาทักษะชีวิต หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 12. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราชา.**
- อนงค์ลักษณ์ ศรีเวียงราช. (2549). “การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ โครงงานกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). **หลักการสอน(ฉบับปรับปรุง).** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อุษา ไชยชนะ. (2550). “ผลการใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อทักษะชีวิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา จังหวัดสงขลา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ภาษาอังกฤษ

- Bellow, R.,T.Q. Gilson, and G.S. Ordione. (1962). **Executive Skill.** New Jersey: Prentice – Hall Inc.
- Bloom, B. S. (1976). **Human Characteristic and School Learning.** New York: McGraw-Hill.
- Botvin, G.J. and A. Eng. (1980). “A Comprehensive School-based Smoking Prevention Program.” **Jsch Health**, 50(1980): 209-213.
- Botvin, G.J., E. Barker, E.M., Botvin and A.D. Filazzola. (1994). “Prevent of Alcohol misuse through the Development of personal and Social Competence : A pilot study.” **Journal of Studies on Alcohol**, 45(1994): 550-552.
- Eiser, C., J. Eiser and M. Bocker. (1988). “Teachers’ evaluation of a ‘life-skills’ approach to drugs education.” **Education Research**. 30(1988): 202-210.
- Gilchrist, L.D., Schink, S.P. and Maxwell, J.S. (1987). “Life Skills Counseling for Preventing problems in Adolescence.” **Journal of Social service Research**. 10(1987): 73-84.

- Hargrave, Odessa Starr. (2004). "We are all Learning Here: Project-Based Learning in the Classroom." **Masters Abstracts International**. 42(02): 395; April, 2004.
- Harrison, F.E. (1981). **The managerial decision-marketing process**. Boston: Houghton Mifflin.
- Katz, L.G. (1994). **The project approach**. Eric Digest. Accessed February 5, 2010. Available from: <http://ericce.org/pubs/digests/1994/IK-pro 94 htm>
- Krajcik, J.S., Blumenfeld, P.C., Marx, R.W., and Soloway, E. (1994). "A Collaborative Model for Helping Middle Grade Science Teachers Learn Project-Based Instruction." **The Elementary School Journal**. 94(5): 483-497.
- Patterson, John. (1980). **Teaching Personalized Decision Making**. Santa Clara County K-12 Career Education Consortium: San Jose.
- Partnership for 21st Century skills. (2002). "Twenty-First Century Student Outcomes." **Framework for 21st Century Learning**. Accessed February 8, 2012. Available from: <http://www.p21.org/overview>
- Rogers, Everett M. (1973). **Communication Strategies for Family Planning**. New York: The Free Press.
- Sallis F., J. Garua and J.A. Best. (1990). "Assessing skill for refusing cigarettes and smokeless tobacco." **Journal of Behavioral Medicine**. 13(1990): 489-503.
- Stotter, F.L. "Project Work A Means to Promote Language content." **Forum**, no.35(1997): 2-9.
- Tuckman, Bruce W. (1999). **Conduction Educational Research**. 5th ed. Washington. D.C. Harcourt Brace & Company.
- Wagner, Tony. (2008). "The Seven Survival Skills for Careers, College, and Citizenship." **Educational Leadership**. 66(2): 20-25.
- Weir, John Joseph. (1974). "Problem Solving is Everybody's Problem". **Science Teacher**. 4(April 1974): 16-18.
- World Health Organization. (1994). **Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools**. Geneva: WHO.
- World Health Organization. (1997). **Life Skills Education in Schools**. Geneva: WHO.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

หนังสือขออนุญาตทดลองเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 8756

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

30 ตุลาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.จิระ ดีช่วย

ด้วยนางสาวฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
หลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การ
พัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน” มีความ
ประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย
ให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 8757

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

30 ตุลาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์นริศฯ พัฒนรัฐ

ด้วยนางสาวฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์ นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การ
พัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ” มีความ
ประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย
ให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 8758

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

30 ตุลาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ศรัทธา ฉัตรสุริยวงศ์

ด้วยนางสาวฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
หลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การ
พัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน” มีความ
ประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย
ให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 8912

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

6 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก

ด้วย นางสาวฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์ นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้
แบบโครงงาน” มีความประสงค์จะขอตกลงเครื่องมือวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนของ
ท่าน ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้ความ
อนุเคราะห์ในการตกลงเครื่องมือวิจัยกับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ภาคผนวก ข

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 15 ผลการประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาของแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วย
โครงการเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ทักษะชีวิต

รายการ	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ความคิดเห็น
	1	2	3			
1. สาระสำคัญ						
1.1 สาระสำคัญสอดคล้องกับสาระการ เรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2. จุดประสงค์						
2.1 จุดประสงค์สอดคล้องกับสาระการ เรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2.2 จุดประสงค์สอดคล้องกับกิจกรรม การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2.3 จุดประสงค์สอดคล้องกับการวัดผล ประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
3. สาระการเรียนรู้						
3.1 สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระ สำคัญ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
4. กิจกรรมการเรียนรู้						
4.1 กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ จุดประสงค์	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
4.2 กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ สาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
4.3 กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับการ วัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 15 ผลการประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาของแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วย
โครงการเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ทักษะชีวิต (ต่อ)

รายการ	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ความคิดเห็น
	1	2	3			
5. สื่ออุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้						
5.1 สื่ออุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
6. การวัดและประเมินผล						
6.1 การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับ จุดประสงค์	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
6.2 การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับ สาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
6.3 การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความสอดคล้องเนื้อหาของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง
ทักษะชีวิต

เรื่อง	ข้อ	ทักษะชีวิต	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	ความ คิดเห็น
			1	2	3			
ทำอย่างไรนั้นจะเรียน ได้ดี	1	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	2	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	3	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	4	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	5	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	6	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	7	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	8	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	9	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	10	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	11	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	12	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	13	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	14	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
ภัยจากอินเทอร์เน็ต	15	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	16	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	17	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	18	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	19	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	20	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	21	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	22	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	23	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	24	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	25	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	26	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	27	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	28	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความสอดคล้องเนื้อหาของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง
ทักษะชีวิต (ต่อ)

เรื่อง	ข้อ	ทักษะชีวิต	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ความ คิดเห็น
			1	2	3			
ภัยจากอินเทอร์เน็ต (ต่อ)	29	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	30	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
ฉันทำได้	31	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	32	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	33	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	34	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	35	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	36	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	37	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	38	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	39	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	40	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	41	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	42	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	43	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	44	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
ทำอย่างไรเมื่อมีภัย ใกล้ตัว	45	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	46	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	47	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	48	การตัดสินใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	49	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	50	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	51	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	52	การแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	53	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	54	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	55	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	56	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความสอดคล้องเนื้อหาของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง
ทักษะชีวิต (ต่อ)

เรื่อง	ข้อ	ทักษะชีวิต	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ความ คิดเห็น
			1	2	3			
ทำอย่างไรเมื่อมีภัย ใกล้ตัว (ต่อ)	57	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	58	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	59	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	60	การสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบทดสอบ
วัดผลการเรียนรู้เรื่อง ทักษะชีวิต จำนวน 60 ข้อ

ข้อ	P	D	คุณภาพ
1	0.67	0.50	ใช้ได้
2	0.87	-0.06	ใช้ไม่ได้
3	0.65	0.83	ใช้ได้
4	0.70	0.28	ใช้ได้
5	0.76	0.56	ใช้ได้
6	0.85	0.39	ใช้ไม่ได้
7	0.63	0.33	ใช้ได้
8	0.67	0.44	ใช้ได้
9	0.43	0.17	ใช้ไม่ได้
10	0.63	0.61	ใช้ได้
11	0.63	0.67	ใช้ได้
12	0.65	0.39	ใช้ได้
13	0.61	0.33	ใช้ได้
14	0.63	0.22	ใช้ได้
15	0.59	0.39	ใช้ได้
16	0.57	0.22	ใช้ได้
17	0.41	0.22	ใช้ได้
18	0.56	0.22	ใช้ได้
19	0.11	0.22	ใช้ไม่ได้
20	0.56	0.22	ใช้ได้
21	0.59	0.28	ใช้ได้
22	0.41	0.33	ใช้ได้
23	0.57	0.33	ใช้ได้
24	0.81	0.33	ใช้ไม่ได้
25	0.48	0.33	ใช้ได้

ข้อ	P	D	คุณภาพ
26	0.87	-0.50	ใช้ไม่ได้
27	0.54	0.28	ใช้ได้
28	0.56	0.28	ใช้ได้
29	0.43	0.33	ใช้ได้
30	0.54	0.22	ใช้ได้
31	0.57	0.28	ใช้ได้
32	0.19	0.17	ใช้ไม่ได้
33	0.54	0.56	ใช้ได้
34	0.54	0.39	ใช้ได้
35	0.31	0.33	ใช้ได้
36	0.65	0.39	ใช้ได้
37	0.61	0.72	ใช้ได้
38	0.65	0.39	ใช้ได้
39	0.17	0.22	ใช้ไม่ได้
40	0.46	0.28	ใช้ได้
41	0.30	0.33	ใช้ได้
42	0.22	0.50	ใช้ได้
43	0.41	0.50	ใช้ได้
44	0.69	0.11	ใช้ไม่ได้
45	0.52	0.33	ใช้ได้
46	0.44	0.44	ใช้ได้
47	0.50	0.50	ใช้ได้
48	0.57	0.33	ใช้ได้
49	0.50	0.11	ใช้ไม่ได้
50	0.76	0.50	ใช้ได้

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบทดสอบ
วัดผลการเรียนรู้เรื่อง ทักษะชีวิต จำนวน 60 ข้อ (ต่อ)

ข้อ	P	D	คุณภาพ
51	0.50	0.50	ใช้ได้
52	0.52	0.67	ใช้ได้
53	0.54	0.56	ใช้ได้
54	0.26	0.11	ใช้ไม่ได้
55	0.41	0.72	ใช้ได้

ข้อ	P	D	คุณภาพ
56	0.81	0.17	ใช้ไม่ได้
57	0.48	0.50	ใช้ได้
58	0.48	0.78	ใช้ได้
59	0.15	0.39	ใช้ไม่ได้
60	0.41	0.50	ใช้ได้
เฉลี่ย	0.54	0.36	

จำนวนข้อสอบ 60

จำนวนกระดาษคำตอบ 54

คะแนนเฉลี่ย 32.11

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.78

ความเชื่อมั่น K-R 20 .88

จำนวนข้อสอบที่ใช้ได้ 47 ข้อ ข้อ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 55, 57, 58, 60

จำนวนข้อสอบที่นำไปใช้ 30 ข้อ ข้อ 1, 3, 7, 8, 10, 12, 13, 16, 17, 21, 22, 23, 27, 28, 29, 33, 34, 36, 37, 41, 42, 43, 46, 47, 51, 52, 53, 57, 58, 60

ตารางที่ 18 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ

คะแนน	รายการ	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ความ คิดเห็น
		1	2	3			
3 (สูง)	การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา มีการศึกษาปัญหาและอธิบายถึงเหตุผลในการ เลือกปัญหาหรือเรื่องที่จะทำโครงการ หัวข้อ เรื่องมีความเฉพาะเจาะจงและชัดเจนว่า จะศึกษาสิ่งใด	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2 (ปานกลาง)	มีการศึกษาปัญหาและอธิบายถึงเหตุผลในการ เลือกปัญหาหรือเรื่องที่จะทำโครงการ หัวข้อ เรื่องยังไม่มีความเฉพาะเจาะจงและ ชัดเจนว่าจะศึกษาสิ่งใด	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
1 (ต่ำ)	หัวข้อเรื่องมีความเฉพาะเจาะจงและชัดเจนว่า จะศึกษาสิ่งใด	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
3 (สูง)	การวางแผนในการปฏิบัติ มีการวางแผนในการทำงาน เขียนขั้นตอนใน การทำงานไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2 (ปานกลาง)	มีการวางแผนในการทำงาน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
1 (ต่ำ)	ไม่มีการวางแผนในการทำงาน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
3 (สูง)	การลงมือทำโครงการ สมาชิกทุกคนในกลุ่มให้ความร่วมมือในการ ทำงานเป็นอย่างดี มีวัสดุอุปกรณ์และข้อมูล ในการทำงานครบถ้วน และมีการทำงาน ตามแผนที่วางไว้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2 (ปานกลาง)	สมาชิกทุกคนในกลุ่มให้ความร่วมมือในการ ทำงานเป็นอย่างดี และมีวัสดุอุปกรณ์และ ข้อมูลในการทำงานครบถ้วน แต่ทำงานตาม แผนที่วางไว้เพียงบางส่วน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
1 (ต่ำ)	สมาชิกในกลุ่มบางคนไม่ให้ความร่วมมือ ในการทำงาน มีวัสดุอุปกรณ์และข้อมูลใน การทำงาน ไม่ได้ทำงานตามแผนที่วางไว้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 18 ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ
(ต่อ)

คะแนน	รายการ	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ความ คิดเห็น
		1	2	3			
3 (สูง)	การเขียนรายงาน เขียนรายงานได้ครอบคลุมทุกหัวข้อที่ กำหนด และสาระใน แต่ละหัวข้อ เขียนได้ ถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2 (ปานกลาง)	เขียนรายงานได้ครอบคลุมทุกหัวข้อที่กำหนด	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
1 (ต่ำ)	เขียนรายงานได้ไม่ครอบคลุมทุกหัวข้อที่ กำหนด	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
3 (สูง)	การนำเสนอผลงาน มีการจัดแสดงโครงการ นำเสนอโครงการได้ น่าสนใจเป็นขั้นตอนสามารถอธิบาย และตอบ คำถามได้ชัดเจนและคล่องแคล่ว	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง สอดคล้อง
2 (ปานกลาง)	มีการจัดแสดงโครงการ นำเสนอโครงการได้ น่าสนใจ เป็นขั้นตอน สามารถอธิบาย และ ตอบคำถามได้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
1 (ต่ำ)	มีการจัดแสดงโครงการ นำเสนอโครงการ เป็นขั้นตอน สามารถอธิบาย และตอบคำถาม ได้บ้าง	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 ผลการประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อ
การจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ความ คิดเห็น
		1	2	3			
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้							
1	นักเรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2	นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงจากแผนที่วางไว้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
3	นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
4	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
5	ส่งเสริมให้นักเรียนมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
6	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุและคิดหาวิธีการแก้ปัญหา และฝึกตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้							
7	ช่วยให้นักเรียนมีการทำงานที่เป็นระบบและมีขั้นตอนการทำงาน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
8	ช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ และสามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
9	ช่วยให้นักเรียนได้แนวทางแก้ปัญหาและการตัดสินใจใหม่ๆ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
10	ช่วยให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเรื่องทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ

เลขที่	การจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	11	20
2	13	19
3	12	27
4	12	24
5	15	25
6	12	22
7	13	26
8	14	27
9	9	20
10	6	20
11	11	19
12	12	19
13	5	15
14	11	18
15	7	17
16	12	24
17	13	25
18	10	26
19	16	24
20	12	21

เลขที่	การจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน
21	11	20
22	9	18
23	10	15
24	13	23
25	6	17
26	7	23
27	10	21
28	11	26
29	8	15
30	10	24
31	13	22
32	9	18
33	7	17
34	11	20
35	12	19
36	14	27
37	16	24
38	17	27
39	11	24
40	12	26

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเรื่องทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงการ (ต่อ)

เลขที่	การจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน
41	15	27
42	12	25
43	14	23
44	12	26
45	10	23

เลขที่	การจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน
46	9	19
47	12	22
48	14	23
49	14	22
50	16	25
51	10	19
ค่าเฉลี่ย	11.39	21.92
S.D.	2.74	3.51

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเรื่องทักษะชีวิตของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ โดยใช้สถิติ
t-test แบบ Dependent

T-Test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	PRETEST	11.3922	51	2.74283	.38407
	POSTTEST	21.9216	51	3.50909	.49137

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	PRETEST & POSTTEST	51	.668	.000

Paired Samples Test

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
Pair 1	PRETEST - POSTTEST	-10.5294	2.64086	.36979	-11.2722	-9.7867	-28.474	50	.000

ตารางที่ 22 คะแนนหลังเรียนเรื่องทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ที่จัดกิจกรรมด้วยโครงการ จำแนกตามองค์ประกอบทักษะชีวิต

เลขที่	ตัดสินใจ	แก้ปัญหา	สื่อสาร
1	7	6	7
2	6	8	5
3	8	9	10
4	7	8	9
5	8	8	9
6	7	8	7
7	9	8	9
8	9	10	8
9	6	6	8
10	6	8	6
11	6	6	7
12	6	6	7
13	5	6	4
14	6	7	5
15	5	7	5
16	8	9	7
17	9	8	8
18	8	10	8
19	7	9	8
20	8	8	5
21	7	8	5
22	5	8	5
23	5	6	4
24	8	8	7
25	5	6	6
26	9	8	6
27	7	7	7
28	9	9	8
29	5	6	4
30	9	8	7
31	8	7	7
32	5	7	6
33	6	6	5
34	6	8	6
35	6	7	6
36	9	8	10
37	8	9	7
38	9	10	8
39	8	9	7
40	9	8	9
41	10	7	10
42	9	7	9
43	9	8	6
44	9	7	10
45	9	7	7
46	7	7	5
47	8	7	7
48	9	7	7
49	7	7	8
50	8	9	8
51	7	6	6
ค่าเฉลี่ย	7.37	7.59	6.96
S.D.	1.46	1.13	1.62

ตารางที่ 23 คะแนนคุณภาพจากแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ

รายการประเมิน	คะแนน							\bar{X}	S.D
	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	กลุ่ม 5	กลุ่ม 6	กลุ่ม 7		
1. การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา	3	2	3	2	2	3	2	2.43	0.53
2. การวางแผนในการทำโครงการ	3	2	3	3	3	3	3	2.86	0.38
3. การลงมือทำโครงการ	3	2	3	3	3	3	3	2.86	0.38
4. การเขียนรายงาน	2	2	2	3	2	2	2	2.14	0.38
5. การนำเสนอผลงาน	3	2	2	3	2	3	2	2.43	0.53

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความสามารถในการทำโครงการจากแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ

ความสามารถในการทำโครงการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความสามารถ	อันดับที่
1. การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา	2.43	0.53	ปานกลาง	2
2. การวางแผนในการทำโครงการ	2.86	0.38	สูง	1
3. การลงมือทำโครงการ	2.86	0.38	สูง	1
4. การเขียนรายงาน	2.14	0.38	ปานกลาง	3
5. การนำเสนอผลงาน	2.43	0.53	ปานกลาง	2
ค่ารวมเฉลี่ย	2.54	0.30	สูง	

ตารางที่ 25 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนว
ด้วยโครงการ

รายการ	ระดับความคิดเห็น (คน)			\bar{X}	S.D.	สรุป ความ คิดเห็น	อันดับ ที่
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)				
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้							
1.นักเรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	30	21	0	2.59	0.49	มาก	3
2.นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงจากแผนที่ วางไว้	34	17	0	2.67	0.47	มาก	2
3.นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในกิจกรรมการเรียนรู้	35	16	0	2.69	0.46	มาก	1
	99	54	0	2.65	0.48	มาก	2
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
4.ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการค้นคว้าและ รวบรวมข้อมูล	38	13	0	2.75	0.44	มาก	1
5.ส่งเสริมให้นักเรียนมีการวางแผนการทำงานอย่าง เป็นระบบ	34	17	0	2.67	0.47	มาก	3
6.ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกระบุปัญหา วิเคราะห์ สาเหตุและคิดหาวิธีการแก้ปัญหา และฝึกตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล	36	15	0	2.71	0.46	มาก	2
	108	45	0	2.71	0.46	มาก	1
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรม การเรียนรู้							
7.ช่วยให้นักเรียนมีการทำงานที่เป็นระบบ และมี ขั้นตอนการทำงาน	34	17	0	2.67	0.47	มาก	3
8.ช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่ง ข้อมูลต่างๆ และสามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ดี ขึ้น	37	14	0	2.73	0.45	มาก	1
9.ช่วยให้นักเรียนได้แนวทางแก้ปัญหาและการ ตัดสินใจใหม่ๆ	37	14	0	2.73	0.45	มาก	1
10.ช่วยให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิต ประจำวันได้	36	15	0	2.71	0.46	มาก	2
รวม	144	60	0	2.71	0.46	มาก	1
ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน	351	159	0	2.69	0.46	มาก	

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 1

กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมแนะแนว)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ทำอย่างไรฉันจะเรียนได้ดี

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ปัญหาการเรียนเป็นปัญหาที่มีความสำคัญๆ ผู้เรียนควรให้ความสนใจค้นหาสาเหตุและแก้ไขปัญหานั้นๆ โดยขอความร่วมมือๆ คำแนะนำหรือการช่วยเหลือจากบุคคลใกล้ชิดๆ อาจจะเป็นเพื่อนครูอาจารย์หรือผู้ปกครองๆ ซึ่งจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 นักเรียนสามารถระบุปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนได้
- 2.2 นักเรียนสามารถบอกสาเหตุของปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนได้
- 2.3 นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหานั้นๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนได้

3. สาระการเรียนรู้

- 3.1 ความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียน
- 3.2 สาเหตุของปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียน
- 3.3 แนวทางการแก้ไขปัญหานั้นๆ ที่เกี่ยวกับการเรียน

4. กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1) ให้นักเรียนสนทนาเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนให้นักเรียนนำเสนอปัญหาของตนเองและของเพื่อนๆ แล้วถามนักเรียนว่า “นักเรียนมีวิธีการแก้ปัญหานั้นๆ ของนักเรียนได้อย่างไร”

2) แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 6 – 7 คน แล้วเลือกประธาน เลขานุการกลุ่ม แล้วให้นักเรียนครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ “ทำอย่างไรฉันจะเรียนได้ดี” และถามนักเรียนว่าปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากอะไรได้บ้าง

3) ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าที่กำหนดในใบงานที่ 1 แล้ว 1) ระบุปัญหา 2) ระบุสาเหตุของปัญหา 3) เสนอทางเลือกในแก้ปัญหานั้นๆ โดยคำนึงถึงผลดีและผลเสียเปรียบเทียบกัน 4) ตัดสินใจเลือกทางเลือกพร้อมให้เหตุผลประกอบ

4.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ

- 1) ครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียนว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญให้นักเรียนลองหาแนวทางว่านักเรียนมีวิธีการอย่างไรจึงจะเรียนได้ดีมาใช้ในการทำโครงการ
- 2) ให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเขียนปัญหาเกี่ยวกับการเรียนของตัวเองและสาเหตุลงในกระดาษที่แจกให้แล้วนำมาพร้อมกับเพื่อนในกลุ่ม แล้วสรุปลงในใบงานที่ 2
- 3) ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเขียนวิธีการที่จะใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนที่พบในข้อ 2 ให้ได้มากที่สุด พร้อมทั้งระบุเรื่องที่นักเรียนในกลุ่มลงมติที่จะศึกษาและเหตุผลที่เลือกศึกษาเรื่องนี้เพราะเหตุใด มีความสำคัญอย่างไร ลงในใบงานที่ 3

4.3 ขั้นสรุปและประเมินผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับขั้นตอนการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน และการนำวิธีการคิดแก้ปัญหานี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

- 5.1 ใบความรู้ “ทำอย่างไรฉันจะเรียนได้ดี”
- 5.2 ใบงานที่ 1-3

6. การวัดและประเมินผล

6.1 วิธีการวัดและประเมินผล

- 1) ตรวจใบงาน

ใบงานที่ 1 ตรวจโดยการให้คะแนนจากผลงานที่ปรากฏ

ใบงานที่ 2 - 3 ตรวจโดยการสังเกต และผลงานที่ปรากฏ

6.2 เครื่องมือวัดและประเมินผล

- 1) แบบตรวจให้คะแนนใบงานที่ 1
- 2) แบบตรวจให้คะแนนใบงานที่ 2

ใบความรู้ “ทำอย่างไรฉันจะเรียนได้ดี”

การเรียนดีเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนหรือส่วนใหญ่ใฝ่ฝัน ต้องการเรียนได้ดี ผู้เรียนบางคนอาจเคยเรียนดีมาก่อน แต่ต่อมาผลการเรียนตกต่ำ บกพร่องในการเรียนรู้บางวิชา ลองสำรวจตัวเองดูว่าคุณมีพฤติกรรมเหล่านี้หรือไม่ เช่น พุด คุย ก่อกวน เบื่อหน่าย นิ่งหลับ เหม่อลอย ไม่มีสมาธิ ทำงานช้า ความสนใจสั้น ชอบลอกการบ้าน ขาดเรียนบ่อย เป็นต้น ถ้าคุณมีพฤติกรรมเหล่านี้ ซึ่งล้วนแต่มีผลทางลบต่อการเรียนทั้งสิ้น ลองค้นหาสาเหตุดูสิว่า มีสาเหตุมาจากสิ่งเหล่านี้หรือไม่

1. ระดับเซวี่ปัญญต่ำกว่าปกติ มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
2. ปัญหาการเจ็บป่วย มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย พัฒนาทางร่างกายช้า ขาดอาหาร สายตาสั้น ปวดศีรษะ
3. บุคลิกภาพ อุปนิสัยเฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้น ขาดความเชื่อมั่น สมาธิสั้น
4. ปัญหาทางอารมณ์และจิตใจ มีความเครียด ท้อแท้ เนื่องจากปัญหาครอบครัว
5. ปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น แผนการเรียนไม่ตรงกับความสนใจของนักเรียน กวระเบียบเข้มงวดเกินไป มีปัญหากับครูผู้สอน ทะเลาะกับเพื่อน ต้องการช่วยงานครอบครัว

ปัญหาทางการเรียนหากไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ดังนั้นถ้าคุณมีปัญหาทางการเรียน ควรค้นหาสาเหตุและรีบแก้ไขโดยเร็ว เพื่อกลับมามีความสุขกับการเรียนดังเดิม

แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว ระดับชั้นประถมศึกษา ชั้น ป.4 – 6

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ใบงานที่ 1

กลุ่มที่.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

เดือนเพ็ญต้องช่วยแม่ทำงานขายอาหารตามสั่งหลังเลิกเรียนจนถึง 4 ทุ่ม และต้องตื่นตี 4 มาช่วยแม่ทำขนมขาย ทำให้เดือนเพ็ญต้องอดหลับอดนอน ทำการบ้าน และงานที่ครูสั่ง บางครั้งก็ส่งช้า และงานที่ส่งก็ไม่เรียบร้อย

ปัญหาของเดือนเพ็ญ คือ

.....

สาเหตุของปัญหา คือ.....

.....

จากปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนมีวิธีการที่จะช่วยเพื่อนคนนี้อย่างไรบ้าง

ช่วยกันระดมสมองเพื่อคิดหาวิธีการป้องกันหรือแก้ปัญหานี้ อย่างน้อย 2 วิธี พร้อมทั้งบอกข้อดีและข้อเสีย

วิธีป้องกัน / แก้ปัญหา	ข้อดี	ข้อเสีย

นักเรียนเลือกแก้ปัญหาคด้วยวิธี.....

ที่เลือกวิธีนี้เพราะ.....

เกณฑ์การให้คะแนนใบงานที่ 1

การระบุปัญหา 2 คะแนน

1. ไม่สามารถระบุปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดได้หรือบอกไม่ชัดเจน ได้ 0 คะแนน
2. ระบุปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดได้ชัดเจน 1 ปัญหา ได้ 1 คะแนน
3. ระบุปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดได้ชัดเจน 2 ปัญหา ได้ 2 คะแนน

การระบุสาเหตุของปัญหา 3 คะแนน

1. ไม่สามารถระบุสาเหตุของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดได้หรือระบุไม่ชัดเจน ได้ 0 คะแนน
2. ระบุสาเหตุของปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดได้ชัดเจน 1 สาเหตุ ได้ 1 คะแนน
3. ระบุสาเหตุของปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดได้ชัดเจน 2 สาเหตุขึ้นไป ได้ 2 คะแนน
4. ระบุสาเหตุของปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดได้ชัดเจน 3 สาเหตุขึ้นไป ได้ 3 คะแนน

การบอกแนวทางแก้ปัญหา 2 คะแนน

1. ไม่สามารถบอกแนวทางแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดได้หรือระบุไม่ชัดเจน ได้ 0 คะแนน
2. บอกแนวทางแก้ปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดได้ชัดเจน 1 วิธี พร้อมทั้งมีการระบุข้อดีข้อเสีย ได้ 1 คะแนน
3. บอกแนวทางแก้ปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดได้ชัดเจน 2 วิธี พร้อมทั้งมีการระบุข้อดีข้อเสีย ได้ 2 คะแนน

การเลือกวิธีการแก้ปัญหา 2 คะแนน

1. สามารถเลือกวิธีการที่ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง มีผลกระทบในทางลบ
ได้ 0 คะแนน
2. สามารถเลือกวิธีการที่ดีที่สุดได้ตรงประเด็น สามารถนำไปใช้ได้จริง
มีผลกระทบในทางลบน้อย ได้ 1 คะแนน
3. สามารถเลือกวิธีการที่ดีที่สุดได้ตรงประเด็น สามารถนำไปใช้ได้จริง
มีผลกระทบในทางลบน้อยที่สุด ได้ 2 คะแนน

เกณฑ์ตัดสินระดับคุณภาพ

0 – 3 = ปรับปรุง 4 – 6 = พอใช้ 7 – 9 = ดี

ใบงานที่ 2 “ปัญหาการเรียนของพวกเขา”

กลุ่มที่.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเขียนปัญหาทางการเรียนของนักเรียนในวิชาที่นักเรียนมีปัญหามากที่สุดลงในกระดาษที่แจกให้พร้อมทั้งสาเหตุของปัญหา แล้วนำมารวมกันเพื่อสรุปว่ามีปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นมากที่สุดในกลุ่ม ลงในใบงานที่ 2

ปัญหาที่พบมากที่สุดในกลุ่มคือ.....

.....

สาเหตุของปัญหาคือ.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3 “วิธีที่จะช่วยทำให้ฉันเรียน.....ได้ดี”

กลุ่มที่.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเขียนวิธีการที่จะช่วยทำให้นักเรียนเรียนวิชาที่เกิดปัญหาได้ดีขึ้น ให้ได้มากที่สุด พร้อมทั้งระบุเรื่องที่นักเรียนในกลุ่มลงมติที่จะศึกษาและเหตุผลที่เลือกศึกษา เรื่องนี้เพราะเหตุใด มีความสำคัญอย่างไร ลงในใบงานที่ 3

กลุ่มเราจะศึกษาเรื่อง.....

ที่เลือกศึกษาเรื่องนี้เพราะ.....

เรื่องที่ศึกษานี้มีความสำคัญ คือ.....

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนใบงานที่ 3

1. การเสนอวิธีการ แนวทางการแก้ปัญหา

ระดับคะแนน	การเสนอวิธีการ แนวทางการแก้ปัญหา
4	เสนอวิธีการ แนวทางการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น มีผลนำไปใช้ได้จริงได้ 5 วิธีขึ้นไป
3	เสนอวิธีการ แนวทางการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น มีผลนำไปใช้ได้จริงได้ 4 วิธี
2	เสนอวิธีการ แนวทางการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น มีผลนำไปใช้ได้จริงได้ 3 วิธี
1	เสนอวิธีการ แนวทางการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น มีผลนำไปใช้ได้จริงได้ 1 - 2 วิธี

2. การตัดสินใจ พิจารณาเลือกเรื่องที่จะทำการศึกษา

ระดับคะแนน	การเสนอวิธีการที่ช่วยทำให้เรียนได้ดีขึ้น
4	มีการระบุเรื่องที่ศึกษา, ความสำคัญของปัญหา และให้เหตุผลที่เลือกศึกษาได้อย่างชัดเจนสอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา
3	มีการระบุเรื่องที่ศึกษา, ความสำคัญของปัญหา และให้เหตุผลที่เลือกศึกษาได้แต่ไม่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา
2	มีการระบุเรื่องที่ศึกษา แต่ระบุความสำคัญของปัญหา และ เหตุผลไม่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา
1	มีการระบุเรื่องที่ศึกษา, ความสำคัญของปัญหาและเหตุผลที่เลือกศึกษาแต่ไม่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

7 - 8 = ดีมาก

5 - 6 = ดี

3 - 4 = พอใช้

1 - 2 = ควรปรับปรุง

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 2

กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมแนะแนว)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ภัยจากอินเทอร์เน็ต

เวลา 3 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

อินเทอร์เน็ต เป็นเทคโนโลยีที่ได้รับความนิยมและอยู่ใกล้ชิดเยาวชนมากที่สุด เป็นระบบที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลก ที่มีทั้งประโยชน์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และมีโทษ ภัยที่แอบแฝงมากมาย จึงจำเป็นที่นักเรียนควรจะได้ศึกษาวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างไรให้ปลอดภัย

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถระบุปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับภัยจากอินเทอร์เน็ตได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถระบุสาเหตุของปัญหาได้
3. นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาภัยจากอินเทอร์เน็ตที่ทำให้เกิดผลดีได้

3. สาระการเรียนรู้

ภัยจากอินเทอร์เน็ต

4. กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1) ครูนำเสนอข่าวเกี่ยวกับปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวันที่ปรากฏเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ กระตุ้นให้นักเรียนศึกษาถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหา

2) ครูเสนอสถานการณ์ปัญหาภัยจากอินเทอร์เน็ต ให้นักเรียนพิจารณาปัญหา สาเหตุของปัญหา เสนอทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลดี และผลเสีย เปรียบเทียบกัน ตัดสินใจเลือกทางเลือกพร้อมให้เหตุผลประกอบ

3) กระตุ้นความสนใจของนักเรียนในการนำความรู้เรื่องภัยจากอินเทอร์เน็ต มาใช้ในการทำโครงการ

4.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

1) ทบทวนความรู้เกี่ยวกับการเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษาในการทำโครงการ

2) ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม กำหนดจุดประสงค์ที่จะศึกษา ว่าศึกษาเพื่ออะไร โดยให้

สอดคล้องกับเรื่องที่จะศึกษา และขอบเขตของการศึกษา ลงในใบงานที่ 2 แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน ครูคอยเสริมและเสนอแนะให้จุดประสงค์ครอบคลุมเรื่องที่นักเรียนจะศึกษา

3) กำหนดวิธีการศึกษา ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดวางแผนหาวิธีการศึกษา จากหัวข้อเรื่องที่กลุ่มเลือกไว้ รวมทั้งเขียนเค้าโครงของโครงการประกอบด้วย 1) ชื่อโครงการ 2) ชื่อผู้ทำโครงการ 3) ชื่อที่ปรึกษาโครงการ 4) ที่มาและความสำคัญ 5) จุดประสงค์ของการศึกษา 6) ขอบเขต 7) วิธีการดำเนินงาน 8) ผลที่คาดว่าจะได้รับ 9) เอกสารอ้างอิง/แหล่งข้อมูล ลงในใบงานที่ 2 โดยครูคอยติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดและตอบคำถามในประเด็นที่สงสัย

4) ครูให้ตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน ครูให้คำแนะนำในการกำหนดวิธีการศึกษาของแต่ละกลุ่มให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.3 ขั้นสรุปและประเมินผล

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการแก้ปัญหาเกี่ยวกับภัยจากอินเทอร์เน็ต และการนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

5.1 สถานการณ์ “ภัยจากอินเทอร์เน็ต”

5.2 ใบงานที่ 1-2

6. การวัดและประเมินผล

6.1 วิธีการวัดและประเมินผล

1) ตรวจใบงาน

2) ขั้นตอนการปฏิบัติงานทำโครงการตามกระบวนการและการเสนอผลงาน

6.2 เครื่องมือวัดและประเมินผล

1) แบบประเมินใบงาน

2) แบบประเมินโครงการ

ใบงานที่ 1

กลุ่มที่

คำชี้แจง : นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วช่วยกันหาวิธีป้องกัน / แก้ปัญหา

วัยรุ่นติดเกม

ข่าวล่าสุดเมื่อวันที่ 7 กันยายน เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมเด็กวัยรุ่น 2 คน ในขณะที่กำลังเล่นเกมออนไลน์อยู่ในร้านอินเทอร์เน็ตในข้อหาลักทรัพย์ เด็กทั้ง 2 คน สารภาพว่าติดเกมมากจึงต้องวิ่งราวชาวต่างชาติเพื่อนำเงินที่ได้ไปเล่นเกมออนไลน์ โดยสาเหตุส่วนหนึ่งเพราะเด็กไม่มีผู้ปกครองอบรมดูแลเอาใจใส่ ทำให้เด็กทำผิดดังกล่าว หรือจากกรณีที่เด็กติดเกม Audition ซึ่งได้คุยกับเพื่อนออนไลน์ และถูกหลอกไปทำงานที่ผิดกฎหมาย และพบว่ามียุวกมายนานที่ถูกหลอกมาเช่นเดียวกัน

จากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 20 กันยายน 2551

ปัญหาจากสถานการณ์นี้

.....

.....

.....

.....

สาเหตุของปัญหา คือ.....

.....

.....

.....

.....

นักเรียนช่วยกันระดมสมองเพื่อคิดหาวิธีการป้องกันหรือแก้ปัญหานี้ อย่างน้อย 2 วิธี

วิธีป้องกัน/แก้ปัญหา	ข้อดี	ข้อเสีย

นักเรียนเลือกแก้ปัญหาคด้วยวิธี.....

ที่เลือกวิธีนี้เพราะ.....

.....

.....

ใบงานที่ 2

การเขียนเค้าโครงของโครงการ

1. ชื่อโครงการ
2. ชื่อผู้ทำโครงการ กลุ่มที่
 1. เลขที่
 2. เลขที่
 3. เลขที่
 4. เลขที่
 5. เลขที่
 6. เลขที่
 7. เลขที่
 8. เลขที่
3. ชื่อที่ปรึกษาโครงการ.....
4. ที่มาและความสำคัญของโครงการ (เรื่องนี้สำคัญอย่างไร , ทำไมจึงต้องศึกษาเรื่องนี้)

.....

.....

.....
5. จุดประสงค์ของการศึกษา (ศึกษาเรื่องนี้เพื่ออะไร)

.....

.....

6. ขอบเขตของการศึกษา (กำหนดขอบเขตของการค้นหา และระยะเวลาที่ใช้)

.....

7. วิธีการดำเนินงาน

7.1 วัสดุที่ต้องใช้ (จะใช้อะไรบ้างในการศึกษาครั้งนี้)

.....

7.2 แนวการศึกษาค้นคว้า / แหล่งค้นคว้า (มีวิธีศึกษาอย่างไรได้บ้าง , ทำอย่างไรจะมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ และจะศึกษาเรื่องนี้ได้จากที่ใด)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

.....

.....

9. เอกสารอ้างอิง / แหล่งข้อมูล

.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 3

กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมแนะแนว)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ฉันทำได้

เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การนำข้อมูลไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการนำประสบการณ์และข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาปรับให้เหมาะสมกับตนเอง จะต้องเลือกสรรข้อมูลต่างๆ มาใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์อันจะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้สำเร็จ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 นักเรียนสามารถระบุปัญหาที่สำคัญจากสถานการณ์ได้ถูกต้อง
- 2.2 นักเรียนสามารถระบุสาเหตุของปัญหาได้
- 2.3 นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้

3. สาระการเรียนรู้

การนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาตนเองและแก้ปัญหา

4. กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการนำข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆ ที่นักเรียนได้รับมาปรับใช้ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเองหรือสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้สำเร็จ เช่น การรักษาสุขภาพอนามัย หรือการป้องกันภัยสังคม สามารถใช้ข้อมูลจากการดูโทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

2) ครูเสนอสถานการณ์ให้นักเรียนฝึกระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา เสนอทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลดี และผลเสีย เปรียบเทียบกัน ตัดสินใจเลือกทางเลือกพร้อมให้เหตุผลประกอบลงในใบงานที่ 1

3) กระตุ้นความสนใจของนักเรียนในการนำความรู้เรื่องการนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาตนเองหรือแก้ปัญหา ในการทำโครงการ

4.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ

1) ทบทวนความรู้เกี่ยวกับเรื่องการวางแผนในการทำโครงการโดยสอบถามความก้าวหน้า อุปสรรคหรือปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น พร้อมกับแนวทางในการแก้ไขปัญหา

2) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือทำโครงการตามที่กลุ่มได้วางแผนไว้โดยครูคอยติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษาและตอบคำถามในประเด็นที่สงสัย

3) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอความก้าวหน้าในการทำโครงการว่าได้จัดทำส่วนใดไปบ้าง และส่วนใดยังไม่ได้จัดทำ โดยครูและเพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ คอยช่วยให้คำแนะนำและเพิ่มเติมในสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์

4.3 ขั้นสรุปและประเมินผล

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปถึงความสำคัญของข้อมูลว่าข้อมูลต่างๆที่เราได้รับนั้น ถ้าเรารู้จักเลือกเป็น เราก็สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองได้ และนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

ใบงานที่ 1

6. การวัดและประเมินผล

6.1 วิธีการวัดและประเมินผล

1) ตรวจใบงาน

2) ขั้นตอนการปฏิบัติงานทำโครงการตามกระบวนการ

6.2 เครื่องมือวัดและประเมินผล

1) แบบประเมินใบงาน

2) แบบประเมินโครงการ

ใบงานที่ 1

กลุ่มที่

คำชี้แจง : จากสถานการณ์ที่กำหนดให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอ่านแล้วหาวิธีป้องกัน / แก้ปัญหา
โดยนำข้อมูลหรือประสบการณ์ที่นักเรียนเคยได้รับมาปรับใช้ให้เหมาะสม

นักเรียนจะต้องปลูกผักสวนครัว เช่นคะน้า ผักบุ้ง ต้นหอม ไว้รับประทานเอง แต่ห้ามพ่นยาฆ่าแมลง เนื่องจากน้องสาวและคุณแม่ของนักเรียนเป็นโรคภูมิแพ้ ในขณะเดียวกันคุณลุงก็เลี้ยงไก่พื้นเมืองและเปิดแบบปล่อยให้หาอาหารเอง นักเรียนจะทำอย่างไร

ปัญหาจากสถานการณ์นี้

.....

.....

.....

สาเหตุของปัญหา คือ.....

.....

.....

.....

ข้อมูล/ประสบการณ์ที่นักเรียนมีอยู่ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

นักเรียนช่วยกันระดมสมองเพื่อคิดหาวิธีการป้องกันหรือแก้ปัญหานี้ อย่างน้อย 2 วิธี

วิธี	ข้อดี	ข้อเสีย

นักเรียนเลือกแก้ปัญหาคด้วยวิธี.....

ที่เลือกวิธีนี้เพราะ.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4

กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมแนะแนว)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง ทำอย่างไรเมื่อมีภัยใกล้ตัว

เวลา 3 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ภัยต่างๆในสังคมรอบตัวเป็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นกับตัวนักเรียนหรือคนรอบข้างได้โดยไม่คาดคิดมาก่อน นักเรียนควรให้ความสนใจ ค้นหาสาเหตุและวิธีการแก้ไขปัญหา โดยขอความร่วมมือ คำแนะนำ หรือการช่วยเหลือจากบุคคลใกล้ชิด อาจจะเป็นเพื่อน ครู อาจารย์ หรือผู้ปกครอง ซึ่งจะช่วยตัวนักเรียนได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 นักเรียนสามารถระบุปัญหาที่สำคัญที่เป็นภัยใกล้ตัวได้ถูกต้อง
- 2.2 นักเรียนสามารถระบุสาเหตุของปัญหาได้
- 2.3 นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาเมื่อมีภัยใกล้ตัวได้

3. สาระการเรียนรู้

ภัยใกล้ตัว ทักษะการปฏิเสธ

4. กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1) ครูนำเสนอข่าวเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันที่ปรากฏเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ และถามนักเรียนว่าใครเคยพบปัญหาอื่นๆในสังคมบ้าง

2) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ เรื่อง ทักษะการปฏิเสธ

3) ครูเสนอสถานการณ์ปัญหาภัยใกล้ตัว และให้นักเรียนฝึกระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา เสนอทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลดี และผลเสีย เปรียบเทียบกัน ตัดสินใจเลือกทางเลือกพร้อมให้เหตุผลประกอบลงในใบงานที่ 1

4) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับขั้นตอนการแก้ปัญหาเกี่ยวกับภัยใกล้ตัว และการนำวิธีการคิดแก้ปัญหานี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5) กระตุ้นความสนใจของนักเรียนในการนำความรู้เรื่องภัยใกล้ตัวมาใช้ในการทำโครงการ

4.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ

1) ครูสอบถามความก้าวหน้าในการทำโครงการ และให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง การเขียนรายงานโครงการ

2) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดในการเขียนรายงานที่เป็นการเสนอผลงานที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามา ซึ่งจะทำให้ผู้อื่นทราบแนวคิด หรือปัญหาที่ศึกษา วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ ผลของการศึกษา ตลอดจนประโยชน์และข้อเสนอแนะต่างๆที่ได้จากโครงการ ซึ่งในการเขียนรายงานควรใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน สั้นๆ และตรงไปตรงมา โดยให้ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในขั้นตอนการวางแผนในการโครงการ โดยครูคอยติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษาและตอบคำถามในประเด็นที่สงสัย

3) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอรายละเอียดในการเขียนรายงาน โดยครูและเพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ คอยช่วยให้คำแนะนำและเพิ่มเติมในสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์

4.3 ขั้นสรุปและประเมินผล

นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานจากการทำโครงการของกลุ่มตนเอง ครูสรุปและประเมินผลการทำงาน

5. สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

- 5.1 สถานการณ์ “ภัยใกล้ตัว”
- 5.2 ใบความรู้ เรื่อง ทักษะการปฏิเสธ
- 5.3 ใบความรู้ เรื่อง รูปแบบการเขียนรายงาน
- 5.4 ใบงานที่ 1

6. การวัดและประเมินผล

6.1 วิธีการวัดและประเมินผล

- 1) ตรวจใบงาน
- 2) ขั้นตอนการปฏิบัติงานทำโครงการตามกระบวนการและการเสนอผลงาน

6.2 เครื่องมือวัดและประเมินผล

- 1) แบบประเมินใบงาน
- 2) แบบประเมินโครงการ

ใบความรู้ เรื่อง “ทักษะการปฏิเสธ”

การปฏิเสธ

การปฏิเสธ เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารด้วยความสามารถในการใช้คำพูด หรือท่าทาง โดยทุกคนมีสิทธิที่จะปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่อยากทำหรือเสี่ยงต่อความปลอดภัยได้ เช่น การทำผิดกฎหมายหรือกฎระเบียบ การใช้ยาเสพติด หรือ ไปมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นการปฏิเสธจึงเป็นทักษะที่นักเรียนควรฝึกฝนให้เกิดความเคยชิน เพื่อนำมาใช้เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์เสี่ยง หรือป้องกันการเกิดปัญหาและสถานการณ์เสี่ยงต่ออันตรายที่จะเกิดขึ้น กับตนเองได้เป็นอย่างดี

ประโยคปฏิเสธที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

การอ้างความรู้สึกประกอบแทนการใช้เหตุผลอย่างเดียว เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียว มักถูกโต้แย้งด้วยเหตุผลอื่น แต่ความรู้สึกเป็นเรื่องที่โต้แย้งได้ยาก เช่น “ไม่ล่ะ ฉันสัญญา กับแม่ไว้แล้ว” หรือ “ไม่ล่ะ ครูจำบอกไว้แล้วว่าห้ามเด็ดขาด และฉันก็ไม่อยากผิดสัญญากับครู”

ปฏิเสธอย่างชัดเจนทั้งท่าทาง คำพูด และน้ำเสียง เช่น ตอบเพื่อนว่า “ไม่” โดยไม่ต้องโต้แย้ง ไม่ต้องอธิบาย ตอบเพียง “ไม่” และแสดงท่าทีอย่างจริงจัง

เสนอทางเลือกอย่างอื่นที่เหมาะสมให้เพื่อน หรือเปลี่ยนเรื่องคุย เช่น “ไม่ล่ะ ไปเตะบอลสนุกกว่า”

ขอแยกตัว เมื่อทางเลือกอย่างอื่นได้ลองแล้วแต่ไม่เป็นผล ก็จำเป็นที่จะต้องขอปลีกตัวออกจากสถานการณ์นั้น โดยการปฏิเสธ แล้วเดินจากไปในขณะที่กำลังพูด เช่น “ไม่ล่ะกลับบ้านดีกว่า” ฯลฯ

ตัวอย่างคำพูดปฏิเสธ

สถานการณ์ “ลองเบียร์นี้มีขี้เก๋ ระวังเดียวแบ่งกัน 2 คน ไม่เมาหรอก”

ประโยคคำพูด “ไม่ ขอบใจนะ ถ้ากินพ่อแม่ของฉันจะไม่ให้ฉันออกนอกบ้านคนเดียวอีกเลย”

สถานการณ์ คนแปลกหน้ามาเร่ขายลูกอมหน้าโรงเรียน

“หนูลองลูกอมนี้ดูสิ แบบใหม่ อร่อยนะ”

ประโยคคำพูด “ไม่ครับ ผมปวดฟันอยู่”

ใบความรู้ เรื่อง “รูปแบบการเขียนรายงาน”

การเขียนรายงานโครงการ เป็นการเขียนเสนอผลการดำเนินงานเป็นเอกสารเพื่อให้คนอื่นได้เข้าใจเรื่องที่ทำการศึกษา แนวคิด วิธีการศึกษา ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้

- 1) ชื่อโครงการ (ที่ตัดสินใจเลือกทำ)
- 2) ชื่อผู้ทำโครงการ
- 3) ชื่อที่ปรึกษาโครงการ
- 4) ที่มาและความสำคัญ

เรื่องที่ทำการศึกษามีความสำคัญอย่างไร ทำไมจึงทำการศึกษารื่องนี้ อธิบายความสำคัญ ของโครงการ เหตุผลและหลักการที่เลือกทำโครงการนี้

- 5) จุดประสงค์ของการศึกษา
ให้เขียนถึงสิ่งที่ตั้งเป้าหมายในการทำโครงการครั้งนี้

- 6) ขอบเขต

กำหนดกรอบของการทำงานว่านักเรียนจะทำการศึกษาเพียงใด และใช้ระยะเวลาในการทำงานนานเท่าใด

- 7) วิธีการดำเนินงาน

บอกขั้นตอนวิธีการทำงานตามที่ได้วางแผนไว้ อย่างละเอียดตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนสิ้นสุดโครงการ

- 8) ผลการดำเนินการ

เขียนข้อค้นพบ สิ่งที่ได้จากการทำโครงการ ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ทีละข้อ และสรุปโดยเขียนในรูปตาราง แผนภูมิ กราฟ หรืออื่นๆ ให้ง่าย

- 9) เอกสารอ้างอิง /แหล่งข้อมูล

ให้เขียนบรรณานุกรม ของเอกสารที่เราได้ศึกษาค้นคว้า หรือแหล่งข้อมูลที่เราไปทำการศึกษา อาจจะเป็น จากหนังสือต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต หรือจากบุคคลที่เราไปสัมภาษณ์ ตามหลักการเขียนบรรณานุกรม

ใบงานที่ 1

กลุ่มที่

คำชี้แจง : นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วช่วยกันหาวิธีป้องกัน / แก้ปัญหา

ภัยเงียบ! ‘มหันตภัยเด็กหาย’ เครือข่ายลี้ภัยเด็กที่ต้องตื่นตัวป้องกัน

พิงค์-ณชมนพูนุท โรจน์ชลาสิทธิ์ พิธีกรรายการ 'วันนี้ที่รอคอย' ซึ่งเป็นรายการที่ตามหาคนที่พลัดพรากจากกัน ทางช่อง 9 โมเดิร์นไนน์ทีวี เล่าเรื่องราวการขโมยเด็กว่า เด็กที่หายไปและมาแจ้งทางรายการให้ช่วยตามหาจะเป็นเด็กเล็กอายุประมาณ 7-15 ปี ส่วนใหญ่จะหน้าตาดี ซึ่งเด็กผู้ชายผู้หญิงจะมีสัดส่วนพอๆ กัน

จากข้อมูลของทางรายการ เฉพาะแจ้งเด็กหายมีทั้งหมด 100 ราย ซึ่งมีทั้งพลัดหลงและถูกลักพาตัว และในตอนนี้หาเจอแล้วยังไม่ถึงครึ่ง ซึ่งการตามหาเด็กเป็นเรื่องยากกว่าหาผู้ใหญ่ที่พลัดพรากกัน

"ถ้าเด็กหายถ้าไม่ถึง 24 ชั่วโมงตำรวจก็ไม่รับแจ้ง เวลานั้นเด็กอาจจะไปอยู่ในวงจรค้ายมนุษย์ ลงเรือ ค่าประเวณี หลังจากนั้นเราก็คตามไม่เจอแล้ว"

ทั้งนี้ สถานที่เสี่ยงในการที่เด็กจะหายหรือ ถูกขโมย อันดับหนึ่งคือ ร้านเกม บริเวณบ้าน และ ห้างสรรพสินค้าตามลำดับ

"จะมีคนไม่ประสงค์ดี นำเงิน ของเล่นมาให้บอกให้ตามไป ไม่ได้ถูกกระชากลากไป ถูกหลอกไปด้วยของเล่น เด็กยังเชื่อคนง่าย ก็ถูกหลอก บางรายก็ไปขอตาน ขายของ ใช้แรงงานหรือค่าประเวณี"

ในส่วนของผู้แม่เท่าที่พิธีกรคนนี้ได้สัมผัสความรู้สึกระหว่างการตามหาเด็กว่า พ่อแม่ทุกคนที่ถูกหายจะหัวใจสลาย ซึ่งพวกเขาก็จะตามหาทุกวิถีทาง

จากหนังสือพิมพ์ ASTV ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 7 มิถุนายน 2554

ปัญหาจากสถานการณ์นี้

.....

.....

.....

สาเหตุของปัญหา คือ.....

.....

.....

.....

นักเรียนช่วยกันระดมสมองเพื่อคิดหาวิธีการป้องกันหรือแก้ปัญหานี้ อย่างน้อย 2 วิธี

วิธีป้องกัน/แก้ปัญหานี้	ข้อดี	ข้อเสีย

นักเรียนเลือกแก้ปัญหาคด้วยวิธี.....

ที่เลือกวิธีนี้เพราะ.....

.....

.....

ตารางแสดง เกณฑ์การประเมินระดับความสามารถในการทำโครงการ

ประเด็น ความสามารถในการ ทำโครงการ	ระดับคุณภาพ		
	สูง (3)	ปานกลาง (2)	ต่ำ (1)
การเลือกหัวข้อเรื่อง หรือปัญหาที่จะศึกษา	มีการศึกษาปัญหาและ อธิบายถึงเหตุผลในการ เลือกปัญหาหรือเรื่องที่จะ ทำโครงการ หัวข้อเรื่องมี ความเฉพาะเจาะจงว่าจะ ศึกษาสิ่งใด	มีการศึกษาปัญหาและ อธิบายถึงเหตุผลในการ เลือกปัญหาหรือเรื่องที่จะ ทำโครงการ หัวข้อเรื่องยัง ไม่มีความเฉพาะเจาะจงว่า จะศึกษาสิ่งใด	หัวข้อเรื่องยังไม่มี เฉพาะเจาะจงว่าจะศึกษา สิ่งใด
การวางแผนในการ ปฏิบัติ	มีการวางแผนในการทำงาน เขียนขั้นตอนในการทำงาน ไว้อย่างชัดเจน	มีการวางแผนในการทำงาน	ไม่มีการวางแผนในการ ทำงาน
การลงมือทำ โครงการ	สมาชิกทุกคนในกลุ่มให้ ความร่วมมือในการทำงาน เป็นอย่างดี มีวัสดุอุปกรณ์ และข้อมูลในการทำงาน ครบถ้วน และมีการทำงาน ตามแผนที่วางไว้	สมาชิกทุกคนในกลุ่มให้ ความร่วมมือในการทำงาน เป็นอย่างดี และมีวัสดุ อุปกรณ์และข้อมูลในการ ทำงานครบถ้วน แต่ทำงาน ตามแผนที่วางไว้เพียง บางส่วน	สมาชิกในกลุ่มบางคน ไม่ให้ความร่วมมือในการ ทำงาน มีวัสดุอุปกรณ์และ ข้อมูลในการทำงาน ไม่ได้ ทำงานตามแผนที่วางไว้
การเขียนรายงาน	เขียนรายงานได้ครอบคลุม ทุกหัวข้อที่กำหนด และ สาระในแต่ละหัวข้อ เขียน ได้ถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจ ง่าย	เขียนรายงานได้ครอบคลุม ทุกหัวข้อที่กำหนด	เขียนรายงานได้ไม่ ครอบคลุมทุกหัวข้อที่ กำหนด
การนำเสนอผลงาน	มีการจัดแสดงโครงการ นำเสนอโครงการได้ น่าสนใจ เป็นขั้นตอน สามารถอธิบาย แสดง ความคิดเห็น และตอบ คำถามได้ชัดเจนและ คล่องแคล่ว	มีการจัดแสดงโครงการ นำเสนอโครงการได้ น่าสนใจ เป็นขั้นตอน สามารถอธิบาย และตอบ คำถามได้	มีการจัดแสดงโครงการ นำเสนอโครงการเป็น ขั้นตอน อธิบายและตอบ คำถามได้บ้าง

เกณฑ์การแปลผลการประเมินความสามารถในการทำโครงการ

ค่าเฉลี่ย	การแปลความ
2.50-3.00	มีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับสูง
1.50-2.49	มีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับปานกลาง
1.00-1.49	มีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับต่ำ

แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน
ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบฉบับนี้ มีจำนวน 30 ข้อ นักเรียนต้องทำทุกข้อ
 2. เวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบทั้งหมด 60 นาที

- คำสั่ง**
1. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ในการตอบให้นักเรียนกากบาท (X) ในช่องตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ในกระดาษคำตอบ ที่ตรงกับอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องในแบบทดสอบ
 2. ห้ามขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใดๆ ในแบบทดสอบนี้

ตัวอย่างการตอบ

แบบทดสอบ	กระดาษคำตอบ																														
<p>1. ช่วงนี้ฝนตกบ่อยจึงมีตะขาบ กิ่งกือ เดินขึ้นบ้านเต็มไปหมด นักเรียนคิดว่าใครแก้ปัญหาได้ดีที่สุด</p> <p>ก. เอ โรยปูนขาวไว้ตามเสาบ้าน</p> <p>ข. จอย ใช้ไม้ตีตะขาบ กิ่งกือให้ตาย</p> <p>ค. จุ่ม ใช้ยาฆ่าแมลงฉีดพ่น</p> <p>ง. มินท์ ใช้มะนาววางรอบๆบ้าน</p>	<table border="1" style="margin: auto; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 10%;">ข้อ</th> <th style="width: 15%;">ก</th> <th style="width: 15%;">ข</th> <th style="width: 15%;">ค</th> <th style="width: 15%;">ง</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">X</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบ</p> <table border="1" style="margin: auto; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 10%;">ข้อ</th> <th style="width: 15%;">ก</th> <th style="width: 15%;">ข</th> <th style="width: 15%;">ค</th> <th style="width: 15%;">ง</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">X</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">X</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	ข้อ	ก	ข	ค	ง	1	X				2					ข้อ	ก	ข	ค	ง	1	X			X	2				
ข้อ	ก	ข	ค	ง																											
1	X																														
2																															
ข้อ	ก	ข	ค	ง																											
1	X			X																											
2																															

แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน เรื่องทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว

1. ถ้านักเรียนเรียนหนังสือทั้งที่โรงเรียนและที่เรียนพิเศษ แล้วคุณครูที่สอนที่โรงเรียนกับที่เรียนพิเศษ เฉลยและอธิบายไม่เหมือนกัน นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไปบอกคุณครูที่โรงเรียนว่าคุณครูเฉลยผิด
 - ข. ไปบอกคุณครูที่สอนพิเศษว่าคุณครูเฉลยผิด
 - ค. ไปถามคุณครูท่านอื่นที่สอนวิชาเดียวกันเพื่อความมั่นใจว่าข้อใดถูก
 - ง. หาข้อมูลเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต

2. ถ้านักเรียนถูกเพื่อปฏิเสธไม่ให้เข้ากลุ่มทำกิจกรรม หรือ รายงาน ทุกครั้งที่ครูให้ทำงานกลุ่ม นักเรียนจะเลือกวิธีใดในการแก้ปัญหา นี้ จึงจะดีที่สุด
 - ก. ถามเพื่อนที่ไม่รังเกียจนักเรียนว่าเพราะอะไรเพื่อนถึงไม่ให้เข้ากลุ่ม เพื่อจะได้ปรับปรุงตัว
 - ข. ไปฟ้องครูว่าเพื่อนๆ ไม่ยอมให้เข้ากลุ่ม ครูจะได้จัดกลุ่มให้
 - ค. ถ้าชั่วโมงไหนคุณครูให้ทำงานกลุ่มก็จะบอกครูว่าปวดหัว ไม่สบาย ขอไปห้องพยาบาลจะได้ไม่ต้องทำงานกลุ่ม
 - ง. ขอให้แม่ย้ายนักเรียนไปอยู่โรงเรียนอื่น จะได้ไม่มีปัญหาเรื่องการทำงานกลุ่ม

3. ถ้าแก้วต้องให้เพื่อนต่างเพศช่วยอธิบายการบ้านวิชาต่างๆ ให้เสมอเพราะแก้วต้องขาดเรียน เพื่อไปแข่งขันปิงปอง ใให้กับทางโรงเรียนอยู่บ่อยครั้ง เพื่อนจึงล้อตั้งคู่ว่าเป็นแฟนกัน ข้อใดคือปัญหาจากสถานการณ์นี้
 - ก. แก้วต้องให้เพื่อนต่างเพศช่วยอธิบายการบ้าน
 - ข. แก้วขาดเรียนบ่อย
 - ค. แก้วและเพื่อนต่างเพศถูกล้อว่าเป็นแฟนกัน
 - ง. แก้วต้องแข่งกีฬาให้กับโรงเรียน

อ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 4 – 5

เอมิกา เป็นลูกสาวคนเดียวที่พ่อแม่เลี้ยงดูมาอย่างดี ไม่เคยต้องทำงานอะไรเลย เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เธอต้องย้ายไปอยู่กับป้าและเข้าเรียนในโรงเรียนใหม่ เพราะพ่อและแม่ต้องย้ายที่ทำงาน เธอรู้สึกอึดอัดใจที่เพื่อน ๆ มักจะไม่ทำตามความต้องการของเธอ เธอจึงมักบอกกับป้าว่าเธอปวดหัว ขอไม่ไปโรงเรียน

4. นักเรียนคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุของการเกิดสถานการณ์นี้
 - ก. เอมิกาเป็นลูกสาวคนเดียว
 - ข. เอมิกาไม่เคยต้องทำงานด้วยตนเอง
 - ค. เพื่อนๆ ไม่ทำตามความต้องการของเอมิกา
 - ง. พ่อแม่เลี้ยงดูแบบตามใจจนเอมิกาเคยตัว

5. ถ้านักเรียนเป็นป้าของเอมิกา จะแก้ปัญหาได้อย่างไร
 - ก. ให้เอมิกากินยาแก้ปวดหัว แล้วนอนพักที่บ้าน
 - ข. ให้เอมิกากินยาแก้ปวดหัว แล้วไปโรงเรียน
 - ค. พาเอมิกาไปหาหมอ เพื่อหาสาเหตุที่ปวดหัว
 - ง. พาเอมิกาไปหาหมอ และ สอบถามถามพฤติกรรมของเอมิกาจากคุณครู

6. ถ้านักเรียนมีปัญหาว่ามีเงินไม่พอสำหรับซื้ออุปกรณ์ทำงานประดิษฐ์ที่คุณครูสั่ง เนื่องจากมีราคาแพง นักเรียนจะบอกคุณครูว่าอย่างไร
 - ก. “คุณครูคะ แม่หนูไม่มีเงิน แม่ไม่ให้ซื้อค่ะ”
 - ข. “คุณครูคะ หนูมีเงินไม่พอค่ะ หนูจะอย่างไรดีค่ะ”
 - ค. “คุณครูคะ หนูมีเงินไม่พอ หนูขอผ่อนจ่ายวันละ 10 บาทนะคะ”
 - ง. “คุณครูคะ หนูทำงานอื่นแทนได้มั้ยคะ หนูไม่มีเงินซื้อค่ะ”

แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน เรื่องทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว

7. กิตติพงษ์เป็นเด็กที่เรียนเก่งเกือบทุกวิชา เพื่อนๆ มักจะต้องมาถามเขาเสมอ ยกเว้น วิชา ศิลปะ ที่เขาไม่ถนัด และรู้สึกอายที่จะถามเพื่อน นักเรียนควรจะแนะนำกิตติพงษ์อย่างไร
- “พงษ์ เรื่องแค่นี้เอง ตอนแรกเราก็อวดไม่เป็น แต่อู๊ดสอนเรา ตอนนี้อู๊ดทำได้แล้วนะ นายให้อู๊ดสอนสิ”
 - “พงษ์ ไม่มีใครเก่งทุกอย่างหรอก อู๊ดเก่งศิลปะแต่ไม่เก่งเลข ยังให้นายสอนเลย นายลองขอคำแนะนำจากอู๊ดดูสิ”
 - “พงษ์ ทำไมนายไม่หัดละ นายเก่งอยู่แล้ว วิชานี้ง่ายจะตาย”
 - “พงษ์ นายลองให้อู๊ดสอนสิ เราก็อู๊ดสอน จนเป็นแล้ว”
8. หากนักเรียนเป็นเพื่อนกับก๊องที่เริ่มคิดเล่นเกมจนเสียการเรียน นักเรียนจะพูดกับก๊องอย่างไร เพื่อให้ก๊องสนใจอ่านหนังสือเตรียมตัวสอบ
- “ก๊องอย่าเล่นเลย เดียวก็สอบตกอีกหรอก”
 - “ก๊องไม่อ่านหนังสือเหรอ อาทิตย์หน้าจะสอบแล้วนะ”
 - “ก๊อง วันนี้มาอ่านหนังสือกับพวกเรานะ พวกเราจะติวกัน จะได้สอบผ่านทุกคน”
 - “ก๊องทำไมนายไม่อ่านหนังสือละ เล่นแต่เกมไม่กลัวสอบตกเหรอ”
9. ถ้ามีเพื่อนใหม่ที่นักเรียนรู้จักทางอินเทอร์เน็ตเป็นเพื่อนต่างเพศ นักเรียนคุยด้วยระยะหนึ่ง จนทำให้นักเรียนรู้สึกขุขุกคอก และวันหนึ่งเพื่อนคนนี้ได้ขอนัดทานไอศกรีมกับนักเรียนที่ห้างสรรพสินค้า นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด
- ขอรูปและข้อมูลส่วนตัวของเพื่อนเพื่อให้แน่ใจว่าไม่ถูกหลอกก่อนไป
 - ไป โดยขออนุญาตผู้ปกครองและชวนเพื่อนที่โรงเรียนไปด้วย
 - ตกลงไป โดยให้เพื่อนอีกคนไปด้วย
 - ตกลงไป เพราะจะได้พบตัวจริง

แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน เรื่องทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว

10. ร้านอินเทอร์เน็ตร้านใดต่อไปนี้น่าจะปลอดภัยมากที่สุดเมื่อนักเรียนเข้าไปใช้บริการ
- ร้านสติช คิดค่าบริการชั่วโมงละ 10 บาท และมีขนม เครื่องดื่มบริการฟรี
 - ร้านแองกรีเบิร์ด มีลูกน้องคอยส่งข่าว และช่วยเหลือเด็กที่มาเล่นให้รอดจากการตรวจจับของสารวัตรนักเรียน
 - ร้านโคนัน ถ้าลูกค้าไม่มีเงิน หรือเงินไม่พอ สามารถเล่นก่อนได้ แล้วค่อยมาจ่ายในภายหลัง
 - ร้านคิดดี ไม่มีอาหารขายในร้าน และไม่อนุญาตให้สูบบุหรี่ หรือดื่มสุราภายในร้าน

อ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 11 – 12

ป๊อดชอบเล่นเกมมาก วันไหนที่ไม่ได้เล่นจะรู้สึกหงุดหงิด ทุกวันที่กลับจากโรงเรียน เขาจะแวะเล่นเกมที่บ้านของออย และกลับถึงบ้านผิดเวลาเสมอ จนไม่ได้ทำงานส่งครู เมื่อเขากลับถึงบ้านก็จะบอกพ่อว่าต้องค้นหาข้อมูลทำรายงานกลุ่มกับเพื่อน พ่อจึงซื้อคอมพิวเตอร์ให้เขา

11. นักเรียนคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุของการเกิดสถานการณ์นี้
- ป๊อดมีนิสัยชอบโกหก
 - พ่อตามใจป๊อดมากเกินไป
 - ป๊อดติดเกมจนไม่สนใจการเรียน
 - ป๊อดแบ่งเวลาไม่เป็นและขาดความรับผิดชอบ
12. แนวทางแก้ปัญหาข้อใดเหมาะสมที่สุด
- ซื้อคอมพิวเตอร์ไว้ที่บ้านและให้ชวนเพื่อนมาทำงานกลุ่มที่บ้าน ป๊อดจะได้ไม่โกหก
 - ซื้อคอมพิวเตอร์ไว้ที่บ้านและกำหนดให้ทำการบ้านเสร็จก่อนจึงเล่นเกมได้
 - กำหนดเวลาให้ป๊อดกลับถึงบ้านไม่เกินห้าโมงเย็น ไม่เช่นนั้นจะถูกลงโทษ
 - ให้ป๊อดทำงานกลุ่มให้เสร็จเพื่อฝึกให้ป๊อดเป็นคนไม่เห็นแก่ตัว

แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน เรื่องทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว

13. เมื่อออกกำลังทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ทางอินเทอร์เน็ต แล้วเพื่อนใหม่ของออยชอบซักถามข้อมูลส่วนตัวมากเกินไป จนออยเริ่มรู้สึกรำคาญ ถ้านักเรียนเป็นออย นักเรียนจะบอกกับเพื่อนใหม่อย่างไรดี
- “เธอนี่ยุ่งจัง ถามอยู่ได้ฉันเริ่มรำคาญแล้วนะ”
 - “ทำไมเธอชอบยุ่งเรื่องของคนอื่นนักนะ”
 - “ขอโทษนะ เราไม่ขอตอบ เพราะเป็นเรื่องส่วนตัว”
 - “เธออยากรู้อะไรอีกก็ถามๆมาเลย ฉันจะได้ตอบทีเดียว”
14. ขณะที่นักเรียนกำลังแชทอยู่กับเพื่อน แล้วถูกเพื่อนล้อเรื่องส่วนตัวของนักเรียน จนนักเรียนรู้สึกโกรธอย่างมาก นักเรียนจะทำอย่างไร
- หยุดคุย ไม่ตอบอะไรทั้งสิ้น ปล่อยให้เพื่อนพูดไปคนเดียว
 - ใช้สัญลักษณ์รูปหน้าคนกำลังโกรธแทนคำพูด
 - ว่าเพื่อนกลับทันทีจนกว่าจะพอใจ
 - บอกให้เพื่อนขอโทษให้ได้
15. ทุกวันเพื่อนๆจะชวนออกเล่นเกมในบ้าน จนวันหนึ่งเอารู้สึกว่าถ้าไม่เลิกเล่นเกมต้องตกซ้ำชั้นแน่นอน ถ้านักเรียนเป็นเอก นักเรียนจะปฏิเสธเพื่อนอย่างไรจึงจะไม่เสียสัมพันธภาพ
- “เราไม่เล่นแล้วนะ เคี้ยวผลการเรียนตกเหมือนพวกเธอ”
 - “พวกเราเลิกเล่นเกมออนไลน์กันเถอะ เรามาเล่นเกมอื่นกันดีกว่า”
 - “ต่อไปนี่เราจะไม่เล่นอีกแล้ว ใครจะเล่นก็เล่นไปอย่ามายุ่งกับเราอีกนะ”
 - “พวกเราอ่านหนังสือแล้วสอบให้ผ่านก่อนดีกว่านะ แล้วเวลาว่างค่อยมาเล่นเกมกัน”
16. คินนี่แพรวกำลังทำไบไม้จากผ้าใยบัวส่งครูอยู่แต่ผ้าเกิดหมด ซึ่งพຽງนี้เข้าถึงกำหนดส่งวันสุดท้าย และร้านค้าก็ปิดแล้ว ถ้านักเรียนเป็นแพรวนักเรียนจะตัดสินใจทำอย่างไร
- หยุดทำเพราะไม่มีผ้าใยบัว
 - ใช้ถุงน่องเก่าของแม่แทนผ้าใยบัวแล้วใช้สีเมจิกสีเขียวแต้ม
 - ทำเฉพาะก้านดอกพຽງนี้ค่อยไปขอเศษผ้าจากเพื่อนมาทำดอก
 - พຽງนี้บอกครูว่าผ้าใยบัวหมดเลยไม่เสร็จ

อ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถาม ข้อ 16 - 17

จันทร์แก้ว ปลุกผักไว้กินเองที่บ้าน ปรากฏว่าแมลงมาทำความเสียหายกับผักมากขึ้น เขาจึงซื้อสารเคมีฉีดพ่นก็ได้ผล แต่ระยะหลังเขาพบว่าดินเริ่มเสื่อมสภาพและแมลงก็กลับมาเหมือนเดิม

17. นักเรียนคิดว่า อะไรคือสาเหตุของปัญหาในสถานการณ์นี้
- แมลงทำความเสียหายให้กับผัก
 - ดินเริ่มเสื่อมสภาพ
 - สารเคมีฆ่าแมลงไม่ได้ผล
 - จันทร์แก้วต้องปลุกผักไว้กินเอง
18. จากสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนคิดว่าจันทร์แก้วควรทำอย่างไร
- หมั่นพรวนดิน
 - ใช้สารเคมีให้น้อยลง
 - ปล่อยทิ้งให้ดินได้พักฟื้น
 - ใช้สารชีวภาพแทนสารเคมี
19. ในชุมชนที่อุษาอาศัยอยู่ อยู่ติดกับลำคลอง ที่ส่งกลิ่นเหม็น และมีขุม ผู้นำชุมชนจึงให้ทุกคนในหมู่บ้านคิดหาวิธีที่ทำให้คลองสวยใสกลับมาดังเดิม อุษาพยายามหาวิธีที่จะแก้ปัญหานี้ จึงไปสืบค้นข้อมูลในห้องสมุดจนได้วิธีการหลายวิธี ถ้านักเรียนเป็นอุษา นักเรียนจะเลือกใช้วิธีใดก่อน
- ปล่อยปลาหางนกยูงลงไป ในคลองเรื่อยๆจะได้กินลูกน้ำ ยุงจะได้้น้อยลง
 - ใส่ทรายอะเบท ลงไปเพื่อกำจัดลูกน้ำยุงลาย
 - ใส่น้ำหมักชีวภาพลงไปเพื่อปรับสภาพน้ำในคลองให้หายเหม็นก่อน
 - นำผักตบชวามาใส่ในคลองเพื่อให้รากของผักตบชวาคูดูดซับของเสียไว้

แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน เรื่องทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว

20. น้องของนรินทร์อายุ 2 ขวบ ชอบคุณน้าเป็นประจำ แม่ของนรินทร์สั่งนรินทร์ให้คอยดูแลน้อง อย่าให้น้องคุณน้า พอนรินทร์เพลอ น้องก็คุณอีก ถ้านักเรียนเป็นนรินทร์นักเรียนจะทำอย่างไร จึงจะเหมาะสมที่สุดและไม่เป็นอันตราย
- ให้น้องใส่ถุงมือไว้จะได้ไม่คุณ
 - พอน้องจะเอาน้ำเข้าปากก็ตีมือ น้องจะได้เซ็ด
 - ซื้ออมยิ้มให้น้องแทนการคุณน้า
 - ใช้บอระเพ็ดป้ายที่น้าน้อง น้องจะได้ไม่กล้าคุณ
21. แดงโมเรียนวิชาการงานอาชีพ คุณครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำมะพร้าวแก้วสีดำสำหรับขายให้กับผู้ที่บูชาพระราหู โดยมีเงื่อนไขว่า สีที่ใช้จะต้องเป็นสีจากธรรมชาติและไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค แดงโมควรจะเลือกใช้วิธีใด
- ใช้สีของดอกอินชันทผสมกับสีเขียวของใบเตย
 - ใช้สีจากหมึกของปลาหมึก
 - ใช้สีจากน้ำตาลปีบเคี้ยวให้ไหม้
 - ใช้สีจากกาบมะพร้าวเผาแล้วบดเป็นผง
22. ในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ เป็นชุมชนแออัด ไม่มีแหล่งน้ำใกล้ชุมชน บ้านส่วนใหญ่เป็นไม้ มักจะมีอุบัติเหตุไฟลุกไหม้บ่อยครั้งแต่ช่วยกันดับได้ทัน ถ้านักเรียนจะทำโครงการเพื่อใช้แก้ปัญหาที่นักเรียนควรเริ่มต้นจากคำถามใด
- สาเหตุของไฟไหม้ในชุมชนมาจากอะไร
 - จะป้องกันไม่ให้เกิดไฟไหม้ในชุมชนได้อย่างไร
 - จะขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานใดได้เร็วที่สุดเมื่อเกิดไฟไหม้
 - จะใช้สิ่งใดช่วยดับไฟแทนน้ำได้

23. ถ้าเพื่อนของนักเรียนกำลังเดินไปห้องน้ำกับนักเรียน จู่ๆก็เป็นลมทรุดลงไปกับพื้น โดยที่บริเวณนั้นไม่มีใครอยู่ใกล้ๆ นักเรียนจะอย่างไร
- ตะโกนขอความช่วยเหลือต่างๆให้คนบริเวณใกล้เคียงได้ยิน
 - วิ่งไปบอกคุณครูให้มาช่วย
 - ประคองเพื่อนให้อยู่ในท่านั่งแล้วพาคู่เพื่อนก่อนเรียกคนช่วย
 - จับเพื่อนเขย่าตัวแรงๆจะได้รู้สึกตัว
24. ก้อยอาศัยอยู่กับยายเพียงลำพัง เวลาที่ก้อยมาโรงเรียนยายจะต้องอยู่คนเดียว เวลาฝนตกยาก็เดินไปเก็บผ้าที่ตากไว้ไม่ทันเพราะทางเดินลื่น และยายก็อายุมากแล้ว ถ้านักเรียนจะทำโครงการเพื่อแก้ปัญหานี้ นักเรียนควรเริ่มต้นจากคำถามใด
- จะตากผ้าอย่างไรจึงไม่เปียกฝน
 - จะป้องกันไม่ให้ยายลื่นล้มได้อย่างไร
 - ทำอย่างไรยายจึงไม่ต้องเก็บผ้าตอนฝนตก
 - จะใช้สิ่งใดแทนราวตากผ้าได้
25. ในขณะที่แหวนไปเที่ยวกับเพื่อนๆ แหวนรู้สึกปวดปัสสาวะจนทนไม่ไหว แต่ในห้องน้ำมีเด็กกลุ่มหนึ่งกำลังเสพกัญชาอยู่ และไม่มีห้องน้ำอื่นที่ใกล้บริเวณนั้น ถ้านักเรียนเป็นแหวน นักเรียนจะอย่างไร เพื่อความปลอดภัยต่อตัวเองมากที่สุด
- ขอมอื่นปัสสาวะต่อไป
 - ไปหลบมุมแอบปัสสาวะข้างทางน่าจะปลอดภัยกว่า
 - ให้เพื่อนทั้งกลุ่มเข้าไปเป็นเพื่อน
 - รีบเข้าแล้วรีบออกมา

แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน เรื่องทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว

26. วันนี้คุณพ่อคุณแม่ของกบออกไปทำธุระบ้านยาย จะกลับมาภายใน 2 ชั่วโมง และให้กบเฝ้าบ้าน เวลาผ่านไปครึ่งชั่วโมง มีช่างซ่อมคอมพิวเตอร์มาบอกว่าคุณพ่อเรียกให้มาซ่อมคอมพิวเตอร์ ถ้านักเรียนเป็นกบ นักเรียนจะอย่างไร
- เข้าไปเปิดคอมพิวเตอร์ดูว่าเสียหรือไม่ ถ้าเสียจริงจึงจะให้เข้ามาซ่อม
 - ไม่เปิดประตูให้ และควรโทรศัพท์สอบถามคุณพ่อก่อน
 - เปิดประตูให้เข้ามาซ่อม พร้อมคอยเฝ้าดูตลอดเวลา
 - เข้ามานั่งในบ้าน แต่ยังไม่ให้ซ่อมจนกว่าคุณพ่อคุณแม่จะกลับ
27. ถ้ามีเพื่อนชวนให้นักเรียนลองสูบบุหรี่ นักเรียนจะมีวิธีปฏิเสธอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด
- บอกเพื่อนว่า “เธอสูบให้ดูก่อนสิ แล้วเราถึงจะสูบ” จากนั้นรีบเดินหนี
 - ปฏิเสธโดยให้เหตุผลว่า “พอดีคุณครูเรียก เอาไว้วันหลังนะ”
 - บอกไปตรงๆว่า “ไม่ แล้วถ้าเธอสูบเราจะไปฟ้องครู”
 - ปฏิเสธว่า “เหม็นจะตาย สูบไปได้ คนดีดีเขาไม่ทำกันหรอก”
28. ถ้านักเรียนอยู่บ้านคนเดียว แล้วมีคนโทรศัพท์มาถามว่า ตอนนี้ใครอยู่บ้านบ้าง นักเรียนควรตอบว่าอย่างไรเพื่อความปลอดภัย
- “ตอนนี้ไม่มีใครอยู่บ้านค่ะ มีอะไรจะสั่งไว้มั๊ยค่ะ”
 - โกหกไปว่า “คุณพ่ออยู่ในห้องน้ำ ไม่ว่าจะรับสายค่ะ จะให้บอกพ่อว่าใครโทรมาค่ะ”
 - “คุณแม่ไปบ้านยาย เย็นๆถึงจะกลับ แล้วค่อยโทรมาใหม่ค่ะ”
 - “อยู่คนเดียวค่ะ คุณต้องการพูดคุยกับใครค่ะถ้าเขากลับมาจะให้โทรกลับไปแล้วกันค่ะ”
29. ขณะที่สมพงศ์กำลังขี่รถจักรยานกลับบ้านซึ่งเป็นเส้นทางที่ค่อนข้างเปลี่ยวก็พบหญิงวัยกลางคนนั่งอยู่ข้างทางขวักมือเรียกเพื่อขอความช่วยเหลือ ซึ่งสมพงศ์เองก็ไม่รู้จักว่าเป็นใคร สมพงศ์ควรตัดสินใจกับสถานการณ์เช่นนี้อย่างไร
- ไปตามผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ที่สุดมาช่วย
 - เข้าไปดูว่าจะช่วยเหลืออะไรได้บ้าง
 - ขี่จักรยานผ่านไปเลย เพราะแม่ให้ระวังคนแปลกหน้า
 - เข้าไปดูว่าจะช่วยเหลืออะไรได้บ้าง แต่จะต้องสังเกตและระวังตัวเองด้วย

30. ในขณะที่กล่องกำลังเดินไปโรงเรียน ก็มีรถยนต์คันหนึ่งขับชะลอมาและหยุดตามทางไปโรงเรียนจากกล่องพร้อมทั้งชวนให้กล่องขึ้นรถไปด้วยกัน กล่องจะได้ไม่ต้องเสียเวลาเดินกล่องควรพูดหรือทำอะไร
- ก. ไม่ตอบแล้วรีบเดินหนี
 - ข. บอกทางให้และปฏิเสธไม่ขึ้นรถ
 - ค. กล่าวขอบคุณแล้วขึ้นรถไป เพราะต้องไปทางเดียวกันอยู่แล้ว
 - ง. บอกทางให้และปฏิเสธไม่ขึ้นรถแล้วรีบเดินเข้าร้านค้าข้างทาง

เฉลยแบบทดสอบก่อน – หลังเรียน

ทักษะชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
เฉลย	ก	ก	ก	ง	ง	ข	ข	ค	ข	ง

ข้อ	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
เฉลย	ก	ข	ก	ข	ง	ข	ก	ง	ค	ง

ข้อ	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
เฉลย	ง	ก	ก	ค	ข	ข	ข	ข	ง	ง

แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ

- คำชี้แจง** แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
- ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2** ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 3** ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
- ตอนที่ 1** ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
1. เพศ ชาย หญิง
2. ประสบการณ์ในการทำโครงการ มี ไม่มี
- ตอนที่ 2** ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1
1	ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ นักเรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนความคิดเห็น			
2	นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงจากแผนที่วางไว้			
3	นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในกิจกรรมการเรียนรู้			
4	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล			
5	ส่งเสริมให้นักเรียนมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ			
6	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ และคิดหาวิธีการแก้ปัญหา และฝึกตัดสินใจอย่างมีเหตุผล			

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1
	ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้			
7	ช่วยให้นักเรียนมีการทำงานที่เป็นระบบ และมีขั้นตอนการทำงาน			
8	ช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่ง ข้อมูลต่างๆ และสามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น			
9	ช่วยให้นักเรียนได้แนวทางแก้ปัญหาและการตัดสินใจใหม่ๆ			
10	ช่วยให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้			

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางแสดงเกณฑ์การกำหนดค่าระดับความคิดเห็น

ค่าคะแนน	การแปลความ
3	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับมาก
2	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับปานกลาง
1	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับน้อย

ตารางแสดงเกณฑ์การแปลผลแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

ค่าเฉลี่ย	การแปลความ
2.50-3.00	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับมาก
1.50-2.49	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับปานกลาง
1.00-1.49	มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการอยู่ในระดับน้อย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์
 ที่อยู่ 101 ซอยเทอดไทย 23 แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600
 ที่ทำงาน โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก
 5 หมู่ 10 ตำบลท่าไม้ อำเภอกระทุ่มแบน
 จังหวัดสมุทรสาคร 74110

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2531 สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-เกษตร)
 จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 พ.ศ. 2551 ศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2533 อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านหนองกร่าง
 อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2541 อาจารย์ 2 โรงเรียนบ้านปลายคลองน้อย
 อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
 พ.ศ. 2550 – ปัจจุบัน ครูชำนาญการ อันดับ คศ. 2 โรงเรียนบ้านปล่องเหล็ก
 อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร